

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

ДОКЛАД

**КЪМ ПРОЕКТА НА ЗАКОН ЗА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА 2011 Г.**

СОФИЯ

СЕПТЕМВРИ 2010

Съдържание

I. УВОД.....	3
II. ИКОНОМИЧЕСКА РАМКА.....	5
1. СЪСТОЯНИЕ И РАЗВИТИЕ НА СВЕТОВНАТА ИКОНОМИКА.....	5
2. СЪСТОЯНИЕ И РАЗВИТИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА.....	6
3. МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ОЧАКВАНИЯ.....	13
III. КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА 2010 Г.	16
1. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА КЪМ МЕСЕЦ ЮЛИ 2010 Г.	16
2. ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ДО КРАЯ НА 2010 Г.	21
IV. КЛЮЧОВИ АСПЕКТИ НА БЮДЖЕТНАТА ПОЛИТИКА ЗА 2011 Г. И УСТОЙЧИВОСТ НА ФИСКАЛНАТА ПОЗИЦИЯ.....	22
1. ЦЕЛИ НА ФИСКАЛНАТА И БЮДЖЕТНА ПОЛИТИКА ЗА 2011 Г.	22
2. ОСНОВНИ ПАРАМЕТРИ НА КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА 2011 Г.	23
3. ДАНЪЧНО-ОСИГУРИТЕЛНА ПОЛИТИКА И СТРУКТУРА НА ПРИХОДИТЕ ПО ИЗТОЧНИЦИ.....	25
4. РАЗХОДНИ ПОЛИТИКИ И ПРИОРИТЕТИ.....	31
5. ПУБЛИЧНИ РАЗХОДИ ПО ФУНКЦИИ.....	34
6. УПРАВЛЕНИЕ НА ДЪЛГА И ФИНАНСИРАНЕ.....	53
7. ОЦЕНКА НА УСТОЙЧИВОСТТА НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ И ФИСКАЛНИТЕ РИСКОВЕ.....	56
V. УПРАВЛЕНИЕ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ФОНДОВЕ И ПРОГРАМИ.....	60
VI. КАЧЕСТВО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ И НАСОКИ ЗА РЕФОРМИ.....	65
1. ОПТИМИЗИРАНЕ НА ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР.....	65
2. ФИНАНСОВА ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ.....	67
3. ФИНАНСОВА И БЮДЖЕТНА ДИСЦИПЛИНА.....	68
4. ОТЧЕТНОСТ И ПРОЗРАЧНОСТ.....	70
VII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	70
VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ.....	71

I. УВОД

Проектобюджетът за 2011 г. е разработен при спазване на приетите от Министерския съвет основни допускания по отношение на данъчно-осигурителната политика, политиката по доходите, публичните разходи, както и фискалната цел относно бюджетното салдо за следващия тригодишен период, които станаха база за приетите разходни тавани по първостепенни разпоредители с бюджетни кредити (ПРБК). Основна задача пред правителството е намиране на механизми за справяне с макроикономическите и фискални предизвикателства, пред които е изправена икономиката.

При дефинирането на бюджетните параметри за 2011 г. са следвани целите, заложи в първата приета от настоящото правителство средносрочна фискална рамка, обхващаща мандата на правителството, а именно:

- запазване стабилността на валутния борд при сегашния фиксиран курс на лева към еврото;
- ориентиране на публичните разходи в посока на стимулиране на факторите, ускоряващи икономическия растеж в съответствие с обновената Лисабонска стратегия;
- подобряване на бизнес средата и на инвестиционния климат.

Рамката на бюджет 2011 е изготвена при очаквания за икономически растеж от 0.7% още през настоящата година, чийто двигател основно е външният сектор. Прогнозите са за продължаване на тенденцията за умерен реален растеж на износа. През следващата година се очаква и частично възстановяване на потреблението на домакинствата, което отбеляза най-съществен спад в края на 2009 г. и началото на 2010 г. Основна причина за това ще бъде решимостта на правителството за гарантиране запазване нивото на доходите от заплати и пенсии при същевременно запазване на данъчно-осигурителната тежест, както за следващата година, така и в рамките на периода до 2013 г.

Основната цел на фискалната политика за следващата година е дефицит по консолидираната фискална програма под прага от 3% от БВП, съгласно Пакта за стабилност и растеж на ЕС. Ревизията на средносрочната фискална цел от балансиран бюджет на дефицит по консолидираната фискална програма в процент от БВП, който да не надвишава 2.5% за 2011 г., 1.5% за 2012 г. и 1.0% за 2013 г. беше извършена с оглед гарантиране действието на автоматичните стабилизатори в икономиката и тяхната антициклична роля при използване на всички възможности за фискална консолидация и достигане на близка до балансирана позиция преди края на тригодишния период.

Основните рискове за фискалната устойчивост са свързани с:

- изместване структурата на икономическия растеж към по-висок принос на нетния износ и по-ниска данъчна събираемост;
- застаряване на населението, водещо до натиск върху пенсионната и здравната система;
- усвояването на средствата от европейските фондове.

В бюджет 2011 правителството запазва данъчните ставки при преките данъци, които са на едно от най-ниските нива в страните от ЕС. Например, ставките на данъка върху доходите на физическите и юридическите лица са най-ниски спрямо всички останали страни-членки, като единствено в Кипър ставката на данъка върху доходите на юридическите лица е също 10%.

Правителството ще продължи процеса на последователно прехвърляне на тежестта към косвените данъци чрез повишаване на някои акцизни ставки от началото на 2011 г., в съответствие с договореностите за достигане на минималните европейски нива. Предизвикателство пред данъчната политика остава подобряване ефективността на събираемостта на данъците чрез мерки от страна на приходните администрации.

При определянето на разходите по бюджетите за 2011 г. е следван принципът на приоритетно финансиране на основните социални отговорности на държавата и равнопоставеност между отделните бюджети в условията на финансови ограничения. Бюджетната политика е фокусирана към осъществяване на засилен контрол върху разходите и размера на бюджетния дефицит и свързаните с това структурни реформи.

Предприетите мерки за успешна фискална консолидация са подбрани и комбинирани по начин, водещ до позитивно въздействие върху растежа при плавно намаляване на бюджетните разходи в процент от БВП. Фискалният резерв осигурява гъвкавост на фискалната политика в хода на изпълнението на бюджета и редуцира рисковете от неблагоприятни макроикономически и фискални развития.

Фискалната консолидация ще позволи да се ограничат негативните ефекти върху бюджета в резултат на забавения тренд на икономическия растеж и на промяната в структурата му.

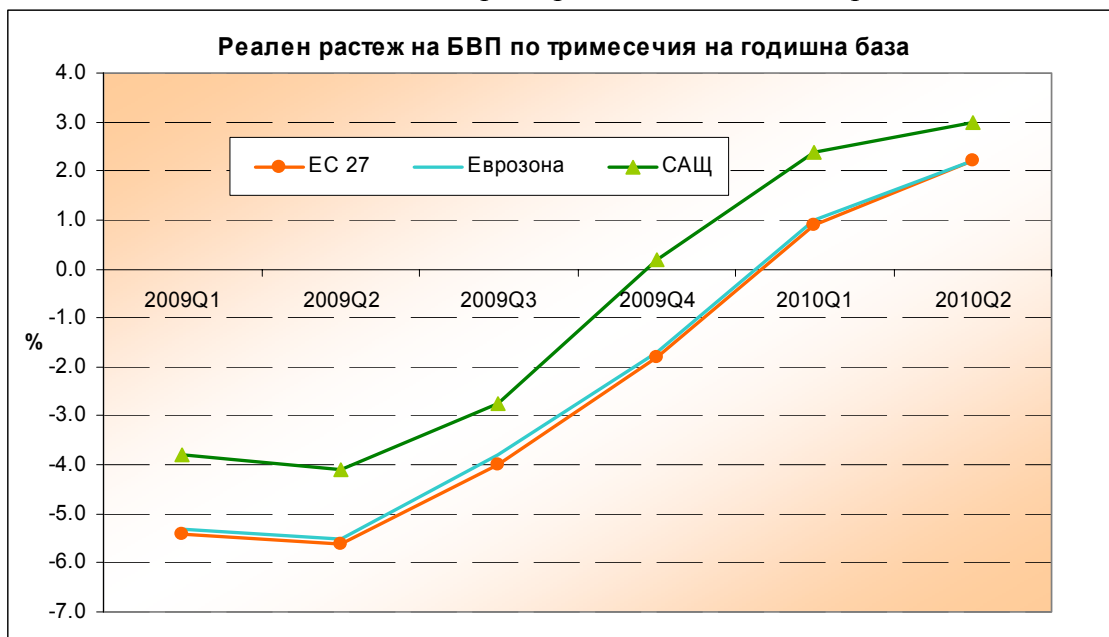
До настоящата година всички предходни правителства се придържаха към крайния срок за внасяне на проектозакона за държавния бюджет в Народното събрание, заложен в Закона за устройството на държавния бюджет - 31 октомври. Още в първата седмица на политическия сезон Министерството на финансите приключи диалозите с разпоредителите с бюджетни кредити по проектобюджета за 2011 г. Това позволи спазване на поетия ангажимент за предсрочното му внасяне за обсъждане в Народното събрание, изпреварвайки с един месец заложения в решението на Министерския съвет за бюджетната процедура за 2011 г. краен срок. Целта е да се осигури по-дълъг времеви хоризонт за провеждане на политическия дебат, както и необходимата за бизнеса и домакинствата предсказуемост относно икономическото състояние и развитие през следващата година.

II. ИКОНОМИЧЕСКА РАМКА

Възстановяване на световната икономика и първи признаци на стабилизиране на общата заетост

1. Състояние и развитие на световната икономика

Световната икономика се възстановява с по-бързи от очакваните темпове. След регистрираните спадове през първите две тримесечия, през второто полугодие на 2009 г. и в началото на 2010 г. световната икономика отново започна да нараства. Признаци за пречупване на негативната тенденция в световен мащаб се наблюдаваха още след първото тримесечие на 2009 г., когато световната търговия започва да се стабилизира. Възстановяването бе подпомогнато от предприетите мерки на паричната и фискалната политики и нарасналото доверие на потребителите и бизнеса. Бизнес активността нараства, както в производството, така и в сектора на услугите. Нарастването на производството е подкрепено от значително увеличение на новите поръчки. Показателите за пазара на труда, които реагираха на влошената международна конюнктура с известен лаг, показват първи признаци на стабилизиране на общата заетост.

Източник: Евростат, Бюро за икономически анализи (САЩ)

Положителни тенденции в икономическото развитие на САЩ и Европейския съюз

Положителните тенденции в икономическото развитие на САЩ и Европейския съюз се запазват и през първата половина на 2010 г. През 2009 г. икономиката на САЩ се сви с 2.6%. Антикризисните фискални и монетарни мерки до голяма степен допринесоха за възстановяването ѝ през втората половина на 2009 г. По последни данни на Бюрото за икономически анализи на САЩ реалният БВП нарасна съответно с 0.2% през четвъртото тримесечие на 2009 г., като растежът се ускори до 2.4% през първото тримесечие на 2010 г. спрямо същия период на миналата година и 3% през второто тримесечие.

През 2009 г. европейската икономика също отбеляза спад (от 4.2% в ЕС-27 и 4.1% в Еврозоната), който обаче се забави значително през втората половина на годината и достигна 1.8% през четвъртото тримесечие. Възстановяване се наблюдаваше в производството, което се стабилизира през второто тримесечие на 2009 г. и отбеляза положителен растеж през втората половина на годината едновременно с подобряването на финансовите условия и нарастването на външната търговия. Извън еврозоната, производството се понижи в по-голяма степен, но през втората половина на 2009 г. скоростта на намаление отслабна. Причините за спада са основно срывът на външното търсене и по-рестриктивните условия за финансиране. Освен това намалялото доверие на потребителите, а в някои случаи и отрицателните последици от спадащите цени на активите, предизвикаха значително съкращаване на вътрешното търсене в повечето държави. През първото тримесечие на 2010 г. икономиката на ЕС 27 нарасна с 0.9% на годишна база, а през второто растежът се ускори до 2.2%.

След резкия спад през втората половина на 2008 г. цените на петрола се стабилизираха през първото тримесечие на 2009 г., а впоследствие започнаха отново да нарастват, подкрепени до голяма степен от силното търсене от страна на китайската икономика. Към края на 2009 г. цените на суровия петрол тип „Брент“ се установиха на равнище от 74.7 щ.д. за барел - приблизително на нивото си от средата на 2007 г., но за годината като цяло средната му цена беше с 36.7% под тази за предходната 2008 г. От началото на 2010 г. бе наблюдавана възходяща динамика в цената на тази суровина, но според данните към юли сорт „Брент“ отчита поевтиняване до нивата от края на 2009 г., породено от силното поскъпване на долара спрямо еврото, както и увеличението на петролните запаси на САЩ. Очакванията са за задържане на цената около тези стойности в близките месеци и слабо нарастване в средносрочен план. Причините са в очакванията за по-слабо търсене, свързано с натрупването на големи запаси в развитите икономики и доброто предлагане от страна на страните-производителки на петрол.

Основни рискове, свързани с по-бавното възстановяване на световната икономика, са по отношение на несигурността около динамиката на държавните дългове, както и липсата на подобрение на частното потребление. Подобни сигнали има и от страна на индикаторите на доверие, които напоследък показват известно връщане към по-песимистични настроения на икономическите агенти.

2. Състояние и развитие на националната икономика

Брутен вътрешен продукт

Свиването на инвестициите през 2009г. с основен принос за реалния спад на БВП

Спадът на брутния вътрешен продукт на България за 2009 г. възлезе на 4.9%, основно поради свиването на инвестициите с 29%. Вътрешното търсене като цяло имаше силен негативен принос към БВП през изминалата година, което от своя страна доведе до значително намаление във вноса и подобряване на външнотърговското салдо. Ефектите от световната икономическа криза върху българската икономика се проявиха през четвъртото тримесечие на 2008 г., когато ръстът на БВП започна да се забавя. През цялата 2009 г. реалният спад на БВП се засилваше.

През първата половина на 2010 г. БВП продължи да се свива на годишна основа, но с намаляващи темпове. Понижението на БВП за първото тримесечие на годината е 3.2%, а за второто е 1.4%. За разлика от 2009 г., спадът на БВП през

2010 г. в най-голяма степен се определя от свиването на потреблението. Индивидуалното потребление през 2009 г. намаля с 4% на годишна база. През 2010 г. се запази тенденцията за ограничаване потреблението на домакинствата и разходите им през второто тримесечие спаднаха с 4.6% в реално изражение. Основен фактор за тази негативна тенденция е несигурността относно бъдещата динамика на доходите на домакинствата. Що се отнася до колективното потребление, през 2009 г. свиването беше от 4.9%, като очакванията са предвидената фискална консолидация през текущата година да доведе до отрицателен принос на правителственото потребление към БВП за цялата 2010 г.

От друга страна, приносът на инвестициите за общия спад на БВП се понижи през първата половина на 2010 г. През 2009 г. беше отчетено значително намаление в инвестиционната активност и делът на брутообразуването на основен капитал в БВП достигна 24.4%. От началото на 2010 г. има забавяне в темповете на спад на инвестициите и при брутообразуването на основен капитал за второто тримесечие беше отчетено реално понижение от 12.2%. Инвестициите са най-волатилният компонент на БВП и са силно зависими от фазата на бизнес цикъла и очакванията на предприемачите за развитието на икономиката в средносрочен план.

Приносът на външната търговия през полугодieto се запази положителен. Износът на стоки и услуги се ускори до 12.4% през април-юни, а вносът се подобрява с бързи темпове и през второто тримесечие на 2010 г. вече е на нивото си от преди една година, основно поради по-голямото търсене на суровини и материали в експортно ориентираните отрасли.

От страна на производството през 2009 г. с най-голям отрицателен принос беше индустрията, но там вече се наблюдават признаци за възстановяване. Този сектор пръв беше повлиян от кризата и за 2009 г. спадът в добавената стойност беше 8%. През 2010 г. състоянието на индустрията започна да се подобрява и през второто тримесечие вече има положително изменение от 2.9% на годишна база. Услугите бяха засегнати от кризата с известно закъснение и едва през второто полугодие на 2009 г. отчетоха спад. Според предварителните данни на НСИ за второто тримесечие услугите са се понижали минимално (с 0.3% на годишна основа) Селското стопанство реализира ръст от 3.8% за периода април-юни при спад от 3.5% за цялата 2009 г.

Пазар на труда и доходи

Намаление на регистрираната безработица от март 2010 г., поради сезонни фактори

През 2009 г. работодателите започнаха процес на оптимизиране и намаление на разходите за труд, в резултат на понижената икономическа активност, намалените приходи от продажби и ограничените възможности за финансиране на дейността. Това се осъществяваше чрез преразпределение на работното време, освобождаване на заетост и ограничаване

ръста на заплатите. До средата на годината се наблюдаваше стремеж към задържане на използвания труд и отлагане освобождаването на работници, но постепенно възможностите за това се изчерпаха. Средният брой на заетите намаля с 0.8% през първото тримесечие, като спадът се задълбочи до 5.7% през четвъртото тримесечие на годишна база, а нивото на безработица се повиши до 7.9% за последните три месеца на 2009 г.¹

Отражението на кризата върху пазара на труда с период на закъснение между едно и две тримесечия в различните икономически дейности доведе до процес на реструктуриране в предприятията, който обуслови намаляването на заетостта и нарастването на безработицата в края на 2009 г. и началото на 2010 г. Намалението на заетостта достигна 7.7% през първото тримесечие на 2010 г. на годишна база, а през второто слабо се забави, но остана значително - 6.9%. Нивото на безработица от 10%² средно за периода април-юни се задържа около най-високата си стойност, отбелязвана в периода от второто тримесечие на 2005 г. насам. Най-бързо намаление на заетите през първото полугодие на 2010 г. се наблюдаваше в индустрията (11.3% за преработващата промишленост и 20.2% в строителството). Секторът на услугите ускори освобождаването на заетост през първите шест месеца на годината до 3.5% спрямо първото полугодие на 2009 г.

Свитите възможности за наемане на труд повлияха за намалението на работната сила през последната година и половина. През първите шест месеца на 2010 г. коефициентът на икономическа активност на населението (15+) бе с 1.5 п.п. по-нисък в сравнение с първото полугодие на предходната година и възлезе на 51.8%.

От март 2010 г. насам регистрираната безработица отбелязва намаление на месечна основа, за което определящ фактор е активността на дейности със сезонен характер в областта на туризма, строителството, селското стопанство и др. Към края на август равнището на безработица се понижи до 9.1%, но остана с 1.3 п.п. по-висока в сравнение с юли миналата година.

***Възстановяване
производителността на
труда при задържане
растежа на доходите***

Свиването на общата икономическа активност в страната оказва задържащ ефект върху динамиката на доходите от труд през последната година и половина. През 2009 г. средната работна заплата³ в българската икономика се е повишила номинално с 8.5% спрямо 2008 г., като стойността на показателя се характеризираше със съществено забавяне спрямо предходните години. Тази тенденция обхвана както

¹ Според данните от Наблюдението на работната сила (НРС).

² По дефиниция на НРС.

³ По данни от Наблюдението на предприятията.

частния, така и обществения сектор на икономиката, където през разглеждания период работната заплата е нараснала средно със 7.4% и 9.3% съответно. Наблюдаваната през 2009 г. посока на развитие на доходите от труд продължи и през първото полугодие на настоящата година. Средно за периода януари-юни 2010 г. стойността на показателя⁴ се е забавила до 9.4% в номинално изражение спрямо 15.8% през аналогичния период на 2009 г., като ограничаването на растежа на доходите от труд бе ясно осезаемо както в обществения (от 18.1% до 4.9%), така и в частния сектор на икономиката (от 14.6% до 11.2%).

Процесите на оптимизиране на разходите, наблюдавани от началото на 2009 г., повлияха положително върху динамиката на производителността на труда⁵. След като през деветте месеца на 2009 г. показателят намаляваше, през четвъртото тримесечие той възстанови положителната си динамика. През второто тримесечие на 2010 г. реалният растеж на показателя достигна до 7.4% спрямо аналогичния период на 2009 г. в следствие на успешното адаптиране на предприемачите в по-голямата част от икономическите дейности. Възстановяването на производителността на труда в българската икономика от една страна и ограничаването на растежа на доходите от друга оказаха благоприятно влияние върху динамиката на разходите на работодателите за труд за единица продукция⁶.

Инфлация

Забавяне ръста на инфлация, повлиян от ниското вътрешно и външно търсене и спада в цените на международните пазари

Динамиката на инфлацията през 2009 г. до голяма степен бе повлияна от ниското вътрешно и външно търсене и спада в цените на храните и енергийните стоки на международните пазари. Инфлацията по хармонизиран индекс на потребителските цени достигна 1.6% в края на годината, а средногодишната ѝ стойност беше 2.5%. Съществен принос в инфлацията имаше по линия на по-високите акцизни ставки върху тютюневите изделия, което предизвика 24% увеличение в техните цени и 0.7 процентни пункта принос в общата инфлация. Същевременно, цените на хранителните продукти и енергийните стоки следваха ясно изразена тенденция на понижение, като бяха сред основните фактори за забавяне ръста на инфлацията. Цените на неенергийните промишлени стоки също регистрираха съществено забавяне до 0.8%, поради силното съкращаване на потреблението от домакинствата на нехранителни стоки.

Намалялата икономическа активност от своя страна доведе до спад в заетостта и забавяне на динамиката на номиналните

⁴ По предварителни данни от Наблюдението на предприятията.

⁵ Показателят е изчислен като отношение между брутната добавена стойност (БДС) по постоянни цени и броя на заетите лица по данни от СНС.

⁶ Показателят е изчислен като отношение между БДС на един зает и компенсацията на наетите на един нает по текущи цени по данни от СНС.

работни заплати, което допринесе за понижаване на инфлацията не само при продуктите, произведени от преработващата промишленост, но и в сферата на услугите. Така инфлацията при този компонент в края на 2009 г. достигна 3.4% на годишна база при 11.4% за същия период на 2008 г.

След ясно изразената тенденция на понижаване, инфлацията започна да нараства на годишна база още в края 2009 г. под влияние на повишаващите се международни цени на енергийните продукти. Към август 2010 г. годишният темп на инфлация отчете повишение от 3.2%, като с основен принос за това са енергийните стоки и тютюневите изделия, съответно: 1.1 и 1.4 п.п. Ефектът от поскъпването на петрола бе засилен от поевтиняването на единната европейска валута спрямо щатския долар, което се отрази и на вътрешните цени на нефтопродуктите. Вследствие на въведените в началото на 2010 г. нови по-високи акцизни ставки върху цигарите, цените им регистрираха нарастване от 34% за първите осем месеца. Спадът на годишна база в цените на хранителните стоки се забави значително и към август достигна 0%, при спад от -4.2% в началото на годината. От друга страна свиването на вътрешното търсене доведе до силно забавяне в темпа на инфлация при услугите и нехранителните стоки, което се запазва и към настоящия момент.

Платежен баланс

Намаление на дефицита по текущата сметка и подобрене на търговския баланс

Върху динамиката на външния сектор на българската икономика през последните година и половина рефлектира неблагоприятната международна среда, която се отрази в свиване на икономическа активност както в страната, така и при основните ни външнотърговски партньори, нисък в сравнение с предходни години приток на преки чуждестранни инвестиции, забавяне в нарастването на доходите в страната и намаление на международните цени на редица важни за българската икономика суровини и материали.

В резултат на всички тези фактори настъпиха някои съществени корекции в платежния баланс на България. През 2009 г. дефицитът по текущата сметка се сви до 9.9% от БВП на страната и продължи да се подобрява през първата половина на 2010 г. Дефицитът за януари-юли е под 1% от очаквания БВП за 2010 г.

Нарастване на българския износ вследствие възстановяване на външното търсене и повишаване на международните цени на суровините и материалите

Най-голям принос за намалението на външните дисбаланси има подобрието на търговския баланс. През 2009 г. намаление в номинални стойности беше отчетено както при вноса (-33%), така и при износа (-22%). Дъното в динамиката на експорта беше достигнато през април 2009 г. (-39% спрямо съответния месец на предходната година), след което спадове намаляха. Българският износ започна да нараства на годишна база от ноември миналата година в следствие възстановяването на външното търсене и повишаването на

международните цени на суровините и материалите. Тенденцията на растеж се затвърди от началото на 2010 г., като дори темпът на нарастване се ускори, достигайки 46% през месец юли.

Динамиката при вноса се пречупи значително по-късно. След като достигна най-голям спад през юни 2009 г., темпът на намаляване на вноса се забави до 11% на годишна база през февруари 2010, а от месец март се отчитат положителни растежи. Нарастването се дължи основно на по-високите международни цени и повишеното търсене на суровини и материали, необходими за производството в експортно ориентирани отрасли. Дефицитът по търговското салдо за януари-юли 2010 г. се свива до -4% от БВП, при -8% от БВП за същия период на 2009 г.

През първото полугодие на 2010 г. значително подобрение има и при баланса на услугите. Основен принос за това имат продължаващият спад в пътуванията на български граждани в чужбина и намалението в разходите за други услуги. Въпреки увеличените посещения на чужденци в България, по-ниските цени на туристическите услуги водят до запазване на приходите от туризъм на миналогодишните нива.

Нетните доходи и текущите трансфери също имаха положителен принос за подобряването на текущата сметка през разглеждания период, съответно заради по-малкото инвестиционни доходи, изплатени на чужденци и трансфери от фондовете на ЕС.

През 2009 г. салдото по финансовата сметка се сви с над 9 млрд. евро и възлезе на 2.2 млрд. евро, като по този начин покри 68% от дефицита по текущата сметка. Притокът на преки чуждестранни инвестиции към месец декември достигна 3.2 млрд. евро, което е намаление наполовина спрямо 2008 година. Спад на инвестиционната активност се наблюдаваше във всички сектори, като най-значим беше при финансовото посредничество, недвижимото имущество и търговията.

Формиране на дефицит по финансовата сметка

Негативната тенденция по финансовата сметка се запазва и през текущата година. За първите седем месеца на 2010 г. ПЧИ са в размер на 731 млн. евро, като намаляват с 62% спрямо съответния период на предходната година. Отбелязва се значителен спад както в първоначалните инвестиции в дялов капитал, така и в последващото вътрешнофирмено кредитиране. Нетното погасяване на привлечени през предишни години заеми и депозити от страна на българските банки продължи и през тази година, като салдото по други инвестиции възлезе на -635.2 млн. евро (при -663.1 млн. евро за същия период на 2009 г.). От началото на тази година банките изтеглят обратно свои средства, вложени в чуждестранни депозити, като за първите 7 месеца сумата възлиза на 505.8 млн. евро. Подобна тенденция има и при други сектори. Те са закрили чуждестранни депозити на стойност 162.8 млн. евро от началото на годината. Тези

действия на частния сектор вероятно са следствие от повишаването на цената на чуждестранните заеми, което прави финансирането със собствен капитал по-изгодно в момента. В резултат от чувствителното намаление на преките чуждестранни инвестиции към страната и банковата активност за периода януари-юли 2010 г. се формира дефицит по финансовата сметка от 459 млн. евро (в сравнение с излишък от 679 млн. евро година по-рано).

Паричен сектор

Запазване стабилността на финансовата система

Паричният съвет остана стабилен през цялата 2009 г. и изминалите месеци на 2010 г., ползва се с пълното доверие на населението и всички институции и е гарант за запазването на стабилността на финансовата система. Международните валутни резерви на страната в края на 2009 г. достигнаха 12.9 млрд. евро и осигуряваха покритие на паричната база 195.2%. През първите месеци на 2010 г. валутните резерви се понижаваха, но през второто и началото на третото тримесечие тази тенденция се обърна и в края на август те достигнаха 12.5 млрд. евро и покриваха паричната база на 186.2%.

Покритието с валутни резерви на вноса на стоки и нефакторни услуги на годишна база бе на високо ниво през целия разглеждан период. В края на 2009 г. то достигна 8 месеца, а подобрението му се дължеше на негативната динамика на вноса. Към края на юли 2010 г. покритието на вноса с международни валутни резерви леко се понижи до 7.6 месеца. Покритието на краткосрочния външен дълг с валутни резерви се понижи в началото на 2009 г. като резултат от действията на БНБ за намаляване размера на минималните задължителни резерви. Съотношението на резервите и краткосрочния дълг се подобряваше през цялата година и в края ѝ достигна 100.2%. Към края на юни на настоящата година покритието на краткосрочния външен дълг с валутни резерви се подобри до 103.7%.

Кредитът за частния сектор отбелязва известно възстановяване от май 2010 г. насам, но годишните темпове на растеж на индикатора остават ниски. Кредитът за частния сектор последователно забавяше годишния си растеж от 31.1% в началото на 2009 г. до 3.8% в края ѝ и от 1.9% през април 2010 г. През следващите месеци липсва ясно изразена тенденция в растежа на кредита, но той се осъществява при значително по-ниски темпове спрямо година по-рано (2.4% през юли 2010 г. в сравнение с 8.2% през същия месец на 2009 г.). Жилищните кредити се увеличават с най-висок темп на годишна база – с 6.2% през юли (8.4% през декември и 15.1% в края на юли 2009 г.), като тенденцията на забавяне на растежа им прекъсва след първото тримесечие. Потребителските кредити повишават в края на юли ръста си до 5.5% при 3.1% през същия месец на 2009 г. и 6.9% през декември. Корпоративните кредити нарастват в най-малка степен с 1.3%, след като през юли на предходната година

растежът им е бил 6.8%, а в края на 2009 г. – 2.3%.

*Добре капитализирана и
ликвидна банкова
система*

Банките не изпитват затруднения с ликвидността си предвид значителния размер на новопривлечените от вътрешния пазар депозити.

Общата сума на депозитите нараства със сравнително стабилни годишни темпове през разглеждания период. В края на 2009 г. депозитите нараснаха с 6.4%, а към края на юли 2010 г. ръстът им на годишна база се ускори до 10%, което се дължи на положителните растежи на овърнайт депозитите, които се понижават на годишна база през цялата 2009г.

Характерно за междубанковия пазар за първата половина на годината бяха продължаващият спад на лихвените проценти и на съответните индекси, което е допълнително потвърждение за повишената ликвидност и наличието на доверие между банковите институции. Сходна бе тенденцията и при динамиката на лихвените равнища по новите депозити и кредити в основните валути (лева и евро) – тенденции започнали своето развитие от средата на 2009 г. Спадът на лихвените нива по депозитите бе по-значим в сравнение със спада на лихвените равнища по новите кредити. Намалението на лихвените проценти по депозити обаче не доведе до спад на новооткритите депозити, както и понижението на лихвените проценти по кредитите не доведе до възстановяване на новите обеми кредити на по-високи нива.

Активите на търговските банки достигнаха 70.9 млрд. лв. в края на декември 2009 г., а към края на юли на настоящата година нараснаха минимално до 71 млрд. лв. Растежът им на годишна база се забавяше до края на третото тримесечие на предходната година и от последното тримесечие към настоящия момент е сравнително постоянен на ниво около 2% (1.9% през декември 2009 г. и 2.3% в края на юли 2010 г.).

Въпреки високия ръст на обезценките на кредити, банките успяват да реализират положителна печалба, която за календарната 2009 г. възлезе на 780.2 млн. лв. (годишно понижение с 43.7%), а в края на юли достигна 401.8 млн. лв. и е с 26.6% по-ниска в сравнение с реализираната за същия период на предходната година. Банковата система е добре капитализирана, като коефициентът на обща капиталова адекватност в края на второто тримесечие на 2010 г. е 18% (17.6% година по-рано и 17% в края на 2009 г.). Коефициентът на ликвидните активи за същия период се подобрява от 21.3% до 22.1%. Съществено влошаване през последната една година се наблюдава по отношение на качеството на кредитните портфейли на банките. Делът на кредитите с просрочие над 90 дни нараства за периода от 4.3 до 8.9%.

3. Макроикономически очаквания

*Продължаващо
възстановяване на
европейската икономика*

*Външният сектор -
двигател за растеж на
българската икономика*

Основни допускания при изготвяне на макрорамката

В настоящата прогноза се очаква европейската икономика да продължи да се възстановява, достигайки растеж от около 1% през 2010 г. и 1.7% през 2011 г. За същия период световната икономика ще отбелязва нарастване от 4.2% през 2010 г. и 4.3% през 2011 г.

Динамиката на международните цени в средносрочен план остава несигурна и както при петрола, така и при металите се очакват колебания в цените. Като цяло пазарите на основните групи стоки, които оказват голямо влияние върху българската икономика (петрол, метали и селскостопански стоки), се характеризират с добро предлагане и ако има нарастване на

цените в средносрочен план, то ще е минимално. В прогнозата са взети предвид и намеренията на правителството външното финансиране през 2011 г. да е положително в размер на 2 млрд. лв.

Таблица: Основни макроикономически показатели

Макроикономически показатели	2009 г.	2010 г.	2011 г.
	Отчет	Очаквано	Прогноза
БВП (млн. лв.)	68537.2	71726.4	77076.7
- реален растеж (%)	-4.9%	0.7%	3.6%
Хармонизирана инфлация %			
- в края на годината	1.6%	4.5%	2.6%
- средна за периода	2.5%	3.2%	3.7%
Валутен курс (USD/BGN)			
- в края на годината	1.36	1.58	1.58
- средногодишен	1.40	1.53	1.58
Текуща сметка (млн. евро)			
- в % от БВП	-9.9%	-3.3%	-3.5%
Преки чуждестранни инвестиции (млн. евро)			
- в % от БВП	3281.9	1500.0	1980.0
	9.4%	4.1%	5.0%

Очаквания за развитието на основните макроикономически показатели

Брутен вътрешен продукт

През 2010 г. се очаква слаб икономически растеж от 0.7%, като двигател на икономическата активност ще бъде външният сектор. Положителното развитие на българската икономика е свързано с увеличено търсене от страна на външнотърговските ни партньори. Износът на България отбеляза умерен реален растеж през първата половина на 2010 г. и се очаква тази тенденция да продължи. За цялата 2010 г. увеличението на обема на износа ще бъде около 12%, а през 2011 г. ще достигне близо 10%.

Положителен растеж на вътрешното търсене се очаква през 2011 г. В следствие на по-високата безработица и влошаващите се очаквания за икономическата среда, домакинствата засилиха ограничаването на разходите си в края на 2009 г. и началото на 2010 г. Така за цялата 2010 г. се очаква реален спад на потреблението на домакинствата от 3.5%. Обемите му ще бъдат възстановени през 2011 г., когато се очаква растеж от 4.1%.

Инвестициите също ще продължат да спадат през 2010 г., макар и със значително по-нисък темп (-4.2%) спрямо бързата корекция през 2009 г. През 2011 г. се очаква по-активна инвестиционна дейност и съответно 4.5% реално увеличение на брутно капиталонакопаване.

Свиването на вътрешното търсене предопределя и нисък растеж на вноса през 2010 г. В противоположна посока ще оказва натиск ускореният износ, тъй като ще се увеличи търсенето на суровини и материали, необходими за експортно ориентираните производства. Реалният растеж на вноса ще се ограничи до 2.2% през 2010 г., а възстановяването на вътрешното търсене ще доведе до растеж на вноса от 8.1% през 2011 г.

Пазар на труда и доходи

Слабо повишение в броя на заетите през 2011 г. и спад на безработицата в резултат от очакваното възстановяване в инвестиционната активност

Очакванията за 2010 г. са свързани с намаление в броя на заетите и нарастване на безработицата спрямо 2009 г., произтичащи от известния период на закъснение, с който пазарът на труда реагира на протичащите в икономиката процеси и продължаващите процеси на реструктуриране на предприятията. Това обуславя и очакваният ръст на производителността на труда след отбелязания спад през 2009 г. До края на годината се очаква спадът на заетостта постепенно да се забави. Наблюдаваното през последните месеци намаление на безработицата се свързва с влиянието на сезонни фактори, чието отшумяване ще се отрази в продължаващ ръст на безработицата. Средното за годината ниво на безработица се очаква да възлезе на около 9.6%⁷. Очакваният икономически растеж и възстановяването в инвестиционната активност през 2011 г. ще бъдат съпроводени със слабо повишение в броя на заетите от около 0.6% спрямо 2010 г. и малък спад на безработицата до около 9.4%.

През 2010 г. динамиката на доходите от труд общо за българската икономика отново ще се характеризира със забавяне спрямо предходната година, имайки предвид очакванията за по-ниско търсене на труд. По отношение на доходите в публичния сектор се предвижда те да се запазят на нивото си от 2009 г., съобразени с общото икономическо развитие и отчитащи фискалната позиция на страната. През 2011 г. номиналният темп на растеж на доходите от труд ще продължи наблюдаваната през предходните две години тенденция на развитие, а за периода 2012-2013 г. показателят ще започне да се ускорява на годишна база в съответствие с общата икономическа динамика.

Инфлация

Темпът на инфлация ще зависи до голяма степен от развитието на международните цени

В края на 2010 г. се очаква годишната инфлация да се увеличи до 4.5%, а средногодишната – до 3.2%. Това ускорение ще се дължи на цените на хранителните стоки, които под влияние на по-високите цени на енергийните стоки и приключване на базисния ефект на ниски цени в края на миналата година се очаква да нараснат. При нехранителните стоки и услугите се очаква задържане на сегашните ниски месечни стойности на увеличение в техните цени, поради слабото вътрешно търсене.

В следващите години на периода 2011-2015 г. инфлацията в края годината постепенно ще намалява. Възстановяването на икономиката от страна на предлагането

⁷ При изготвянето на оценките са използвани данните от НРС.

ще ограничи растежа на цените, основно при търгуемите стоки, тъй като прогнозите са за по-висок растеж на продукцията и съответно на производителността на труда в индустрията, отколкото в строителството и услугите. Не се очакват високи растежи в цените на суровините и на петрола на международните пазари. Очакват се по-високи относителни потребителски цени на услугите в сравнение с хранителните и нехранителните стоки, тъй като при тях нарастването на разходите на труд на единица продукция ще оказва натиск за увеличение в цените.

Запазване темповете на нарастване на експорта над тези на вноса, което стабилизира търговското салдо и баланса по текущата сметка

Платежен баланс

През 2010 г. се очаква дефицитът по текущата сметка да се снижи до 3.3% от БВП, при над 9.9% през 2009 г. Водещ фактор за тази динамика е подобрението на търговския баланс. Възстановяването на икономиките на основните външнотърговски партньори на България, съчетано с все още свитото вътрешно търсене, ще доведе до годишен ръст на износа на стоки от 16% в реално изражение в края на 2010 г., при увеличение на вноса на стоки от 5%. Така дефицитът по търговския баланс ще се свие от 11.9% от БВП през 2009 г. на под 7.8% БВП през 2010 г. И след 2011 г. се очаква темповете на нарастването на експорта да се запазят малко над тези на вноса и това да стабилизира търговското салдо и баланса на текущата сметка в средносрочен план.

Добро покритие на външните дисбаланси с ПЧИ

Влиянието на световната финансова криза ще продължава да се отразява отрицателно върху потоците по финансовата сметка, които успява да привлече българската икономиката. Очаква се преките чуждестранни инвестиции в края на годината да отбележат значителен спад в сравнение с миналогодишните стойности. Въпреки това, предвид рязкото свиване на дефицита по текущата сметка, ще има добро покритие на външните дисбаланси с ПЧИ. След 2011 г. се очаква постепенно нарастване на притока на ПЧИ, размерът им обаче ще се запази на нива, значително по-ниски от достигнатите в периода 2005-2008 г.

III. КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА 2010 Г.

Тенденция към растеж, основан на експорта, с негативно влияние върху постъпленията от косвени данъци

1. Изпълнение на консолидираната фискална програма към месец юли 2010 г.

Започналото в края на 2009 г. плавно реструктуриране на икономиката и постепенното ѝ ориентиране към растеж, основан повече на експорта, се потвърждава от данните за първите две тримесечия на 2010 г. Променената структура на компонентите на БВП не позволява на косвените данъци, които са гръбнакът на данъчните приходи в бюджета, да

нарастват бързо, тъй като износът е необлагаем. Това наложи внимателен анализ и актуализация на фискалната рамка за годината.

Таблица: Изпълнение на основните параметри на КФП към 31 юли 2010 г. (в млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛ	Актуализиран разчет 2010 г. КФП	Отчет 31.07.2010 г.			Изпълнение 31.07.2010г./разчет
		КФП	Национален бюджет	Европейски средства ¹	
к.1	к.2	к.3 = к.4+к.5	к.4	к.5	к.6 = к.3:к.2
ПРИХОДИ И ПОМОЩИ	24 548.1	13 513.9	12 572.5	941.5	55.1%
Данъчни приходи	19 217.9	10 355.8	10 354.8	1.0	53.9%
Преки данъци	3 477.6	2 152.6	2 152.6		61.9%
Косвени данъци	9 852.0	4 925.8	4 925.8		50.0%
Приходи от социално и здравноосигурителни вноски	5 167.8	2 829.0	2 829.0		54.7%
Други данъци*	720.5	448.4	447.4	1.0	62.2%
Неданъчни приходи	3 398.4	2 170.2	2 159.2	11.0	63.9%
Помощи	1 931.8	988.0	58.5	929.4	51.1%
РАЗХОДИ И ВНОСКА ЗА ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС	27 810.2	14 744.9	13 761.1	983.7	53.0%
Нелихвени	25 105.0	13 920.8	12 937.0	983.7	55.4%
Текущи	21 311.6	12 453.7	12 048.4	405.3	58.4%
Капиталови	3 793.4	1 467.1	888.7	578.4	38.7%
Лихвени	507.3	411.5	411.5		81.1%
Резерв за неотложни и непредвидени разходи ²	1 418.2				
Вноска за общия бюджет на ЕС	779.7	412.6	412.6		52.9%
Трансфер от централния бюджет			-113.0	113.0	
БЮДЖЕТНО САЛДО	-3 262.1	-1 230.9	-1 301.7	70.8	

* Вкл. постъпленията от налози върху захарта

Изпълнение на приходите

Първи положителни сигнали за стабилизиране при данъчните постъпления

Приходите по консолидираната фискална програма (КФП) към юли 2010 г. са в размер на 13 513.9 млн. лв., което представлява 55.1% от годишните разчети. Данъчните постъпления са в размер на 10 355.8 млн. лв. или 53.9% от разчета за годината. Неданъчните приходи и помощите са в размер на 3 158.1 млн. лв., което представлява 59.2% от разчета за годината.

Основните параметри по изпълнението на приходите към месец юли се движат в рамките на разчетите по Закона за държавния бюджет на Република България за 2010 г. (ЗДБРБ за 2010 г.). Вече са налице и първите положителни сигнали за стабилизиране при постъпленията от данъци (най-вече при косвените данъци), като данъчните приходи на консолидирано ниво за месец юли са по-високи от приходите за юли 2009 г. Макар и с малък номинален ръст, това е първият месец с ръст на данъчните приходи на месечна база от началото на годината. Изпълнението на данъчните приходи кореспондира на подобряването при редица индикатори за състоянието на икономиката и започналото възстановяване в

¹ Европейски средства - включват средствата по предприемачески инструменти на ЕС, средствата по оперативни програми от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС (управлявани от Националния фонд към МФ), както и Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейски фонд за рибарство (управлявани от Разплащателната агенция към ДФ "Земеделие"). В европейските средства участват и средствата от национално съфинансиране по европейските програми.

² В позицията "Резерв за непредвидени и неотложни разходи" се отразяват само данните по разчет.

секторите на промишлеността и селското стопанство през второто тримесечие на 2010 г.

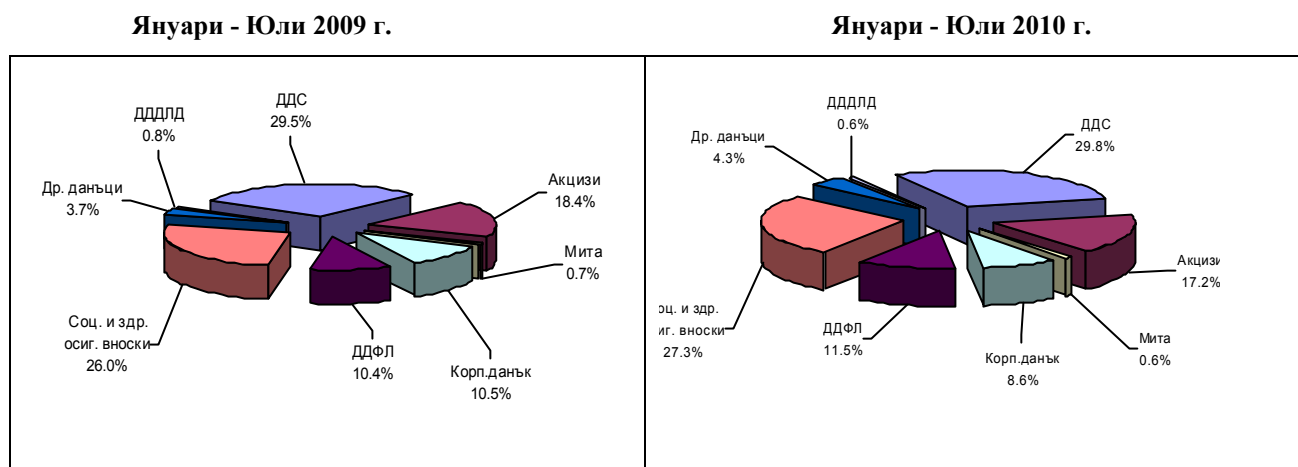
От друга страна приходните администрации работят активно за повишаване на събираемостта на приходите. Активните мерки за засилване на контрола при търговията с акцизни стоки, борбата с контрабандния внос, противодействието на опитите за данъчни нарушения и измами са в основата на тези усилия и системното им прилагане ще окаже дългосрочен дисциплиниращ ефект и натиск върху сивата икономика.

При съпоставката с данните за първите седем месеца на 2009 г. има ясно изразени ефекти с еднократен характер. През януари 2009 г. приходите от ДДС от вътрешнообщностни придобивания (ВОП) са значително по-високи от среднопретеглените приходи за останалите месеци на 2009 г. Това се дължи на постъпилите еднократно приходи през януари 2009 г. от ДДС, свързани с извършените в края на 2008 г. разходи. Разходите за декември 2008 г. на консолидирано ниво превишават два пъти среднопретеглените разходи за предходните месеци на 2008 г., като това обуславя и по-високия размер на декларирания за внасяне през януари 2009 г. ДДС от ВОП. Тези приходи обаче са с еднократно за годината действие и през 2010 г. не се наблюдава подобен ефект. От друга страна през първите месеци на 2010 г. имаше възстановяване на ДДС и акцизи за предходни периоди, които също са с еднократен характер.

Изпълнението на годишните разчети по основните съставни бюджети към края на юли 2010 г. е както следва: постъпилите приходи и помощи по републиканския бюджет за отчетния период са 8 469.6 млн. лв., или 55.6% от заложените в разчетите към ЗДБРБ за 2010 г.; постъпленията по бюджетите на социално и здравноосигурителните фондове са в размер на 2 869.1 млн. лв., или 55.0% от планираните за годината; приходите по бюджета на съдебната власт са в размер на 72.7 млн. лв., което представлява 76.5% от планираните разчети за годината; по общинските бюджети са постъпили 918.7 млн. лв., или 53.9% от разчета за годината и т.н.

На следната графика е представена структурата на данъчните приходи по КФП за седемте месеца на 2009 г. и 2010 г.:

Графика: Структура на данъчните приходи

Данъчните постъпления (вкл. приходите от осигурителни вноски) са в размер на 10 355.8 млн. лв., или 53.9% от планираните за годината. Приходите в частта на *преките данъци* възлизат на 2 152.6 млн. лв., което представлява 61.9% от планираните за годината, при 2 540.9 млн. лв. за същия период на миналата година. В номинално

изражение приходите от преки данъци са се свили с 388.3 млн. лв. спрямо предходната година, което се дължи в значителна степен на намалената икономическа активност на компаниите.

Приходите от *косвени данъци* са в размер на 4 925.8 млн. лв., намалели са със 743.1 млн. лв. и представляват 86.9% от отчетените за същия период на 2009 г. Постъпленията за периода представляват 50.0% от годишния разчет.

Постъпленията от ДДС към 31.07.2010 г. възлизат на 3 081.3 млн. лв., или 52.6% изпълнение на годишния разчет. Съпоставени с постъпленията към юли 2009 г. през отчетния период са постъпили с 365.9 млн. лв. по-малко. Намаление на постъпленията от ДДС се наблюдава при почти всички отрасли, като най-голямо е при производството и търговията на горива, при енергетиката, металургията и строителството.

Постъпилите акцизи за периода са в размер на 1 780.1 млн. лв., или 45.6% от годишните разчети. Приходите от мита и митнически такси за седемте месеца на 2010 г. са в размер на 64.4 млн. лв., или 70.0% изпълнение на годишните разчети.

Приходите от *други данъци* (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци, постъпленията от налози върху захарта и др.) са в размер на 448.8 млн. лв., което представлява 62.2% от разчета за годината.

Приходите от *социалноосигурителни и здравни вноски* към 31.07.2010 г. са в размер на 2 829.0 млн. лв., или 54.7% от разчетените по ЗДБРБ за 2010 г.

Постъпилите **неданъчни приходи** за седемте месеца на годината по консолидираната фискална програма са в размер на 2 170.2 млн. лв., които представляват 63.9% от разчета за годината. Неданъчните приходи по бюджетите на министерствата и ведомствата са в размер на 734.7 млн. лв. Изпълнението на неданъчните приходи по централния бюджет е в размер на 510.9 млн. лв. или 90.8 % от предвидените за годината. Високото изпълнение за периода се дължи на вноската от превишението на приходите над разходите на БНБ в размер на 354.7 млн. лв. и на постъпилите приходи от дивиденди от търговски дружества с държавно участие в капитала в размер на 112.5 млн. лв. По бюджетите на общините към края на месец юли са постъпили 563.5 млн. лв., или 51.0% от разчетените за годината.

Постъпилите **помощи** (основно съфинансиране от Структурните и Кохезионния фондове на ЕС по бюджета на Националния фонд и постъпления от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони по бюджета на Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“) за седемте месеца на 2010 г. са в размер на 988.0 млн. лв. (51.1% от планираните). През юли се отчита ръст в приходите от помощи, което се дължи основно на възстановени средства в размер на 330.8 млн. лв. от Европейската комисия във връзка с инициативата JEREMIE, насочена за подкрепа на малките и средни предприятия.

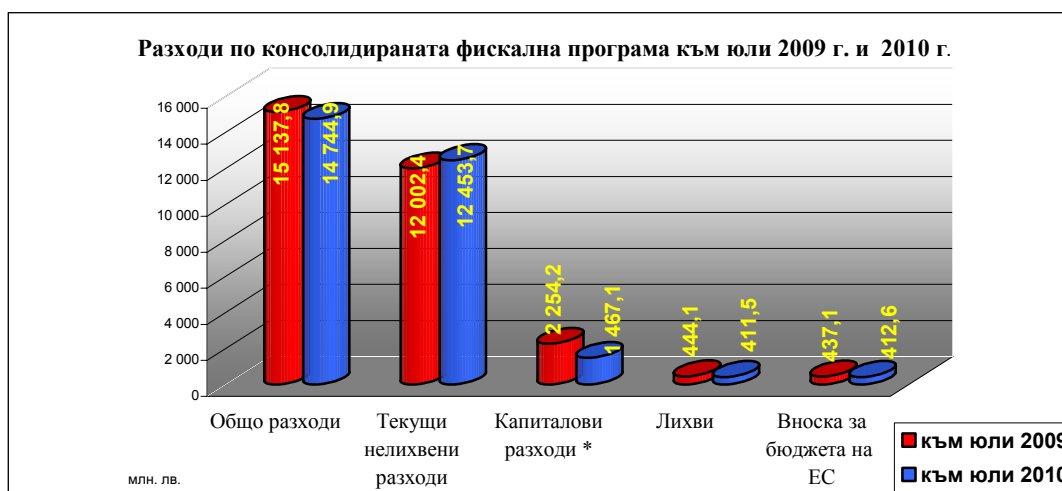
Изпълнение на разходите

Нарастване на социалните и здравноосигурителните разходи основно поради ефекта от увеличението на пенсиите през 2009 г.

Разходите по консолидираната фискална програма за седемте месеца на 2010 г. са в размер на 14 744.9 млн. лв., което представлява 53.0% от годишния разчет. *Лихвените плащания* възлизат на 411.5 млн. лв. (81.1% от планираните за 2010 г.), *текущите нелихвени разходи* – на 12 453.7 млн. лв. (58.4% от разчета за годината) и *капиталовите разходи* – 1 467.1 млн. лв. (38.7% от планираните за годината). Номиналният размер на разходите за седемте месеца на 2010 г. е по-нисък от този за същия период на предходната година.

При съпоставката със същия период на 2009 г. се наблюдава съществена промяна в структурата на разходите. Нарастването на социалните и здравноосигурителните разходи (с 11.9% спрямо тези за същия период на предходната година) се дължи основно на ефекта от увеличението на пенсиите през 2009 г.

Таблица: Основни разходни показатели по КФП към юли 2009 г. и 2010 г.

* Вкл. нетния прираст на държавния резерв

Разходи по основните съставни бюджети по КФП

Републикански бюджет

Общият размер на **разходите по републиканския бюджет** (вкл. трансферите за др. бюджети и вноската за бюджета на ЕС) към 31.07.2010 г. е 9 549.9 млн. лв. или 50.5% от предвидените в ЗДБРБ за 2010 г.

Нелихвените разходи по републиканския бюджет (без трансферите за др. бюджети), извършени през отчетния период, са в размер на 3 745.1 млн. лв., което представлява 55.3% от предвидените в ЗДБРБ за 2010 г. средства. Съпоставени с данните за 2009 г. нелихвените разходи са намалели с 19.0% в резултат на предприетите мерки за ограничаване на разходите през 2010 г. Разходите за заплати и възнаграждения на персонала и за осигурителни вноски са в общ размер на 1 492.1 млн. лв. или 59.3% от планираните за годината. Разходите за текуща издръжка са в размер на 1 018.4 млн. лв.

(48.9% от разчета за годината). Социалните разходи (вкл. разходите за стипендии) са в размер на 469.1 млн. лв. или 64.2% от предвидените в ЗДБРБ за 2010 г. и са основно разходи по бюджета на МТСП за обезщетения по Закона за интеграция на хората с увреждания, Закона за семейните помощи за деца, Закона за социално подпомагане и др. Разходите за субсидии са в размер на 315.9 млн. лв. или 71.2% от планираните за годината. Капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 449.6 млн. лв. или 45.0% от разчета за годината.

Извършените *лихвени плащания* към края на месец юли са в размер на 398.5 млн. лв., от които лихвите по външни заеми са 288.5 млн. лв., а лихвите по вътрешни заеми – 110.0 млн. лв.

Трансферите от и за други бюджети по републиканския бюджет представляват нето предоставени трансфери в размер на 4 993.8 млн. лв., или 51.8% от годишните разчети.

Разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове

Извършените разходи по бюджетите на социално и здравноосигурителните фондове (НОИ, НЗОК, УПФ и ФГВРС) към юли 2010 г. са в размер на 5 869.0 млн. лв., което представлява 57.1% от разчета за годината, в т. ч. пенсии, помощи и обезщетения по КСО в размер на 4 725.8 млн. лв., а здравноосигурителните плащания в размер на 1 063.9 млн. лв.

Разходи по бюджетите на общините

Извършените **разходи по местните бюджети** са в размер на 2 348.1 млн. лв. или 63.3% спрямо разчетените по ЗДБРБ за 2010 г., включително и за сметка на предоставените целеви трансфери от други бюджети. Текущите разходи възлизат на 1 985.5 млн. лв. (65.5% спрямо годишния разчет), а капиталовите разходи са в размер на 362.6 млн. лв. или 53.3% спрямо разчета за 2010 г.

Бюджетното салдо по КФП към края на месец юли е отрицателно в размер на 1 230.9 млн. лв., което се формира от дефицит по националния бюджет в размер на 1 301.7 млн. лв. и превишение на приходите над разходите по европейските средства в размер на 70.8 млн. лв.

Фискалният резерв по текущи валутни курсове към 31.07.2010 г. е в размер на 6.3 млрд. лв.

Дефицитът на начислена основа на консолидирано ниво се очаква да възлезе на около 3.8% от БВП за 2010 г.

2. Оценка за изпълнението на консолидираната фискална програма до края на 2010 г.

Оценките за изпълнението на основните параметри по данъчните приходи към месец юли и предварителните оценки за м. август очертават общото изпълнение на данъчните приходи по републиканския бюджет да бъде в рамките на разчетените по ЗДБРБ за 2010 г., като преизпълнението на приходите от ДДС ще компенсира очертаващите се по-ниски постъпления от акцизи.

Ефектите от приетите промени в Кодекса за социално осигуряване предполагат по-ниски разходи по бюджета на ДОО, което ще компенсира очакваните по-ниски от планираните приходи от осигурителни вноски по бюджета на ДОО.

Забавянето на икономическото развитие през 2010 г. оказва значителен негативен ефект върху приходната част на бюджета. За периода януари–юли 2010 г. данъчните постъпления по републиканския бюджет са спаднали с 13.5% спрямо същия период на 2009 г., като намаление се отчита както при косвените, така и при преките данъци. Конкретно по отношение на приходите от ДДС, които имат най-голям дял в общите данъчни приходи по републиканския бюджет, влияние има от една страна възстановяването на данъчен кредит в началото на текущата година за 2009 г. и от друга – промяната в структурата на икономическата активност в страната - увеличението на износа и свиването на вътрешното потребление.

С разчетите към приетия Закон за изменение и допълнение на Закона за държавния бюджет на Република България за 2010 г. се прогнозира дефицит на касова основа по консолидираната фискална програма в размер на 4.8% от прогнозния БВП към момента на неговото съставяне, който се формира от дефицит в размер на 3.9% от прогнозния БВП по националния бюджет и дефицит в размер на 0.9% от прогнозния БВП по европейските средства.

Изготвените оценки за размера на дефицита на начислена основа очертават дефицита на консолидирано ниво за 2010 г. да възлезе на около 3.8% от БВП.

IV. КЛЮЧОВИ АСПЕКТИ НА БЮДЖЕТНАТА ПОЛИТИКА ЗА 2011 г. И УСТОЙЧИВОСТ НА ФИСКАЛНАТА ПОЗИЦИЯ

1. Цели на фискалната и бюджетна политика за 2011 г.

Фискална консолидация за постигане на дефицит по КФП под 3% от БВП, съгласно Пакта за стабилност и растеж

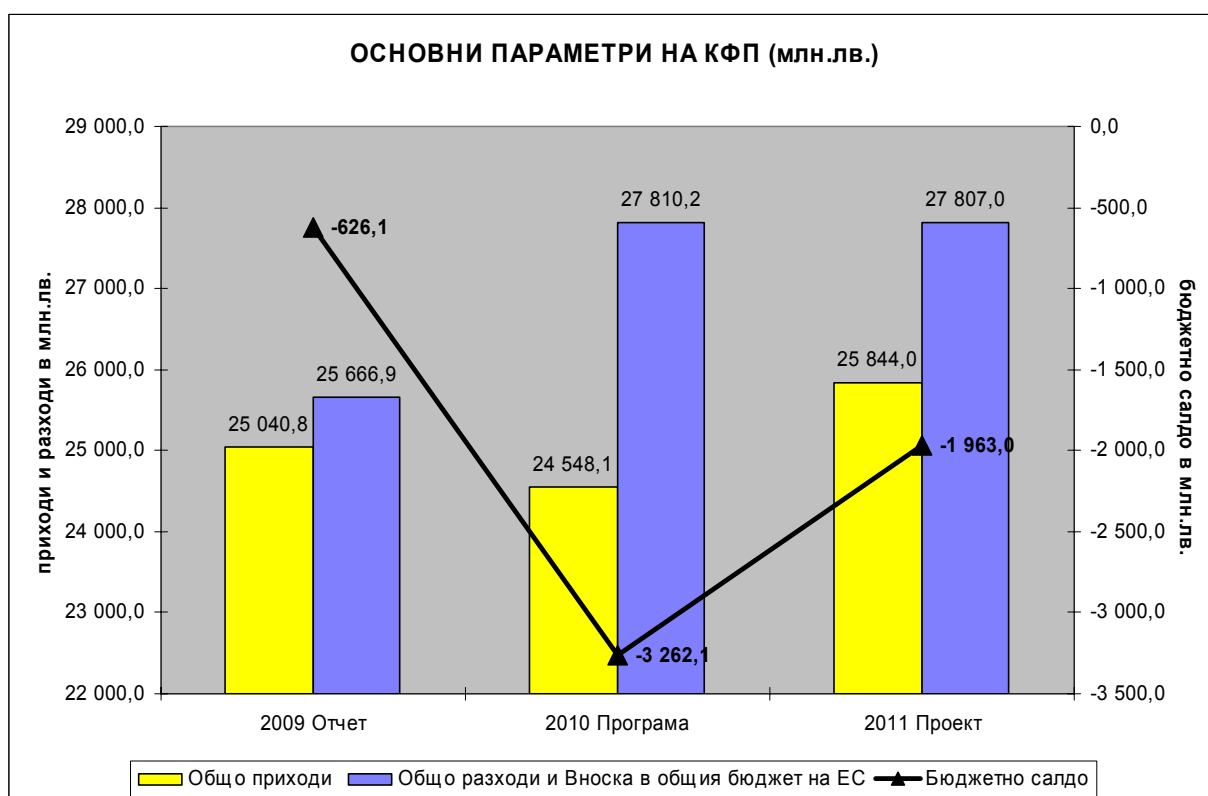
Основната цел на фискалната политика за следващата година е дефицит по консолидираната фискална програма под прага от 3% от БВП, съгласно Пакта за стабилност и растеж. Ревизията на средносрочната фискална цел от балансиран бюджет на дефицит по консолидираната фискална програма в процент от БВП, който да не надвишава 2.5% за 2011 г., 1.5% за 2012 г. и 1.0% за 2013 г. беше извършена с оглед гарантиране действието на автоматичните стабилизатори в икономиката и тяхната антициклична роля при използване на всички възможности за фискална консолидация и достигане на близка до балансирана позиция преди края на тригодишния период.

За разлика от останалите страни-членки в процедура на свръхдефицит, в резултат на усилията за фискална консолидация, които прави страната ни още с бюджета за 2011 г., България се връща под 3 процентния праг и попада сред държавите с най-нисък дефицит като Швеция, Естония и Финландия, съответно с дефицити от 1.6%, 2.4% и 2.9% от БВП. В средносрочен план правителството ще продължи да провежда консервативна и дисциплинирана фискална политика, като същевременно си осигури инструменти за гъвкавост с оглед своевременна реакция на външни и вътрешни рискове в условията на излизане от икономическата криза.

Целите на фискалната политика се постигат посредством мерки за фискална консолидация, подобряване ефективността на събираемостта на приходите и засилен контрол върху разходите. Мерките за фискална консолидация са подбрани и комбинирани по начин, водещ до позитивно въздействие върху растежа при плавно намаляване на консолидираните разходи под спазвания от предходните правителства праг за размера на публичните разходи от 40% от БВП. Реализирането на стартиралите през тази година реформи в отделните сектори ще осигури търсената от правителството оптимизация в публичния сектор, отразяваща се в повишаване на ефективността и ефикасността на разходите и свързаното с това ограничаване до по-ниските нива на разходите в диапазона 35-38% от БВП.

2. Основни параметри на консолидираната фискална програма за 2011 г.

Консолидираната фискална програма (КФП) за 2011 г. създава възможност за реализиране на правителствените приоритети при балансиране на вероятните рискове и спазване на необходимите бюджетни ограничения в съответствие с провежданата фискална политика в подкрепа на макроикономическата стабилност.

Консолидираната фискална програма за 2011 г. се базира на актуализираната макроикономическа прогноза и е съобразена с цикличното развитие на икономиката.

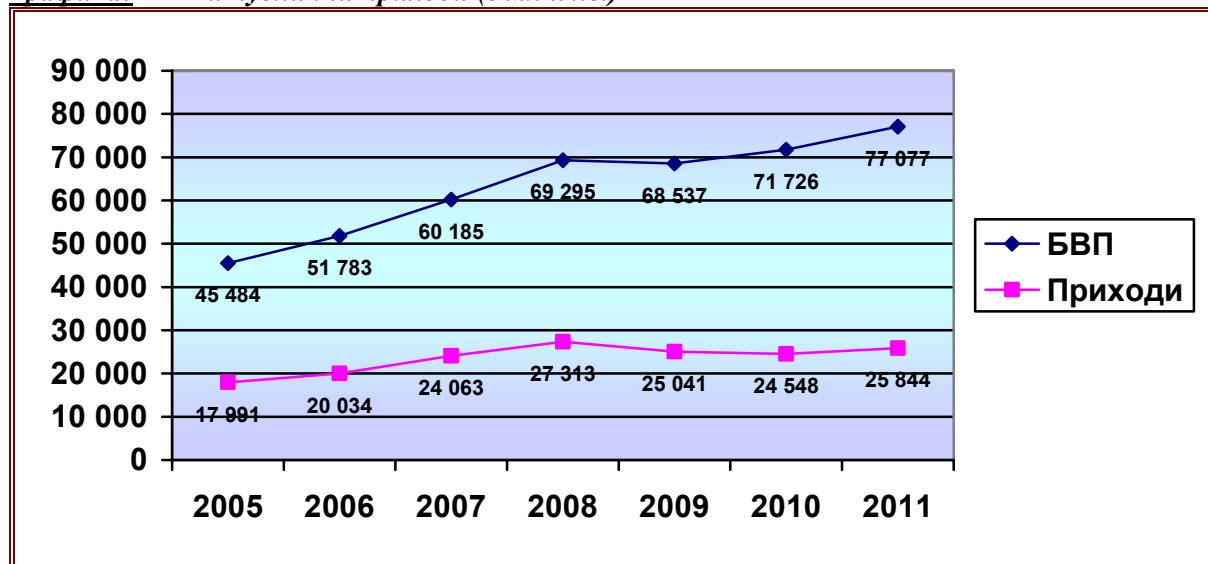
За 2011 г. е планирана бюджетна позиция по КФП в размер на -1 963.0 млн. лв., или - 2.5% от прогнозния БВП. Заложената фискална цел за 2011 г. се предвижда да бъде постигната при по-добро изпълнение на приходите в резултат от очакваното плавно икономическо възстановяване и прилагане на стегната политика по отношение на разходите с оглед минимизиране на бюджетния дефицит.

Таблица: Консолидирана фискална програма (2010 г. и 2011 г.)

Показатели (млн. лв.)	КФП		от тях:			
			Национален бюджет		Европейски средства*	
	2010 г.	2011 г.	2010 г.	2011 г.	2010 г.	2011 г.
Приходи	24 548.1	25 844.0	22 651.8	23 699.1	1 896.4	2 144.8
(% от БВП)	34.3%	33.5%	31.6%	30.7%	2.7%	2.8%
Разходи	27 030.6	26 995.5	24 020.6	24 002.1	3 009.9	2 993.3
(% от БВП)	37.7%	35.0%	33.5%	31.1%	4.2%	3.9%
Вноска в общия бюджет на ЕС	779.7	811.5	779.7	811.5		
(% от БВП)	1.1%	1.1%	1.1%	1.1%		
Трансфер за национално съфинансиране на средствата от ЕС			-526.6	-823.9	526.6	823.9
(% от БВП)			-0.8%	-1.1%	-0.8%	-1.1%
Бюджетно салдо	-3 262.1	-1963.0	-2 675.1	-1 938.4	-587.0	-24.6
(% от БВП)	-4.6%	-2.5%	-3.7%	-2.5%	-0.8%	0.0%
БВП	71 726.4	77 076.7				

* В разходите са включени и средствата за национално съфинансиране, които обаче не участват при формиране на бюджетното салдо на средствата получавани от ЕС

Графика: БВП и публични приходи (в млн. лв.)

През 2011 г. се предвижда размерът на приходите по КФП да бъде 25 844.0 млн. лв. (33.5% от БВП) при номинален ръст от 1 295.9 млн. лв., което представлява ръст от 5.3% спрямо програмата за 2010 г. Сравнено с 2010 г. през следващата година се очаква делът на приходите в реалното преразпределение през бюджета да бъде ограничен с 0.8% от БВП.

Данъчно-осигурителна политика, насочена към подобряване на бизнес средата, стимулиране на инвестиционната активност, насърчаване на заетостта и ограничаване на сивия сектор

3. Данъчно-осигурителна политика и структура на приходите по източници

Стабилната данъчна стратегия има за цел смекчаване на негативните последици от глобалната криза върху икономиката. Усилията са насочени към подобряване на бизнес средата, стимулиране на инвестиционната активност, насърчаване на заетостта, както и ограничаване на сивия сектор. Приоритет пред данъчната политика е избягването на резки изменения по отношение на доходите при настоящите икономически спад.

Запазват се данъчните ставки при преките данъци, които са на едно от най-ниските нива в страните от ЕС. Продължава процесът на последователно прехвърляне на тежестта към косвените данъци чрез повишаване на някои акцизни ставки от началото на 2011 г. в съответствие с договореностите за достигане на минималните европейски нива.

Предизвикателство пред данъчната политика е подобряване ефективността на събираемостта на данъците. Мерките, предприети от страна на приходните администрации, включват: повишаване броя на данъчните ревизии на място; подобряване работата на мобилните групи; извършване на по-чести и подробни одити; както и въвеждане на по-стриктни счетоводни правила и съдебно преследване на незаконни практики, ощетяващи фиска.

Размерът и структурата на консолидираните приходи в Бюджет 2011 отразява прогнозата за постъпленията по отделните приходоизточници в консолидираната фискална програма в съответствие с данъчно-осигурителната политика на правителството.

Графика: Структура на публичните приходи за 2011 г.

**Запазване размера на
ставката на
корпоративния данък от
10%**

Корпоративни данъци

Разчетите за 2011 г. са направени при запазване на законодателната рамка, имаща влияние върху размера на постъпленията от корпоративни данъци, като са отразени предложените изменения в Закона за корпоративното подоходно облагане за 2011 г. Размерът на ставката на корпоративния данък от 10% остава най-ниска в Европейския съюз, което прави страната ни привлекателна за инвестиции. Ниските данъчни равнища стимулират „изсветляването“ и развитието на икономиката. Предвижда се запазване размера на ставката от 5% за данъците върху дивидентите и ликвидационните дялове.

Във връзка с предвидените промени в Закона за корпоративното подоходно облагане за 2011 г. от 1 януари 2011 г. е предвидено намаляване от 10% на 5% на данъка върху доходите от лихви, авторски и лицензионни възнаграждения платени от местни юридически лица в полза на чуждестранни юридически лица от ЕС, когато платещт и получателят на дохода са свързани лица. Съгласно Директива 2003/49/ЕО, държавите-членки на ЕС нямат право да облагат лихви, авторски и лицензионни възнаграждения, начислени от местни дружества в полза на дружества от други държави-членки, когато платещт и получателят на дохода са свързани лица. В Договора за присъединяване на България и Румъния към ЕС страната ни е договорила дерогация, съгласно която България има право да не прилага директивата до 31 декември 2014 г. През този преходен период данъчната ставка върху плащанията на лихви, авторски и лицензионни възнаграждения, извършвани към свързано дружество от друга държава-членка, не трябва да надвишава 10% до 31 декември 2010 г. и не трябва да надвишава 5% за следващите години до 31 декември 2014 г.

От 1 януари 2011 г. е предвидено облагане на чуждестранни юридически лица, установени в юрисдикции с преференциален данъчен режим (офшорни зони), с данък от 10% за доходите им от услуги или права с източник България.

Прогнозният размер на постъпленията от корпоративни данъци за 2011 г. възлиза на 1 702.6 млн. лв., или ръст от около 23% спрямо очакваното изпълнение за тази година.

Други данъци по ЗКПО

Не се предвижда промяна в нормативната уредба на алтернативните данъци по ЗКПО. Те се оценяват на 178.2 млн. лева.

Данъци върху доходите на физическите лица

**Запазване на единната
данъчна ставка за всички
данъкоплатци от 10%
(без необлагаем**

По Закона за данъците върху доходите на физическите лица (ЗДДФЛ) е предвидено облагане на чуждестранни физически лица, установени в юрисдикции с преференциален данъчен

минимум), с изключение на доходите от стопанска дейност на ЕТ, за които ставката е в размер на 15%

режим (офшорни зони), с данък от 10% за получените от тях възнаграждения за услуги или права, както и неустойки и обезщетения от всякакъв вид с източник България. Юрисдикции с преференциален данъчен режим са тези по смисъла на ЗИД на ЗКПО.

Въвеждането на тази мярка цели да се противодейства на възможни данъчни измами и прането на пари. Осъществяването на сделки с чуждестранни физически лица, установени в юрисдикции с преференциален данъчен режим, се приема за сериозен данъчен риск от всички държави-членки на ЕС и Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, включително и от България.

Приходите от облагането на доходите на физическите лица за 2011 г. са разчетени при запазване на единната данъчна ставка за всички данъкоплатци – 10% (без необлагаем минимум), с изключение на доходите от стопанска дейност на едноличните търговци, за които ставката е в размер на 15%.

Очакваният размер на приходите от личното подоходно облагане включва постъпленията от данък върху доходите на заетите по трудови и приравнени на тях правоотношения, приходите по извънтрудови правоотношения. Постъпленията от данъците по ЗДДФЛ за 2011 г. са разчетени в размер на 2 092.4 млн. лв. при очакван размер на приходите за 2010 г. от 2 005 млн. лв.

Данък върху добавената стойност (ДДС)

Изравняване на данъчната ставка за настаняване от хотелиери при организиран и индивидуален туризъм

Предвиденото изменение и допълнение на Закона за данък върху добавената стойност е направено във връзка с необходимостта от хармонизация на българското данъчно законодателство с изискванията на европейските директиви и решения на Съда на ЕО в областта на косвеното облагане, както и с прецизиране на текстове, които създават проблеми при практическото прилагане на закона. Промените са свързани с изискванията на Директива 2009/162/ЕС на Съвета за изменение на различни разпоредби от Директива 2006/112/ЕО относно общата система на данъка върху добавената стойност. Изменението е свързано с определяне на данъчната основа по доставки при условията на бартер. Данъчната основа ще е пазарната цена за всяка една от получаваната стока или услуга. Изравнява се данъчната ставка за настаняване от хотелиери, като тя ще се прилага за всички доставки по настаняване, а не само за тези, които са част от организирано пътуване. Увеличава се сега действащата ставка за туристически услуги от 7%, но за бюджета ефектът от намаляването на ставката на индивидуалните туристи ще бъде компенсиран от увеличаването на ставката на организирания туризъм.

Таблица: Приходи от ДДС (млн. лв.)

П Р И Х О Д И	Очаквано изпълнение 2010 г.*	Проект 2011 г.	Ръст 2011 г./ 2010 г. (в %)
ДДС при запазване на нормативната база от 2010 г., в т.ч.:	6 000.0	6 450.0	7.5%
- от сделки в страната и ВОП	3 200.0	3 580.0	11.9%
- от трети страни	2 800.0	2 870.0	2.5%
Ефект от законодателни промени	100.0	30.0	
ДДС – общо	6 100.0	6 480.0	6.2%
Относителен дял на приходите от ДДС към крайното потребление	10,9	11,0	

В резултат на новите акцизни ставки на горива (бензин, газьол) и тютюн за пушене, които влизат в данъчната основа на ДДС за тези стоки, в бюджета ще постъпят допълнително около 30 млн. лв. от ДДС. Осигуряването на дистанционна връзка между НАП и фискалните касови устройства следва да допринесе за подобряване на събираемостта на данъка. Общо прогнозата за приходите от ДДС за 2011 г. е за 6 480 млн. лв. при данъчна основа от 32 400 млн. лв., като тя може да бъде постигната при повишаване на относителния дял на ДДС към потреблението с 0,1 пункта (един от показателите за подобрена събираемост).

Акцизи

Промени от поетите ангажименти за достигане на минималните за Общността размери на акцизите

Основните промени по Закона за акцизите и данъчните складове (ЗАДС) са свързани с поетите ангажименти за достигане на минималните за Общността размери на акцизите за различните видове стоки и със засилване на контрола от страна на митническите органи и мерките за борбата със сивата икономика.

В изпълнение на изискванията на Директива 2010/12/ЕС на Съвета от 16 февруари 2010 г. са предвидени изменения на ЗАДС, свързани с облагането на тютюневите изделия с акциз.

Предвижда се повишаване на някои акцизни ставки за 2011 г. до постепенното достигане на минималните ставки за Общността, както следва:

- *газьол* - минималният акциз в Общността е 330 евро за 1000 л. (645 лв.). Поет е ангажимент за достигане на минималните нива на Общността до 01.01.2013 г. Увеличаването на акциза на дизела ще доведе до положителен ефект за бюджета, оценяван на около 37 млн. лв.;
- *керосин* - минималният акциз в Общността е 330 евро за 1000 л. (645 лв. за 1000 л.). Поет е ангажимент да се достигне минималната ставка за Общността до 01.01.2013 г. Увеличаването на размера на акциза за керосина няма да има ефект за бюджета през разглеждания период, тъй като

керосинът се използва за зареждане на въздухоплавателни средства и акцизът се възстановява в сроковете, предвидени в Закона за акцизите и данъчните складове;

- *безоловен бензин* - минималният акциз в Общността е 359 евро за 1000 л. (702 лв.). Поет е ангажимент за достигане на минималните нива на Общността до 01.01.2011 г. Увеличаването на акциза на бензина ще доведе до положителен ефект за бюджета, оценяван на около 23 млн. лв.
- *тютюн за пушене* – в резултат на повишената ставка се очакват допълнително 5 млн. лв. за бюджета.

Таблица: Акцизни ставки

Акцизни стоки:	Акцизна ставка през 2010 г.	Акцизна ставка през 2011 г.
1. Газьол като моторно гориво	600 лв./1000 л.	615 лв./1000 л.
2. Керосин като гориво за двигатели	600 лв./1000 л.	615 лв./1000 л.
3. Безоловен бензин	685 лв./1000 л.	710 лв./1000 л.
4. Смеси от безоловен бензин, в който съдържанието на биоетанол е от 4 до 5 обемни процента	664 лв./1000 л.	688 лв./1000 л.
5. Смеси от газьол, в който съдържанието на биодизел е от 4 до 5 обемни процента	582 лв./1000 л.	596 лв./1000 л.
6. Тютюн за пушене	100 лв./кг.	152 лв./кг.

В резултат на измененията през 2011 г. се очаква в държавния бюджет да постъпят допълнително около 65 млн. лв. Освен това, въведеният акциз върху цигарите за 2010 г. от 148 лв. за 1000 къса ще има по-висок положителен ефект през 2011 г., оценяван на 50 млн. лв.(за сметка на първите два месеца на 2010 г., когато на пазара се реализираха цигари със стари бандероли).

През 2011 г. ставките на пивото и спиртните напитки няма да бъдат увеличавани.

При определянето на приходите от акцизи, освен посочените промени в ставките, са взети предвид и очакваните обеми на потребление на групите акцизни стоки, динамиката на вноса, ефекта от подобряване на контрола и събираемостта на акцизите и др., в резултат на което за 2011 г. се прогнозира приходи от акцизи в размер на 3.8 млрд. лв.

Таблица: Приходи от акцизи по групи акцизни стоки (в млн. лв.)

ГРУПИ АКЦИЗНИ СТОКИ	Очаквано изпълнение 2010 г.	Прогноза 2011 г.	Ръст 2011 г./ 2010 г. (в %)
1.Тютюневи изделия	1 540.0	1 595.0	3,6%
2. Горива	1 850.0	1 910.0	3,2%
3. Пиво	72.5	75.0	3,4%
4. Спиртни напитки междинни продукти	150.0	160.0	6,7%
5. Ел. енергия	32.5	35.0	7,7%
6.Други, вкл.ефект от подобряване на събираемостта	5.0	25.0	
Акцизи в републиканския бюджет	3 650.0	3 800.0	4,1%

Мита

Прогнозата за приходите от мита и митнически такси е съобразена с влиянието на следните фактори:

- прогнозите за общия внос по цени CIF;
- относителния дял на вноса от трети страни в общия внос.
- измененията в тарифните ставки, като цяло, в резултат на предстоящи преференциални споразумения в рамките на ЕС и Световната търговска организация (СТО), като за периода 2010-2012 г. тази за промишлените стоки е около 2%, а за селскостопанските – около 8%;

Прогнозата за митата е направена поотделно за промишлените и селскостопанските стоки. Тъй като при промишлените мита има стоки със значителни обеми, като горива, руди и др., които не подлежат на облагане с мита, прогнозата се базира на извадка от водещите стоки. За прогнозата на селскостопанските мита е използван обемът на вноса, дялът на селскостопанските стоки в него и средната ставка за съответната година.

На база направения анализ за приходите от мита при внос на промишлени и селскостопански стоки прогнозата за 2011 г. е за приходи в размер на 100 млн. лв.

Таблица: Приходи от мита (в млн. лв.)

	2010 г. Очаквано изпълнение	2011 г. Проект
Мита – общо	100,0	100,0
Мита от промишлени стоки	65,0	61,0
Мита от селскостопански стоки	35,0	39,0

Данък върху застрахователните премии

Със Закона за данъка върху застрахователните премии (косвен данък) се въвежда облагане с данък на застрахователните премии по облагаеми застрахователни договори (общо застраховане, с изключение на някои видове застраховки), което не променя съществуващия ред на данъчно облагане на печалбата на застрахователите, съгласно Закона за корпоративното подоходно облагане.

Предложената данъчна ставка е 2 на сто като данъчната основа за облагане е получената застрахователна премия от застрахователя.

Предвидено е законът да влезе в сила от 1 януари 2011 г., като същият се прилага за облагаеми застрахователни договори, сключени или предоговорени след 31 декември 2010 г., както и за застрахователни премии получени след 31 декември 2010 г., по застрахователни договори сключени преди 1 януари 2011 г.

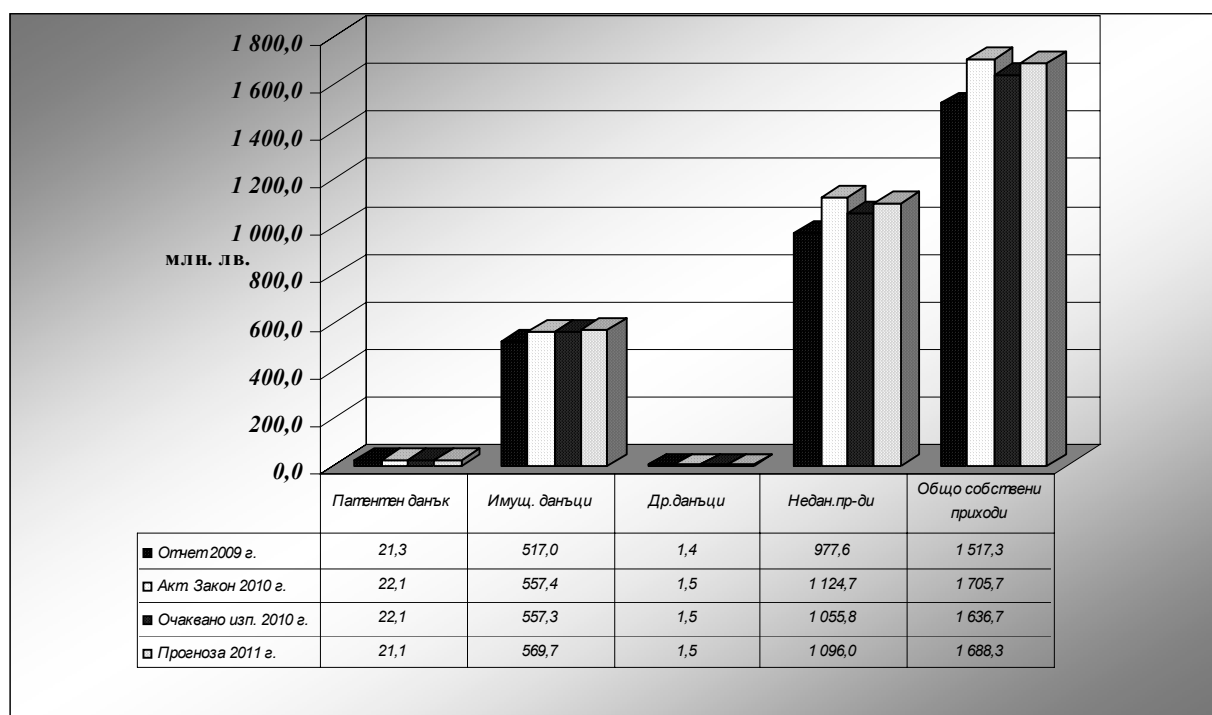
Очаква се положителният ефект за бюджета да бъде до 20 млн. лв.

Местни данъци и такси

Прогнозираните приходи от имуществени данъци за 2011 г. са в размер на 569.7 млн. лв.

От гледна точка на приходите, тенденцията към по-висока финансова автономия е ясно проявена. Тази тенденция е във връзка с предоставянето на пълни правомощия на общините по администрирането на местните данъци и правомощия да определят сами размерите на тези данъци при условията, по реда и в границите, установени със Закона за местните данъци и такси. С цел подобряване на събираемостта на местните данъци от 2010 г. на служителите на общинската администрация са дадени права освен на органи по приходите и правомощия на публични изпълнители в производствата по обезпечаване на данъчни задължения.

Графика: Собствени приходи на общините

Планираните постъпления от местни приходи по общинските бюджети за 2011 г. са със 17.4 млн. лв. по-малко в сравнение с тези от консолидираната фискална програма по ЗДБРБ за 2010 г., като спадът произтича главно от прогнозирания по-нисък размер за данъка при придобиване на имущество по дарение и възмезден начин и за постъпленията от продажба на общински нефинансови активи.

4. Разходни политики и приоритети

По-нисък номинален размер на разходите от този за предходната година за постигане целите на фискалната консолидация

Общият размер на публичните разходи през 2011 г. възлиза на 27 807 млн. лв. За първи път в най-новата ни история държавата планира да похарчи не повече от предходната година. Това е израз на волята на правителството за предприемането на мерки за фискална консолидация.

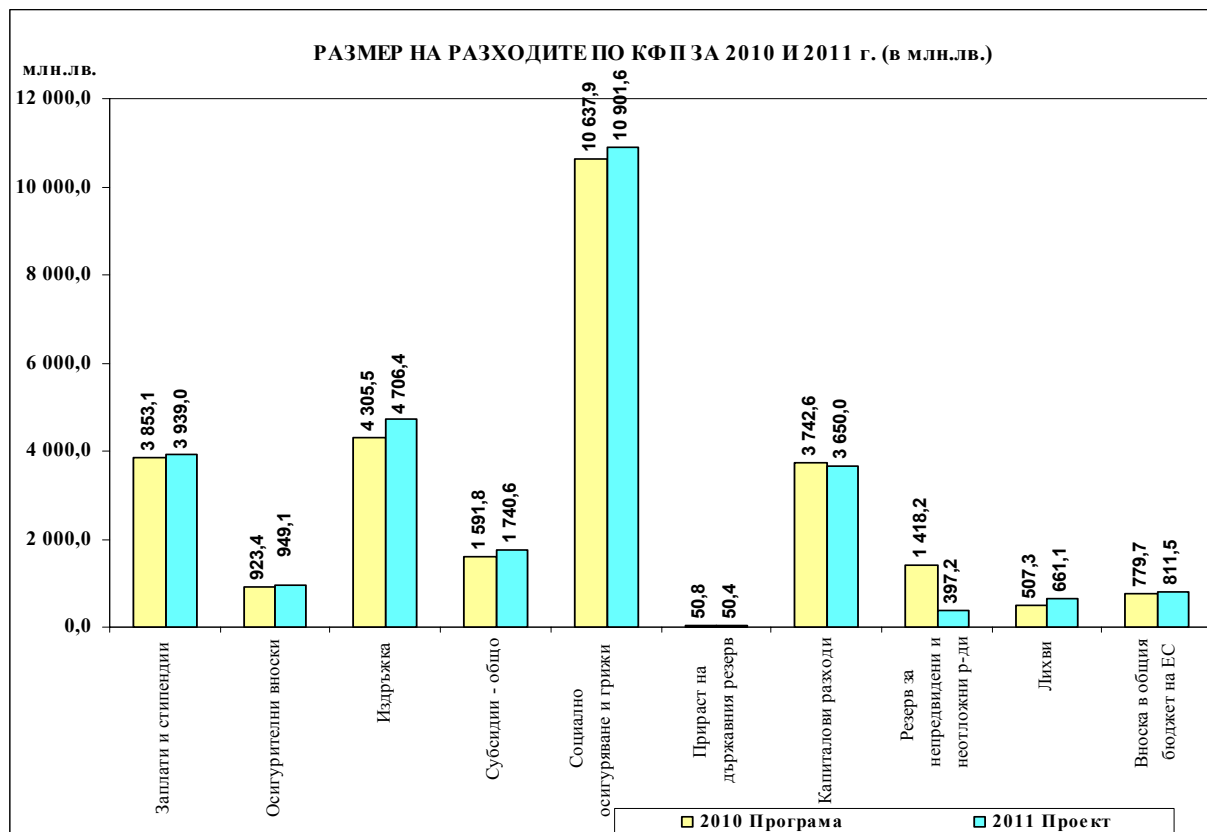
Основните акценти на разходната политика в бюджет 2011 г. са насочени към:

- запазване на номиналния размер на средствата за заплати, достигнат през 2010 г. и определяне на индивидуалните

възнаграждения съобразно реформата за заплащане в бюджетната сфера;

- осигуряване на средства за национални доплащания на хектар земеделска земя и за животни;
- запазване на разходите за издръжка, капиталовите разходи и субсидиите от националния бюджет на нивата от актуализирания бюджет за 2010 г.

Графика: Разходи по икономически елементи

При финансовото осигуряване на бюджетните системи се следва принципът на приоритетно финансиране на основните социални отговорности на държавата и равнопоставеност между отделните бюджети в условията на ограничен бюджетен ресурс. Предприетите мерки за успешна фискална консолидация са подбрани и комбинирани по начин, водещ до позитивно въздействие върху растежа при плавно намаляване на бюджетните разходи в процент от БВП.

През 2011 г. ще се запази достигнатото през 2010 г. номинално равнище на средствата за работна заплата по отделните бюджетни организации и дейности.

Растежът на заплатите в публичния сектор зависи от развитието на частния сектор, в който повишаването на производителността на труда е решаващият фактор за повишението на заплатите, и от самият продукт, който заетите в публичния сектор създават.

Целта на политиката по доходите през следващата година е запазване на средствата за заплати в публичния сектор, а в средносрочен план обвързване на индивидуалните заплати с възможностите на икономиката и бюджета, което ще се реализира съобразно етапите на концепцията за осъществяването на реформата за заплащане в този сектор.

Мерките за повишаване равнището на реалните доходи в страната чрез бюджета са бързи, но краткосрочни и като правило оказват негативно влияние върху финансовата стабилност. Тези мерки биха наложили увеличаване на преразпределителните процеси,

които влияят негативно върху стимулите за растеж на реалната икономика и в посока увеличаване на сивия сектор.

През 2011 г. се предвижда да се запази размерът на минималната работна заплата от 240 лв., което е в съответствие с провежданата политика за ограничаване на нарастването на всички разходи, включително на средствата за работна заплата в условия на финансово-икономическа криза. В средносрочен период се предвижда възможност след обсъждане със социалните партньори да бъде изготвен механизъм за определяне на конкретния размер на минималната работна заплата, като дотогава се запазва съотношението между минималната работна заплата и средната работна заплата за страната, което през последните години е около 40%.

С проектобюджета на общините за 2011 г. са разчетени разходи в размер на 3 760.2 млн. лв. при 3 710.0 млн. лв. по разчетите към ЗДБРБ за 2010 г. Налице е компенсирано увеличение от 50.2 млн. лв., произтичащо от увеличението на текущите разходи и намаление на капиталовите разходи. Текущите разходи са увеличени с 70.2 млн. лв., а капиталовите са намалени с 20.0 млн. лв. за екологични обекти.

По икономически елементи увеличение има в средствата за заплати и осигурителни плащания, както и в издръжката, поради промяна на натуралните показатели в отрасъл „Образование”.

Разчетените бюджетни взаимоотношения на общините в проектобюджета за 2011 г. са увеличени спрямо ЗДБРБ за 2010 г. с 67.2 млн. лв., в т.ч. в местните дейности със 23.0 млн. лв., а в делегираните от държавата – с 44.2 млн. лева. За 2011 г. е предвиден ръст от 23.0 млн. лв. на общата изравнителна субсидия за общините във връзка с очертаващата се тенденция на намаляване на общинските приходи, свързани със сключените сделки за продажба на недвижими имоти или на общинско имущество и с цел осигуряване на нормално равнище на предоставяните от общините услуги на населението.

С проектобюджета за 2011 година за делегираните от държавата дейности, финансирани чрез бюджетите на общините са разчетени 1 916.0 млн. лв. при 1 871.8 млн. лв. по ЗДБРБ за 2010 г. или увеличение с 44.2 млн. лева. Предвидените средства с проектобюджета за 2011 г. създават условия за доразвиване на положителните тенденции в процеса на финансовата децентрализация и повишаване финансовата самостоятелност на местната власт.

В консолидираната фискална програма за 2011 г. за местните дейности на общините са разчетени разходи общо в размер на 1 844.3 млн. лева. Предвидените разходи за издръжка в местните дейности са съобразени с прогнозата за собствените приходи и размера на изравнителната субсидия. Прогнозата им отразява очакваното развитие на местните дейности, както и повишаване качеството на предоставяните публични услуги на населението от общините в областта на благоустрояването, поддържането на общинската инфраструктура – пътна, водоснабдителна и канализационна, осветление на улици, чистота и поддържане на зелени площи и др.

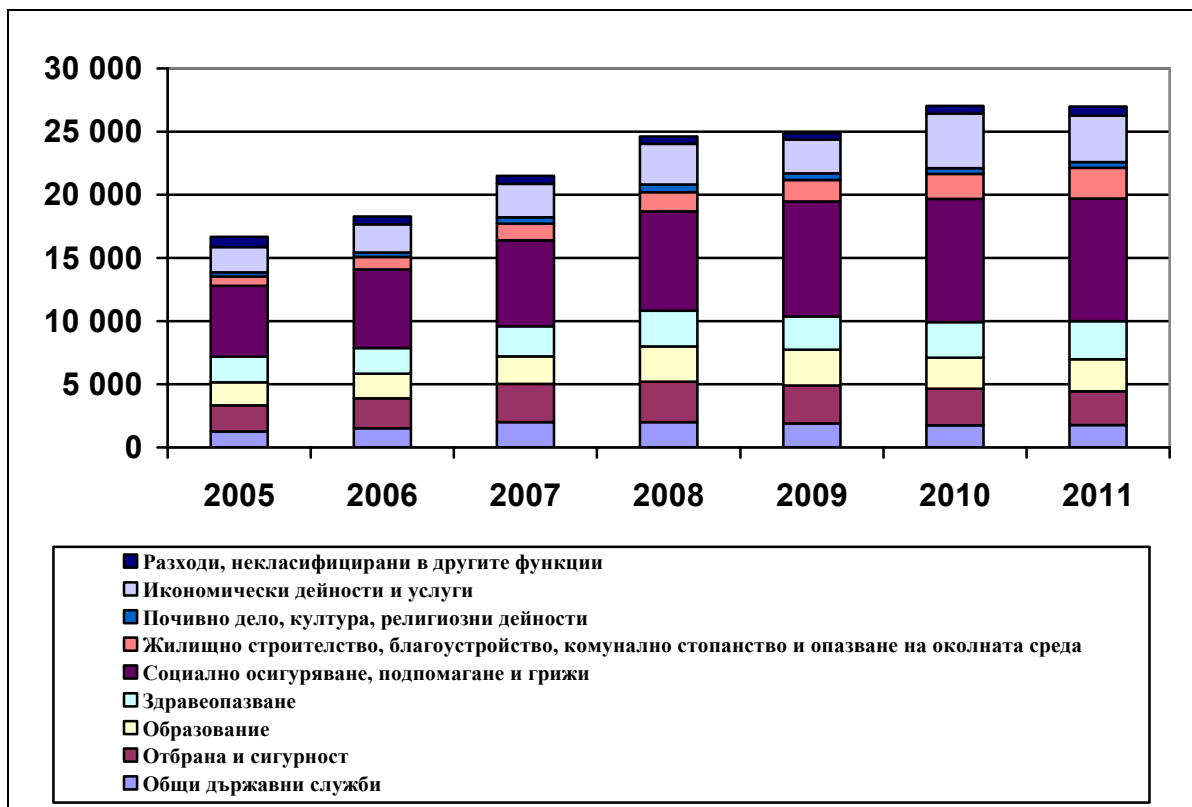
Капиталовите разходи на общините по консолидираната фискална програма за 2011 г. са 660.1 млн. лв. Общият размер на капиталовите разходи на общините за 2011 г. по източници на финансиране се формира от:

- 90.2 млн. лв. целева субсидия;
- 568.0 млн. лв. собствени бюджетни средства;
- 1.9 млн. лв. външни кредити с държавна гаранция.

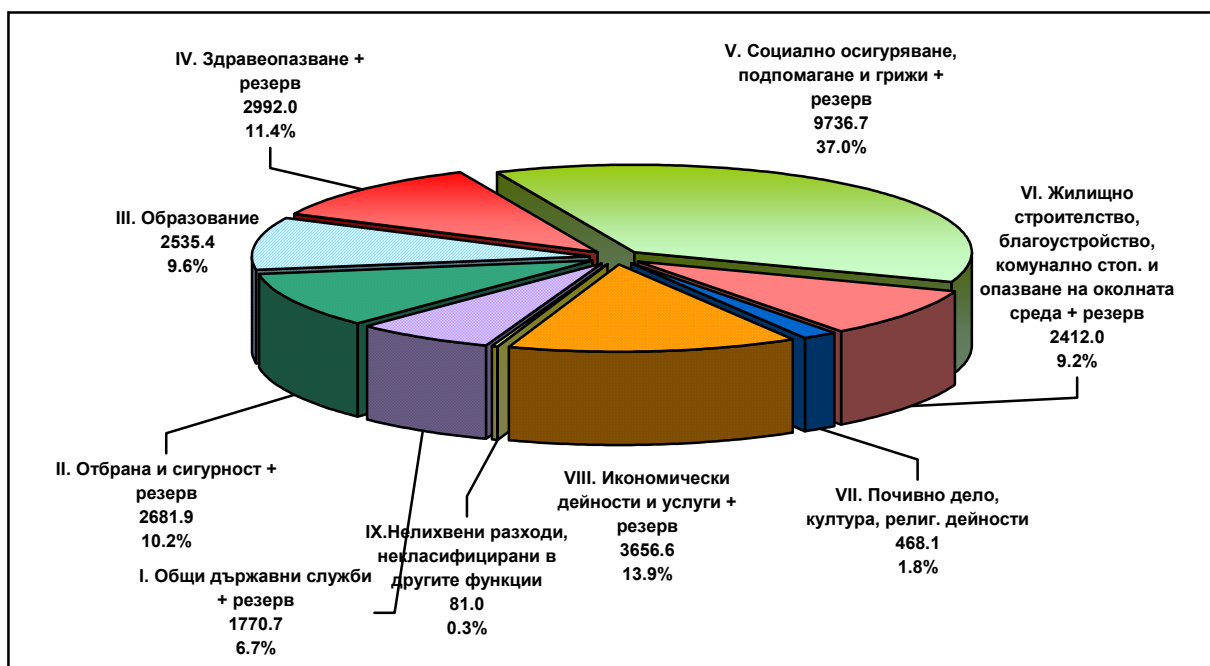
С предвидените капиталови разходи е осигурено финансирането на делегираните от държавата дейности и местните дейности. За делегираните от държавата дейности капиталовите разходи за 2011 г. са в размер на 37.0 млн. лв. За местните дейности капиталовите разходи за 2011 г. възлизат на 623.1 млн. лв.

5. Публични разходи по функции

Графика: Публични разходи по години (млн. лв.)

Графика: Дял на основните функции в общите консолидирани нелихвени разходи за 2011 г., вкл. резерв, без вноска в общия бюджет на ЕС (в млн. лв. и в %)

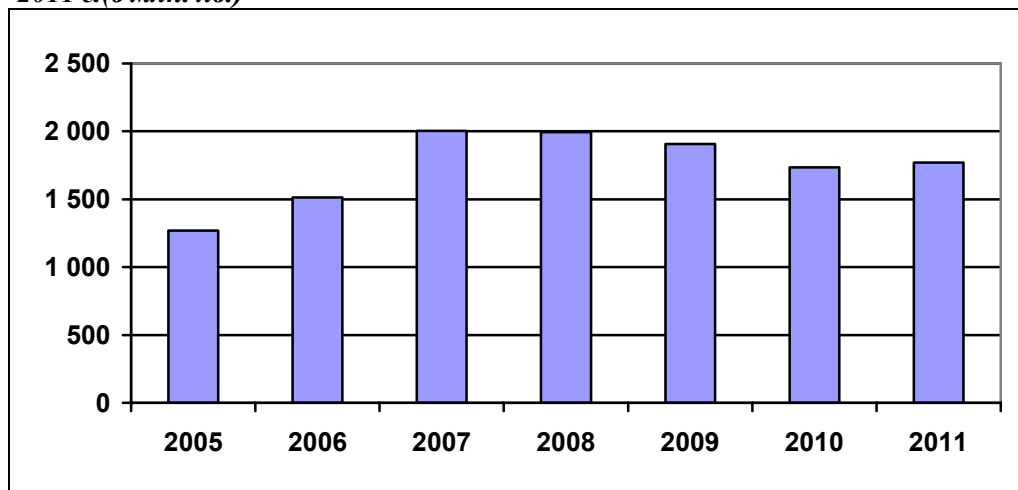

ОБЩИ ДЪРЖАВНИ СЛУЖБИ

2.3% от БВП разходи за функция „Общи държавни служби“

През 2011 г. разходите за общи държавни служби възлизат на 1770.7 млн. лв., или 6.6 % от общо разходите, като включват финансирането на публичната администрация както на централно, така и на местно ниво. Тук се отнася и предвиденото бюджетно финансиране за наука.

Графика: Разходи по функция “Общи държавни служби” за периода 2005-2011 г.(в млн. лв.)

В група “Изпълнителни и законодателни органи” са предвидени разходи за финансово осигуряване изпълнението на основните функции на президента, вицепрезидента, Народното събрание, правителството, както и дейностите на централната администрация на министерствата, държавните комисии, изпълнителните агенции, областните администрации, търговските служби в чужбина, посолствата и консулствата в чужбина.

Предвидените средства са насочени към осигуряване условия за функционирането на посочените администрации, с оглед изпълнение на възложените им дейности и задачи, свързани с провеждане на вътрешната и външната политика на страната във всичките им аспекти, изплащане на членския внос в международни организации, създаването и функционирането на устойчива система за постигане на максимална ефективност при събирането на данъците и осигурителните вноски, намаляване на корупцията, повишаване качеството на административните услуги, подобряване на митническия контрол, борбата срещу митническите и валутните нарушения, контрабандата и незаконния трафик на наркотици и др.

За 2011 г. по централния бюджет са разчетени общо разходи по държавни инвестиционни заеми в размер на 20.7 млн. лв. за следните проекти:

1. Проект за реформа в администрацията по приходите – Световна банка (СБ);
2. Улесняване на търговията и транспорта в югоизточна Европа II – СБ;
3. Подобряване на водния цикъл.

Средствата в група “Общи служби“ са предназначени за изпълнението на Националната програма за статистически изследвания, за съхраняване на българското етнокултурно пространство, опазване и разпространение на културно-историческото наследство и защита на правата на българите зад граница, за осигуряване на условия за пребиваване

на бежанците в Република България, за приемането, разпределението и контрола по използването на предоставяните на България от чужди държави помощи с хуманитарни цели, за уреждане на колективни трудови спорове, за привличане и подпомагане на чуждестранните инвестиции и приоритетните инвестиционни проекти в Република България и поддържане на Единната информационна система за чуждестранни инвестиции, за провеждане на търговската политика на българските износители на руския пазар и за маркетингова и рекламна дейност на българските стоки в Русия, за натрупване, съхраняване и използване на държавните резерви и военно временните запаси на страната в съответствие с изискванията на националната сигурност, за изготвяне на краткосрочни, средносрочни и дългосрочни прогнози за икономическото развитие на България, за концесиите за дейностите на централния регистър и дейностите по административното обслужване на граждани и юридически лица.

Предвидените разходи осигуряват функционирането на ведомствата в групата.

Разходите за държавния резерв и военновременните запаси за 2011 г. са в размер на 50 381.9 хил. лв. и са предвидени за попълване и обновяване на държавния резерв.

В тази група са включени разходите за държавните агенции, в т.ч. Държавната агенция “Държавен резерв и военновременни запаси”, изпълнителни агенции, Националният статистически институт, Центъра на промишлеността на Република България в Москва и др.

От общия обем на средствата за **научна дейност** за 2011 г. по самостоятелните бюджети на държавните висши училища, Българска академия на науките и Народното събрание са предвидени 108 070.3 хил. лв., в т.ч. за:

- Българската академия на науките - 99 417.6 хил. лв.;
- държавните висши училища - 8 042.7 хил. лв.;
- Народното събрание - 610.0 хил. лв.

Предвидените средства за научна дейност, извършвана от структурите към министерствата възлизат на 96 553.0 хил. лв., в т.ч.:

- Министерство на образованието, младежта и науката - 59 142.8 хил. лв.;
- Министерство на земеделието и храните - 37 350.2 хил. лв.;
- Министерството на регионалното развитие и благоустройство - 60 хил. лв.

С предвидените средства се осигуряват следните основни дейности:

- хидро-метеорологично, сеизмично и геофизично информационно обслужване и наблюдения; подготовка на научно-изследователски кадри; фундаментални и научно-приложни изследвания в широк кръг области; участие в международни научни и изследователски програми и др.;
- участие на България в Европейската организация за разработване на метеорологични спътници /EUMETSAT/ (Българска академия на науките);
- научни изследвания, информационно обслужване, приложни и спомагателни дейности в областта на земеделието, животновъдството и хранително-вкусовата промишленост (Министерството на земеделието и храните);
- конкурсно-проектно финансиране на научните изследвания (Фонд “Научни изследвания” към МОМН);
- събиране, обработка и съхранение на научно-техническа информация и документация (Национален център за информация и документация към МОМН);
- колекциониране, консервиране и дълготрайно съхранение на микробиологични образци (Национална банка за промишлени микроорганизми към МОМН);

- участие на България в Европейската организация за ядрени изследвания (ЦЕРН) и в Международния център за научна и техническа информация (МОМН);
- присъща научна и художествено-творческа дейност, издаване на учебници и научни трудове на държавните висши училища.

В бюджетната прогноза за 2011 г. във функция “Общи държавни служби” за дейност „Общинска администрация” са предвидени общо средства в размер на 217.2 млн. лв.

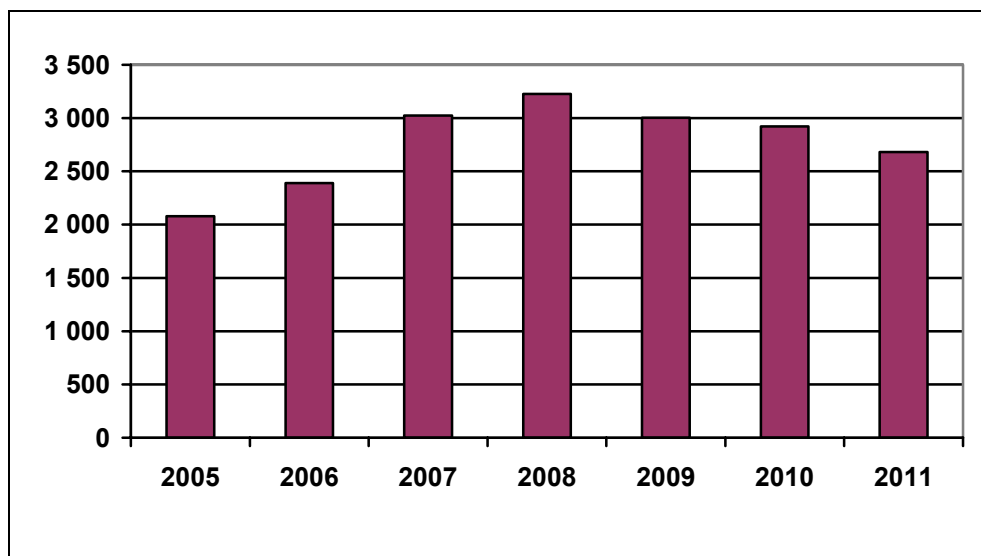
ОТБРАНА И СИГУРНОСТ

3.5% от БВП за функция „Отбрана и сигурност”

В тази функция са включени разходите за отбрана и сигурност, за съдебната власт, администрацията на затворите и гражданската защита, управление и дейности при кризи, стихийни бедствия и аварии. За 2011 г. разходите по функцията са предвидени да бъдат в размер на 2 681.9 млн. лв., или 9.9% от общо разходите.

В проектобюджета за 2011 г. в тази функция за делегираните от държавата дейности са предвидени общо средства за текущи разходи в размер на 24.5 млн. лв.

Графика: Разходи по функция “Отбрана и сигурност” за периода 2005-2011 г.(в млн. лв.)

Приоритетите в областта на **отбраната** и сигурността произтичат от общополитическите цели на правителството и се базират на реалностите на международната среда. Съвременната среда за сигурност и нейните основни характеристики - изключително трудната предсказуемост и предвидимост, наложиха утвърждаването на процеса на трансформация на въоръжените сили като най-адекватен отговор на необходимостта от непрекъсната адаптация и усъвършенстване на способностите, с които разполагат. Постигането на националните интереси и поетите ангажименти като съюзник в НАТО и партньор в ЕС изискват нарастване на способностите на българските въоръжени сили.

Република България ще продължи да изгражда модерни и ефективни въоръжени сили при спазване принципите на оперативна съвместимост, използваемост, експедиционност,

модулност и функционалност, като развива професионално подготвени сили, достатъчно гъвкави да изпълняват задачи в целия спектър от възложените им мисии.

Въоръжените сили на Република България ще продължат да изпълняват своите мисии и задачи за осъществяване на националната политика за сигурност и утвърждаване на страната като член на ООН, НАТО, ЕС и ОССЕ и като отговорен партньор в международната демократична общност.

Република България ще продължи активното си участие в Европейската политика за сигурност и отбрана в процеса на вземане на решения и изграждане на военните способности на ЕС, както и в съвместната работа в Европейската агенция за отбрана.

По група **“Полиция, вътрешен ред и сигурност”** са включени средства за издръжката на Министерство на вътрешните работи, Национална разузнавателна служба, Национална служба за охрана и Държавна агенция „Национална сигурност”.

Основните задачи в сферата на опазването на вътрешния ред и сигурността на страната през 2011 г. са свързани с:

- предотвратяване на посегателствата срещу конституционно установения ред и предотвратяване и разкриване на тежки престъпления;
- спазването на основните човешки права и свободи в съответствие с международните и европейски стандарти;
- реализиране на мероприятия срещу организираната престъпност и противодействие на престъпления, съпътстващи трансформациите на собствеността във всички отрасли на икономиката;
- защита на националната сигурност от действия, насочени срещу националните интереси, от страна на чужди специални служби, организации и лица;
- предотвратяване и разкриване на нарушения, свързани с митническите режими и функционирането на фискалната система, ефективно противодействие на прането на пари и незаконната търговия с оръжия, стоки и технологии с възможна двойна употреба;
- разкриване и пресичане на опити за изграждане на терористични структури и осъществяване на терористични актове от международни терористични организации на територията на Република България;
- борба с трансграничната организирана престъпност, рисковата миграция, опитите за нерегламентиран достъп до класифицирана информация на Европейския съюз и НАТО;
- оказване съдействие на държавните и местни органи и на населението в случаи на екологични катастрофи, природни бедствия, аварии или терористични актове;
- контраразузнавателно противодействие на разузнавателните заплахи, международния тероризъм и незаконното производство, съхраняване и разпространение на наркотични вещества и прекурсори.

Изпълнението на приоритетите от отговорните институции в областта на защитата на националната сигурност и опазването на вътрешния ред изискват ефективно използване на ресурсите с оглед развитието на сили, способни да реагират на съвременните предизвикателства на средата за сигурност в реално време и повишаването на административния и институционален капацитет, за да се гарантира ефективното изпълнение на законовите им задължения и ефективното партньорство и взаимодействие със службите на страните от ЕС и НАТО.

В група “Съдебна власт” са предвидени средства за финансовото осигуряване на дейностите на органите на съдебната власт и на структури към Министерството на

правосъдието, второстепенни разпоредители с бюджетни кредити: Главна дирекция "Охрана", Агенцията по вписванията и Националното бюро за правна помощ.

По бюджета на съдебната власт предвидените средства са за осъществяване на дейността на съдебните институции, издръжка на магистратите и съдебните служители, възнагражденията за съдебни защитници, съдебни експертизи, вещи лица и съдебни заседатели. В частта за капиталови разходи са предвидени 2 450,0 хил. лв. за придобиване, стопанисване и управление на движимите вещи на органите на съдебната власт.

За Министерството на правосъдие в тази група са предвидени средства за:

- подобряване на материалните условия за дейността на органите на съдебната власт;
- осигуряване на условия за сигурност на съдебния процес;
- осигуряването на сграден фонд, извършването на основни ремонти на сгради на органите на съдебната власт, както и придобиването на нови сгради ще способства за създаването на по-добра работна среда, ще повиши качеството и бързината на предоставяните услуги и като цяло това е един от спомагателните подходи за постигане на реформа в съдебната система;
- осигуряване на висока степен на сигурност и опазване на обществения ред в съдебните сгради;
- опазване здравето и живота на магистрати и свидетели; оказване на своевременно съдействие на органите на съдебната власт при призоваване, принудително довеждане и конвоиране;
- осигуряване защита на правата и законовите интереси на гражданите, като се гарантира равен достъп на лицата до правосъдие чрез осигуряване и предоставяне на ефективна правна помощ.

В група "Администрация на затворите" са предвидени средства за финансово осигуряване на основните дейности и задачи, възложени със Закона за изпълнение на наказанията на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" към Министерство на правосъдието, както и средства за развитие на пробационната дейност в изпълнение на Наказателния кодекс.

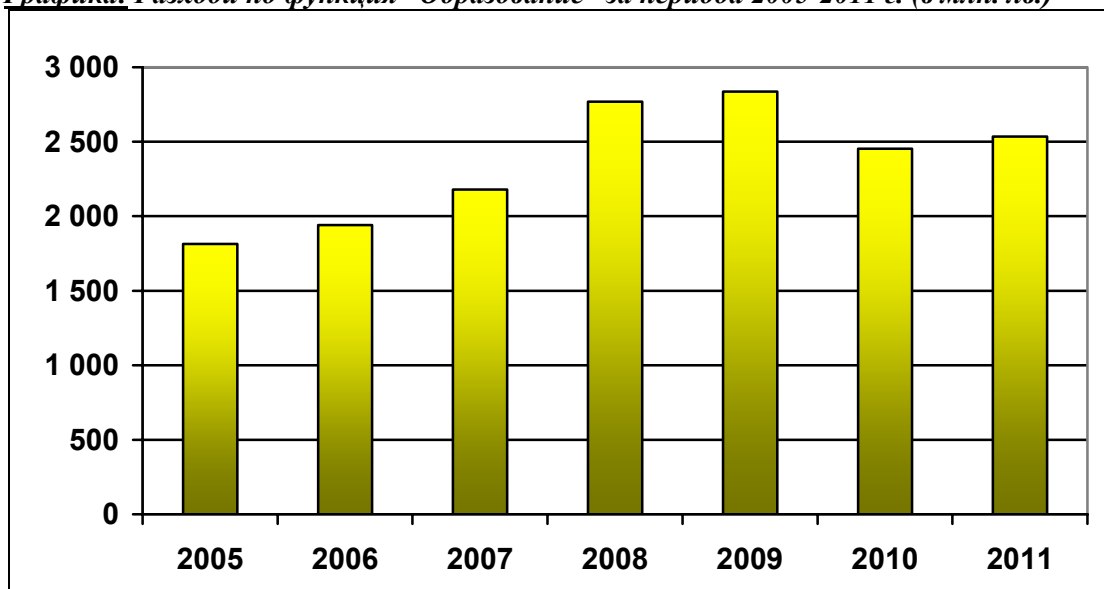
Общият размер на разходите в тази група за 2011 г. се запазва на нивото на 2010 г. В средствата за издръжка приоритетно значение имат разходите за храна, горива и медикаменти за лишените от свобода в затворите и задържаните в следствените арести.

В група "Защита на населението, управление и дейности при кризи, стихийни бедствия и аварии" са предвидени средства за финансовото осигуряване на дейностите по отбранително-мобилизационната подготовка в изпълнение на Закона за отбраната и въоръжените сили.

ОБРАЗОВАНИЕ

3.3% от БВП разходи за функция „Образование“ За 2011 г. разходите по функцията са предвидени в размер на 2 535.4 млн. лв., или 9.4% от общо разходите.

Графика: Разходи по функция "Образование" за периода 2005-2011 г. (в млн. лв.)

Средствата планирани за 2011 г. по функция "Образование" са предназначени за финансиране на следните програми и дейности по съставни бюджети:

- осигуряване на учебния процес в държавните професионални и специалните училища към Министерството на образованието, младежта и науката, Министерството на земеделието и храните, Министерството на културата и Министерството на физическото възпитание и спорта;
- подобряване на материално-техническата база в държавните училища и обслужващи звена;
- управление, оценка, контрол и лицензиране на дейности в системата на образованието, осъществявани от регионалните инспекторати по образование, Националната агенция за оценяване и акредитация и Националната агенция по професионално образование и обучение;
- повишаване качеството на обучение в средното образование – развитие на система за външно оценяване и др.;
- повишаване на обхвата и улесняване на равния достъп до средното образование чрез комплекс от инструменти – поетапно обхващане на 5-годишните деца в предучилищната подготовка, въвеждане на целодневна форма на обучение в първи клас, ученически стипендии, осигуряване на превоз до средишните и приемащи училища, безплатни учебници и учебни помагала, ученически общежития, специални мерки за образователна интеграция и реинтеграция на деца и ученици от семейства в неблагоприятно социално положение и др.
- осигуряване на обучението в държавните висши училища за средно-приравнен брой учащи;
- подпомагане на равния достъп до висше образование чрез система от студентски стипендии, студентски общежития и столове и кредитиране на студенти и докторанти;
- обучение на курсанти и офицери във висшите военни училища и Военната академия "Г.С.Раковски";
- обучение на курсанти и служители в Академията на Министерството на вътрешните работи;

- професионална квалификация и обучение на заети и безработни лица по програми на Министерството на труда и социалната политика.

В областта на средното образование в делегираните от държавата дейности, финансирани чрез общинските бюджети, за 2011 г. са планирани да бъдат финансирани следните основни програми и дейности:

- осигуряване на учебния и възпитателния процес в общинските училища и детските градини по стандартите, които формират делегираните бюджети на училищата и разходите за възнаграждения в детските градини и в обслужващите звена. Те осигуряват и обучението на учениците в общинските училища, подготовката и възпитанието на децата в детските градини и в подготвителните групи, финансирането на ученически общежитие и стипендиите на учениците в общинските училища;
- повишаване на обхвата и улесняване на равния достъп до средното образование се реализира чрез финансиране на разходите за стипендии, за целодневна организация на обучение за учениците от I клас, за пътуващите ученици до средищни училища, за подпомагане на храненето на децата от подготвителните групи в детските градини и на учениците до IV клас и за извънкласни и извънучилищни дейности.

В централния бюджет за 2011 г. са предвидени и средства в размер на 23 200 хил. лв. за безплатен превоз на учениците до 16 годишна възраст за междуселищните пътувания от местоживеенето до средищните училища и обратно.

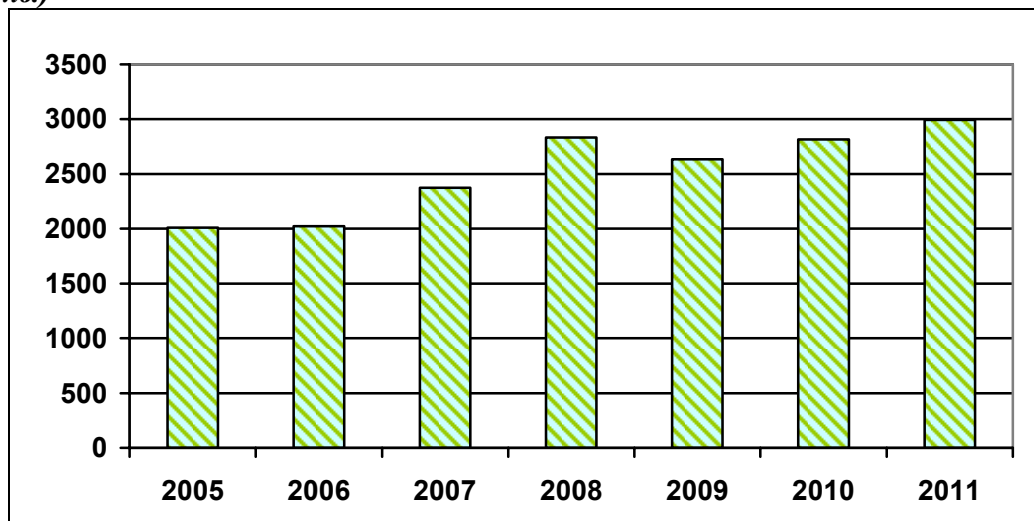
ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

3.9% от БВП разходи за функция „Здравеопазване”

Разходите за здравеопазване по проектобюджета за 2011 г. са съобразени с държавната политика в областта на здравеопазването, както и с хода на реформата в сектора.

За 2011 г. разходите по функция "Здравеопазване" са предвидени да бъдат в размер на 2 992.0 млн. лв., или 11.1% от общо разходите.

Графика: Разходи по функция "Здравеопазване" за периода 2005-2011 г. (в млн. лв.)

В проекта на бюджета за 2011 г. са предвидени 661 356.9 хил. лв. разходи по бюджетите на министерствата и ведомствата за финансиране на основните системи на общественото здравеопазване и някои специфични дейности, осъществявани от лечебните и здравни заведения към Министерството на здравеопазването, Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, Министерството на отбраната, Министерството на вътрешните работи, Министерския съвет и Министерството на физическото възпитание и спорта.

Разпределението на общите разходи за здравеопазване по министерства и ведомства е следното:

- Министерство на здравеопазването - 563 727.4 хил. лв.;
- Министерски съвет - 12 180.1 хил. лв.;
- Министерство на отбраната - 66 761.0 хил. лв.;
- Министерство на вътрешните работи - 13 795.0 хил. лв.;
- Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията - 4 713.4 хил. лв.;
- Министерство на физическото възпитание и спорта - 180.0 хил. лв.

Чрез бюджета на Министерството на здравеопазването ще се финансират дейностите, свързани с общественото здравеопазване, спешната помощ, стационарна психиатрична помощ, ще се осигуряват скъпоструващи животоспасяващи и животоподдържащи медикаменти и консумативи, ще се финансират национални здравни програми, свързани с лечение и профилактика на социално-значими заболявания. Предвиден е и трансфер в размер на 17 500 хил. лв. по бюджета на НЗОК за осъществяване на акушерска помощ, в съответствие с чл. 82, ал. 1, т. 2. от Закона за здравето и за заплащане на потребителска такса, в изпълнение на чл. 37, ал. 5 от Закона за здравното осигуряване.

Ангажиментите на държавата са по отношение финансирането на определени дейности в лечебните заведения за болнична помощ, които са държавна отговорност – хемодиализата, трансфузионна хематология, лечение на болни от ХИВ/СПИН, трансплантация на тъкани, органи и клетки и др. За тази цел по проекта на бюджет на Министерството на здравеопазването за 2011 г. са предвидени субсидии за осъществяване на болнична помощ в размер на 80 000 хил. лв.

Предвидени са инвестиционни разходи по проекта на бюджет на Министерството на здравеопазването в размер на 21 500.0 хил. лв., които основно ще бъдат насочени за закупуване на медицинска апаратура.

В проект 2011 г. са предвидени следните параметри на **самостоятелния бюджет на Националната здравноосигурителна каса** - общо 2 633 729.6 хил. лв. приходи и трансфери за здравно осигуряване и 1 956 208.0 хил. лв. разходи (2 086 342.0 хил. лв. с резерва), от които 1 906 856.4 хил. лв. са разходи за здравноосигурителни плащания.

Разпределението на разходите за здравноосигурителни плащания е следното:

- първична извънболнична медицинска помощ – 157 000.0 хил. лв.;
- специализирана извънболнична помощ - 154 000.0 хил. лв.;
- дентална помощ – 91 000.0 хил. лв.;
- медико-диагностични дейности – 61 000 хил. лв.;
- лекарства - 347 000.0 хил. лв.;
- болнична помощ – 1 063 856.4 хил. лв., вкл. 4 500.0 хил. лв. за акушерска помощ;
- други - 33 000.0 хил. лв., вкл. 13 000.0 хил. лв. за потребителска такса.

С бюджетната прогноза за 2011 г. във функция “Здравеопазване” за делегираните от държавата дейности са предвидени средства в общ размер от 183.8 млн. лв., в т.ч. за текущи разходи 181.3 млн. лв. и за капиталови разходи 2.6 млн. лв. Предвидените средства за текущи разходи са в повече спрямо ЗДБРБ за 2010 г. със 7.1 млн. лв.

Средствата за детско и ученическо здравеопазване са в размер на 94.0 млн. лв., или повече спрямо ЗДБРБ за 2010 г. с 5.2 млн. лв. Увеличението е в резултат на увеличения брой деца в детските градини, в яслените групи към ОДЗ, в детските ясли и детските кухни.

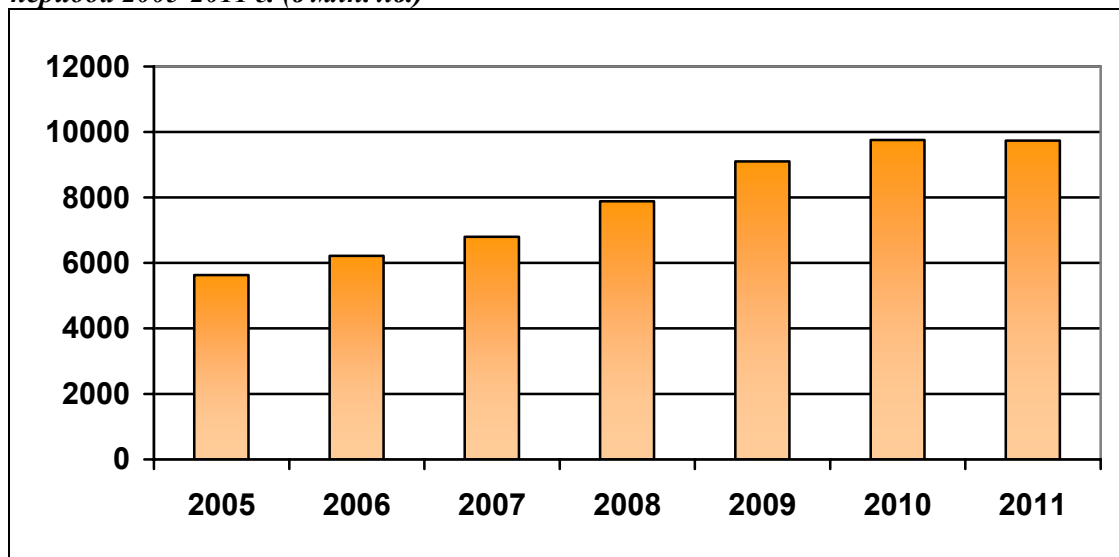
Средствата за осъществяване на болнична помощ в различните видове диспансери (преобразувани в специализирани центрове съгласно § 70 от ПЗР на Закона за изменение и допълнение на Закона за лечебните заведения) са в размер на 87.3 млн. лв., което е с 1.9 млн. лв. в повече от ЗДБРБ за 2010 г. Увеличението е от ръста на преминалите болни през диспансерите за психични заболявания (преобразувани съгласно § 70 от ПЗР на Закона за изменение и допълнение на Закона за лечебните заведения).

СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ, ПОДПОМАГАНЕ И ГРИЖИ

12.6% от БВП разходи за функция „Социално осигуряване, подпомагане и грижи”

През 2011 г. социалният сектор възлиза на 9 736.7 млн. лв. и остава с най-голям дял в общите разходи, като достига 36.1% от тях.

Графика: Разходи по функция “Социално осигуряване, подпомагане и грижи” за периода 2005-2011 г. (в млн. лв.)

В група „Пенсии” се включват пенсиите, изплащани от бюджета на държавното обществено осигуряване и пенсиите, изплащани от Учителския пенсионен фонд, а така също и дължимите за изплащането на пенсиите пощенска такса и ДДС върху нея.

От началото на 2011 г. се предвижда да се въведат редица мерки за финансово укрепване на пенсионната система - в контекста на застаряването на населението и увеличаването на очакваната продължителност на живот се предвижда да бъдат въведени по-строги критерии за достъп до пенсия; ограничаване на ранното пенсиониране, прецизиране реда

за освидетелстване на „трудовата инвалидност“ и др. През 2011 г. не се предвижда осъвременяване на пенсиите по т.нар. „Швейцарско правило“.

Максималният размер на пенсиите се запазва в размер на 700.00 лв. месечно през 2011 г. (като следствие от запазването на максималния осигурителен доход).

В резултат от горните допускания разходите за пенсии по бюджета на ДОО за 2011 г. достигат 7 032.0 млн. лв. или намаляват с 55.9 млн. лв. спрямо заложените в закона за 2010 г. (базата е намалена с планираните разходи през 2010 г. за увеличение на т.нар. „вдовишки добавки“ и добавките за старост) и се увеличават с около 50 млн. лв. спрямо очаквания разход за пенсии през 2010 г.

За 2011 г. по бюджета на Учителския пенсионен фонд (УПФ) са предвидени 17 203.3 хил. лв. за изплащане на добавки към пенсиите и пенсии за предсрочно пенсиониране, както и пощенска такса и ДДС върху тях. Тези разходи са свързани с осигуряване на предсрочно пенсиониране на педагогическия персонал от предучилищното, началното, основното и средното образование.

В група **“Социални помощи и обезщетения”** се включват помощите и плащанията към гражданите на основание Закона за социално подпомагане, Закона за интеграция на хората с увреждания, Кодекса за социално осигуряване, Закона за семейни помощи за деца.

По проектобюджета на Министерство на труда и социалната политика за 2011 г. общо са планирани 784 727.0 хил. лв., в това число:

- Помощи по Закона за социално подпомагане и правилника за неговото прилагане – планираните средства са в размер на 54 279.2 хил. лв.;
- Целеви помощи за отопление по Закона за социално подпомагане и правилника за неговото прилагане – 87 417.0 хил. лв.;
- Целеви средства за диагностика и лечение в лечебни заведения за болнична помощ на български граждани, които нямат доход и/или лично имущество, което да им осигурява лично участие в здравноосигурителния процес – 2 500 хил. лв.;
- Помощи, изплащани по Закона за интеграция на хората с увреждания - планираните разходи са в размер на 154 230.8 хил. лв.;
- За реализация на мерки и програми по Закона за закрила на детето са предвидени 7 400.0 хил. лв.;
- Разходите по Закона за семейни помощи за деца са в размер на 478 900.0 хил. лв. и са планирани при запазване на дохода на член от семейството по чл. 4 от ЗСПД на 350 лв. и запазване на месечните помощи за дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст на 35 лв.

По бюджета на Министерския съвет са планирани 11 130 хил. лв.

За 2011 г. по бюджета на държавното обществено осигуряване са предвидени общо 1 070 911.8 хил. лв. за обезщетения и помощи по Кодекса за социално осигуряване. Разходите за 2011 г. за краткосрочни обезщетения са разработени при следните основни параметри:

- изплащане на обезщетенията за временна неработоспособност - първите три дни 70 на сто за сметка на осигурителя;
- установяване на максималния размер на обезщетенията за безработица на ниво 60 на сто от осигурителния доход на лицето преди загубата на работа и увеличаване на минималния дневен размер на обезщетението от 6 лв. на 7,20 лв.;

- намаляване срока за изплащане на паричните обезщетения за временна неработоспособност след прекратяване на осигуряването – от 75 дни на 30 дни;
- запазване на срока на изплащане на паричните обезщетения за бременност и раждане - 410 дни;
- запазване на размера на обезщетението за отглеждане на малко дете от една до две годишна възраст - 240 лв.

По бюджета на фонд “Гарантирани вземания на работници и служители” (ФГВРС) са планирани разходи в размер на 1 395.8 хил. лв. за изплащане на начислените и неизплатените гарантирани вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя и дължимите осигурителни вноски върху тях.

В група “Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта” се включват разходи за финансиране на издръжката на Агенцията по заетостта, администрацията на НОИ, Агенцията за социално подпомагане, Държавна агенция за закрила на детето, Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда”, Фонд „Условия на труд”, Национален институт за помирение и арбитраж, Фонд „Социално подпомагане”, Агенцията за хората с увреждания и Дома на ветераните на културата.

В тази група се включват и разходи по бюджета на Министерството на труда и социалната политика в размер на 152 662.2 хил. лв.

По централния бюджет са заложили разходи за усвояване на заем от Световната банка за реализирането на проект „Социално включване”, както и разходи за погашения и лихви по проект “Реформа за подпомагане на децата”, проект “Социални инвестиции и насърчаване на заетостта”, проект „Фонд за регионални инициативи”.

За реализацията на активните мерки на пазара на труда са осигурени средства в размер общо на 73 000 хил. лв., с които се осигурява политиката по намаляване на безработицата, съхраняване и поддържане на работната сила.

В тази група се включват и разходите по самостоятелните бюджети на:

- държавното обществено осигуряване – 82 703.9 хил. лв.;
- Учителския пенсионен фонд – 21.0 хил. лв. за издръжка на фонда;
- държавните висши училища – 508.6 хил. лв.;
- Фонд “Гарантирани вземания на работниците и служителите” – 523.6 хил. лв.

Разходите по бюджета на ДОО са свързани с осигуряване на издръжка, материална база и средства за заплати, осигурителни вноски и капиталови разходи за системата на Националния осигурителен институт.

Разходите по бюджета на Фонд “Гарантирани вземания на работниците и служителите” са насочени за осигурителни вноски върху изплащаните от фонда обезщетения на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя и издръжка.

С бюджетната прогноза за 2011 г. във функция „Социално осигуряване, подпомагане и грижи” за делегираните от държавата дейности са предвидени общо средства в размер на 161.6 млн. лв., от които за текущи разходи 159.9 млн. лв. и капиталови разходи в размер на 1.7 млн. лв.

Във връзка с приетата Национална стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България”, която очертава политическия ангажимент за реформа в системата на грижа за децата и семействата и е насочена основно към замяна на системата от класически институции от интернатен тип с мрежа от услуги в общността се извършиха по предложение на Министерство на труда и социалната политика

компенсирани промени в бюджетните взаимоотношения на общини с централния бюджет.

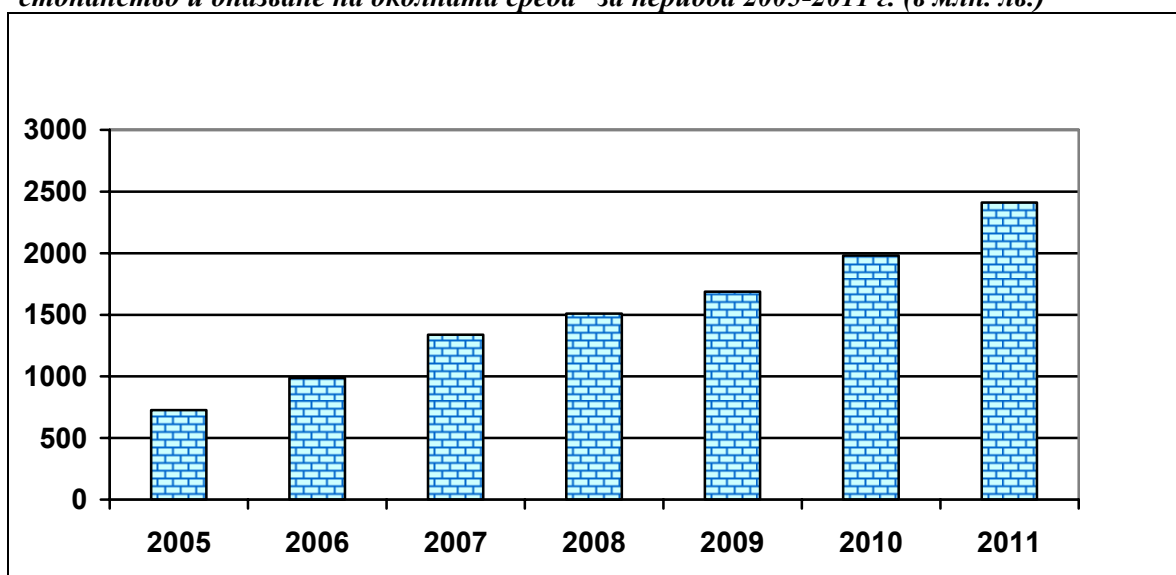
В съответствие с реформирането и закриването на специализираните институции за предоставянето на социални услуги за деца с бюджетната прогноза за 2011 г. в сферата на социалните услуги предстои да се разкрият нови места за социални услуги, предоставяни в общността, а именно: в Дневен център за деца с увреждания, Център за обществена подкрепа, Защитени жилища, Център за настаняване от семеен тип, Наблюдавани жилища и Преходни жилища.

**ЖИЛИЩНО СТРОИТЕЛСТВО, БЛАГОУСТРОЙСТВО,
КОМУНАЛНО СТОПАНСТВО И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА
СРЕДА**

3.1% от БВП разходи за функция „Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда”

Публичните разходи за жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и за опазване на околната среда за 2011 г. са 2 412.0 млн. лв., или 8.9% от общите разходи, като спрямо 2010 г. отбелязват увеличение с 430.3 млн. лв.

Графика: Разходи по функция “Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда” за периода 2005-2011 г. (в млн. лв.)

С разчетените средства в група “Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство” ще се извършват разходи от министерствата по изпълнение на управленската програма на правителството.

За МРРБ са разчетени средства в размер на 24 314.4 хил. лв. По бюджета на Министерския съвет са разчетени средства в размер на 247.9 хил. лв. за Националния компенсационен жилищен фонд.

В групата за 2011 г. по централния бюджет са разчетени общо разходи по държавно инвестиционни заеми, администрирани чрез бюджета на МРРБ, в размер на 3 911.6 хил. лв. за проект „Развитие на общинската инфраструктура”.

По бюджетите на общините капиталовите разходи за 2011 г. за група „Жилищно строителство, благоустройство и комунално стопанство” са в размер на 327.6 млн. лв. и са насочени за благоустройствени мероприятия на населени места, включително за водоснабдяване и канализация и асфалтиране на улици.

С разчетените средства в група „Опазване на околната среда” ще се извършват разходи основно от Министерство на околната среда и водите. За МРРБ за 2011 г. са разчетени средства в размер на 1 208.0 хил. лв. за финансиране на дейности по програма „Противодействие на свлачищните, ерозионните и абразионни процеси”, като чрез програмата се осъществяват мерки за ограничаване на свлачищата, ерозионните и абразионни процеси.

В групата за 2011 г. по централния бюджет са разчетени общо разходи по държавно инвестиционни заеми в размер на 10 790.7 хил. лв., в т.ч. за следните проекти:

- проект „България” - БРСЕ;
- проект „Техническа инфраструктура 2010-2013 г. – KFW.

В тази група са включени и разходите на Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда, които през 2011 г. са в размер на 49 452.0 хил. лв., в т. ч. 44 902.0 хил. лева капиталови разходи (трансфери към общините и бюджетните структури). Разчетените средства за капиталови разходи са насочени за изграждането на малки водоснабдителни обекти; пречиствателни станции за отпадни води, канализационни мрежи и довеждащи колектори и корекции на речни корита и дерета; депа за твърди битови отпадъци; сепариращи съоръжения за разделяне на отпадъците и системи за рециклирането им; подмяна на съоръжения за екологично гориво и енергоспестяващи технологии; ремонтни работи по обезопасяването на складове за негодни за употреба пестициди, събирането и опаковането им; проекти за биологично разнообразие и екотуризъм; информационна и образователна дейност по опазване на околната среда.

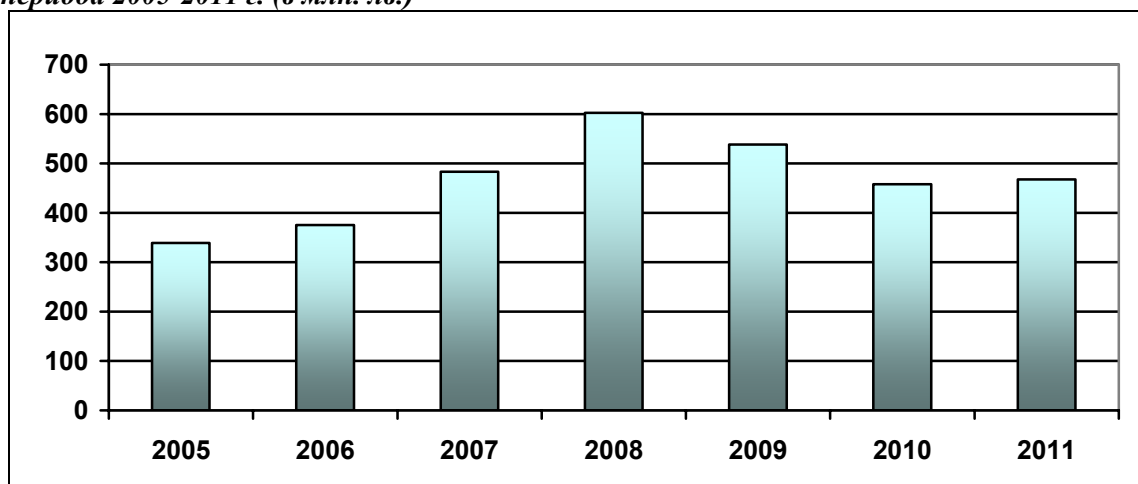
Капиталовите разходи на общините за 2011 г. за група „Опазване на околната среда” са в размер на 116.4 млн. лв., от които 96.4 млн. лв. са насочени за дейност „Чистота” за закупуване на контейнери за смет и сметосъбираща техника, дейност ”Озеленяване” и дейност „Други дейности по опазване на околната среда”. Осигурена е целева субсидия за капиталови разходи в размер на 20.0 млн. лв. за финансиране строителството на екологични обекти, свързани с модернизирването и изграждането на инфраструктура за третиране на отпадъците, в съответствие с европейските изисквания и стандарти и продължаване изграждането на градски пречиствателни станции за отпадъчни води и довеждащи канализационни колектори.

ПОЧИВНО ДЕЛО, КУЛТУРА, РЕЛИГИОЗНИ ДЕЙНОСТИ

0.6% от БВП разходи за функция „Почивно дело, култура, религиозни дейности”

За тази функция по консолидираната фискална програма за 2011 г. са разчетени средства в размер на 468.1 млн. лв., или 1.7% от общо разходите, като тук се включват дейностите по почивно дело, физическа култура и спорт, култура и за религиозно дело.

Графика: Разходи по функция "Почивно дело, култура и религиозни дейности" за периода 2005-2011 г. (в млн. лв.)

В група „Почивно дело” през 2011 г. се предвиждат средства, необходими за функционирането на почивните бази и осигуряване на условия за социален отдих на заетите в отделните системи.

Средствата в група „Физическа култура и спорт” са предназначени за обезпечаване на разходи за спортни дейности и проекти по провежданите политики в областта на физическото възпитание и спорта, за реализиране на дейности по програми за олимпийска подготовка и за развитие на спорта за високи постижения, за финансиране на спортни проекти и дейности по целеви програми, за развитие на спорта за учащи и спорта в свободното време.

С разчетените в проектобюджета за 2011 г. текущи разходи в размер на 26 883.8 хил. лв. на Министерството на физическото възпитание и спорта се осигуряват условия за:

- финансиране на дейности по програма за олимпийска подготовка/подготовка на спортисти и участието им в състезания от международния спортен календар за успешно представяне на квалификации за олимпийски игри;
- финансиране на дейности по програма за развитие на спорта за високи постижения;
- подпомагане организирането и провеждането на европейски и световни първенства, на които домакин е Република България;
- стимулиране и награждаване на български спортисти за постигнати призови класирания на световни и европейски първенства и олимпийски игри и на аналогични първенства и игри за хора с увреждания;
- подпомагане реализирането на дейности и проекти по целеви програми за развитие на спорта за учащи и спорта в свободното време;
- финансиране на тренировъчна и състезателна дейност в спортни училища;
- развитие на детско-юношеския спорт и подпомагане на талантиливи деца и юноши с възможности за спортно развитие;
- финансиране на целеви спортни програми за хора с увреждания;
- осъществяване на медицински и допинг контрол.

За група „Култура” в КФП за 2011 г. са предвидени общо разходи в размер на 368 101.4 хил. лв. Средствата за култура по бюджетите на министерствата и ведомствата, без самостоятелните бюджети на БНР, БНТ и БАН за 2011 г. са 79 468.3 хил. лв., в т. ч. 4 920.0 хил. лв. капиталови разходи.

Разчетените по бюджета на Министерството на културата средства са в размер на 68 749.9 хил. лв. С тези средства министерството ще реализира основна част от дейността си в областта на опазване на културното наследство и подпомагане създаването и разпространението на изкуство и на културни продукти и услуги, както и политиката по популяризиране на културни продукти и ценности. Някои от основните програми, за които са разчетени средства са: опазване на недвижимото и движимото културно наследство, театралното, музикално и танцовото изкуство, филмовото изкуство, подпомагане развитието на българската култура и изкуство, българския книжен сектор, библиотеки и читалища, популяризирането на културните продукти и ценности, поддръжка на материално-техническата база на културните институти.

По бюджета на Министерството на образованието, младежта и науката за издръжка дейността на музей на образованието са предвидени 91.3 хил. лв.

По бюджета на Министерския съвет за издръжка дейностите по опазване и съхраняване на архивния фонд към Главно управление на архивите при МС са разчетени 7 000.0 хил. лв.

По бюджета на Министерството на външните работи за издръжката на дейността на държавен културен институт планираните средства възлизат на 192.1 хил. лв.

По бюджета на Министерство на отбраната са предвидени 3 435.0 хил. лв. за дейността на военно-историческия музей, дейността на ансамбъла на Българската армия и военния телевизионен канал.

В консолидираната програма за 2011 г. по бюджетите на БАН, БНТ и БНР са предвидени средства за:

- финансиране дейността на археологическия институт с музей при БАН в размер на 600.3 хил. лв.;
- финансиране дейността на Българско национално радио и Българска национална телевизия в изпълнение на издадените съгласно Закона за радиото и телевизията програмни лицензии за създаване и разпространение на национални и регионални радио и телевизионни програми в размер на 120 871.8 хил. лв., в т.ч.:
 - за подготовката, създаването и разпространението на радиопрограми – 51 106.3 хил. лв., в т. ч. за дълготрайни материални активи за БНР по чл. 70, ал. 4, т. 2 от Закона за радиото и телевизията – 5 918.7 хил. лв.;
 - за подготовката, създаването и разпространението на телевизионна програма - 69 765.5 хил. лв. за предоставяне за разпространение на политическа, икономическа, културна, научна, образователна и друга социално значима информация, в т. ч. за капиталови разходи за БНТ - 15 343.6 хил. лв., от които за дълготрайни материални активи по чл. 70, ал. 4, т. 2 от Закона за радиото и телевизията – 8 100.0 хил. лв.

За делегираните от държавата дейности по група „Култура” за 2011 г. са предвидени общо средства в размер на 65.1 млн. лв. Средствата за текущи разходи са в размер на 63.4 млн. лв. С тези средства се осигурява провеждането на националната политика в областта на културата на територията на общините във връзка с опазване на културно-историческото наследство, развитие на библиотечното дело и подпомагане дейността на читалищата. Капиталовите разходи са в размер на 1.7 млн. лв.

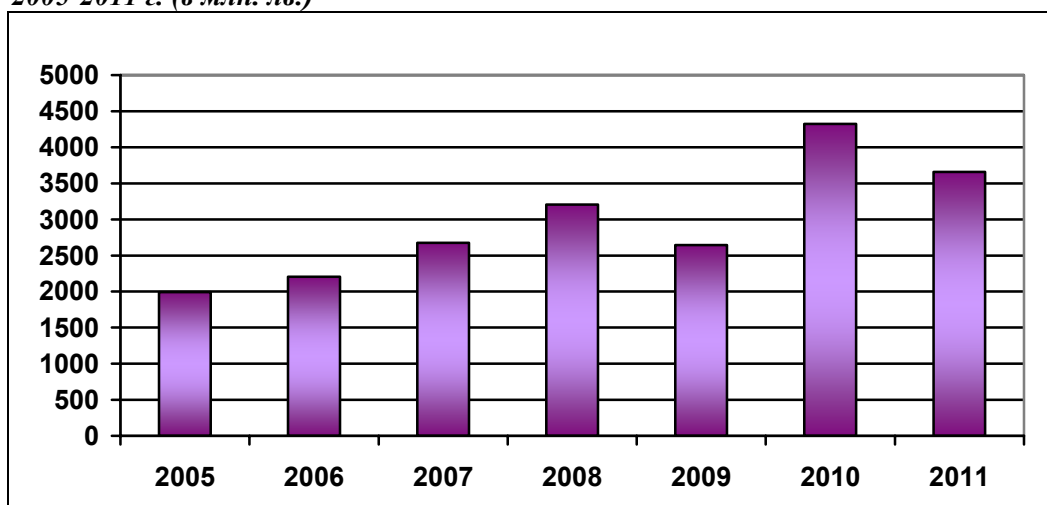
За 2011 г. в група **“Религиозно дело”** по бюджета на Министерския съвет е разчетена субсидия в размер на 3 000.0 хил. лв. за подпомагане на регистрираните вероизповедания в Република България.

ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ

4.7% от БВП разходи за функция „Икономически дейности и услуги“

За 2011 г. средствата по консолидираната фискална програма за функцията са в размер на 3 656.6 млн. лв., или 13.5% от общо разходите. Тук са включени средствата за селско стопанство, горско стопанство, лов и риболов; минно дело, горива и енергия; транспорт и съобщения; промишленост и строителство, за туризъм и за други дейности по икономиката.

Графика: Разходи по функция “Икономически дейности и услуги” за периода 2005-2011 г. (в млн. лв.)

Предвидените средства по група **“Минно дело, горива и енергия”** са предназначени за осъществяване на дейностите по извеждане на ядрени съоръжения от експлоатация, осъществяване на дейностите по безопасно съхранение на ядрени отпадъци, извършване на експертизи и обследвания на енергийни потребители, разработване на мерки за намаляване на енергийното потребление в индустрията, осъществяване на дейности и програми за енергийна ефективност, техническа ликвидация и рекултивация на стари геолого-проучвателни изработки в страната.

За осъществяване изпълнението на програмите за реструктуриране и ликвидация на неефективните производствени мощности в миннодобивната промишленост са предвидени средства в размер на 10 000 хил. лв.

За технически ликвидация и рекултивация на стари геолого-проучвателни изработки в страната са предвидени средства в размер на 88.2 хил. лв. за капиталови разходи.

За издръжка и реализиране на задачите на Агенцията по енергийна ефективност, фонд “Извеждане на ядрени съоръжения от експлоатация” и фонд “Радиоактивни отпадъци” към Министерство на икономиката, енергетиката и туризма са предвидените средства в размер на 21 597.3 хил. лв., от които 17 966.3 хил. лв. за покриване на текущи разходи и 3 631.0 хил. лв. капиталови разходи. За покриване на разходите, свързани с дейността на двата фонда, за 2011 г. са предвидени 16 126.2 хил. лв. и са предназначени за изпълнението на ангажиментите на държавата:

- по финансиране и контрол върху дейностите по управление на радиоактивни отпадъци (РАО) – манипулиране, предварителна обработка, преработка,

кондициониране, съхраняване или погребването им, вкл. извеждане от експлоатация на съоръжения за управление на РАО;

- по финансиране и контрол върху дейностите по извеждане от експлоатация на ядрените съоръжения на АЕЦ „Козлодуй” и разходите по съхраняването и погребването на РАО, получени в резултат от извеждането.

В група **“Селско стопанство, горско стопанство, лов и риболов”** за 2011 г. са предвидени средства за осигуряване на нормалното функциониране на дейностите, които се занимават със селско и горско стопанство, рибарство и аквакултури.

В тази група се включват разходите, свързани с опазване на храните, провеждане борбата със заразни и паразитни болести по животните и растенията, за закупуване на ваксини и диагностикуми; за покупка на противогодрови ракети; за охрана и възпроизводство на горите; за издръжка на горската и ловна стража с оглед опазване на горите и дивеча; за опазване, възстановяване и подобряване на почвеното плодородие и екологичните функции на почвената покривка; за развитието на лозаровинарския сектор в страната съгласно изискванията на ЕС; за опазване селекцията в животновъдството с оглед подобряване породата им; за контрол на зърното и фуража; за опазване и възпроизводство на рибата и аквакултурите, опазване и обогатяване на рибните ресурси в страната; за изпитване, изследване и сертифициране на земеделската и горска техника; за сортоизпитване, сертифициране и контрол на посевния и посадъчен материал; опазване на страната от проникването и разпространяването на вредители по растенията и растителните продукти; за опазване на националните обекти.

В група **“Транспорт и съобщения”** за 2011 г. са предвидени средства за финансово осигуряване на правителствената политика в областта на транспорта и съобщенията, а именно: за подобряване на транспортната инфраструктура, за доизграждане на ефективна транспортна система; за постигането на високо ниво на безопасност и екологосъобразност във всички видове транспорт; за осигуряване на подходящо равновесие между интересите на всички участници на пазара на електронните съобщителни услуги и на пощенските услуги; за развитие и промяна на начина на работа на администрацията за осъществяване на прехода от традиционни към електронни услуги и др.

През 2011 г. в група **“Транспорт и съобщения”** са разчетени общо разходи в размер на 183 792.6 хил. лв. за държавни инвестиционни заеми, които се администрат чрез бюджета на Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Агенция „Пътна инфраструктура” - Рехабилитация и реконструкция на пътищата от републиканската пътна мрежа II и III клас и Транзитни пътища V.

С предвидените средства по групата са осигурени разходи за развитието на базисната транспортна инфраструктура, подобряване на качеството на предлаганите транспортни услуги, намаляване на негативното влияние на различните видове транспорт върху околната среда, осигуряване на високо ниво на безопасност и сигурност в различните видове транспорт, осигуряването на подходящо равновесие между интересите на всички участници на пазара на електронните съобщителни услуги и на пощенските услуги в следствие на процесите по хармонизация с европейската регулаторна рамка, осигуряването на постоянна актуализация на нормативната и технологична рамка, в която оперира администрацията по отношение на електронната съобщителна инфраструктура, както и промяна на начина на работа на администрацията за осъществяване на прехода от традиционни към електронни услуги и др.

През 2011 г. в група **“Транспорт и съобщения”** са разчетени общо разходи в размер на 131 366.2 хил. лв. за държавни инвестиционни заеми, които се администрат чрез бюджета на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията - Реконструкция и електрификация на ж.п. линия Пловдив – Свиленград,

Дунав мост II и Строителство на терминал за обработка на контейнери в пристанище Бургас и пристанище Варна-Изток.

С предвидените средства по група “Транспорт и съобщения” се обезпечават дейностите на Специалната куриерска служба, на Национална система за мониторинг на радиочестотния спектър; промяна на Националния номерационен план и др.

Необходимостта от субсидиране на железопътния пътнически превозвач произтича от обществения характер на железопътния транспорт като цяло и социалната ориентация на по-голяма част от предоставяните от него пътнически услуги. Държавното подпомагане под формата на субсидии и компенсации се отпуска за компенсиране на финансовата неизгодност, в резултат на изпълнението на задължението за извършване на обществена услуга от „общ икономически интерес”, при прилагането на тарифни цени под нивото на разходите за пътническата превозна дейност.

Държавата участва във финансирането на дейностите по изграждането, поддържането, развитието и експлоатацията на железопътната инфраструктура. При определяне на необходимите средства за финансиране за 2011 г. е следван подход, аналогичен на този за железопътните превози, съобразен с променената структура на инфраструктурните такси, събирани от управителя на железопътната инфраструктура.

За делегираните от държавата дейности на общините за 2011 г. по група „Транспорт и съобщения” са предвидени средства за текущи разходи в размер на 1.2 млн. лв., които осигуряват издръжката на фериботен комплекс Белослав.

За основен ремонт и изграждане на общински пътища, както и за продължаване разширението на Софийското метро, са предвидени 113.4 млн. лв.

С предвидените средства за дейностите по група “**Промишленост и строителство**” се осигурява извършването на дейностите, насочени към насърчаване създаването и развитието на микро, малки и средни предприятия.

С предвидените средства за дейностите по група “**Туризм**” през 2011 г. се осигурява изпълнението на дейностите в областта на националната туристическа реклама и за повишаване на конкурентноспособността на сектора.

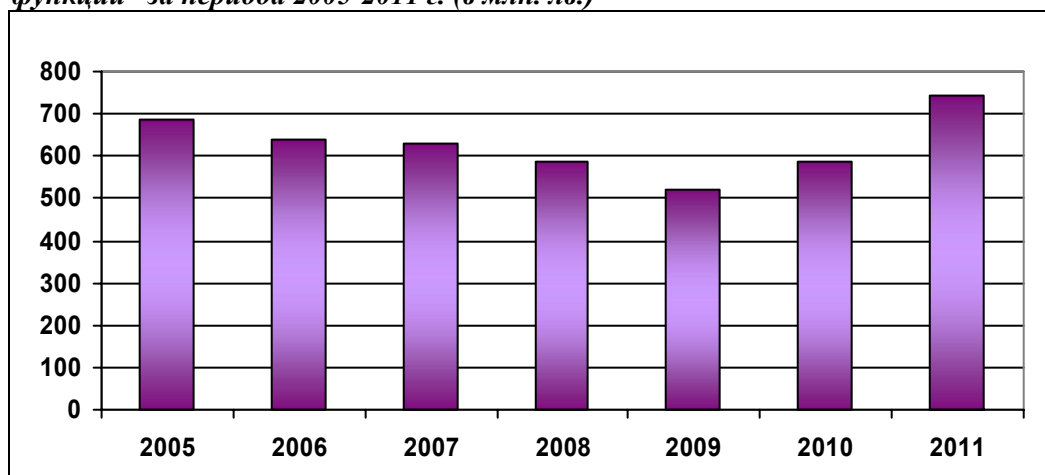
С предвидените средства за дейностите по група “**Други дейности по икономиката**” се обезпечават и изпълнението на дейностите по осъществяване на процеса на приватизация и следприватизационен контрол през 2011 г.

РАЗХОДИ НЕКЛАСИФИЦИРАНИ В ДРУГИТЕ ФУНКЦИИ (БЕЗ РАЗПРЕДЕЛЕНИЯ ПО ДРУГИТЕ ФУНКЦИИ РЕЗЕРВ)

1.0% от БВП разходи, неклассифицирани в другите функции (без разпределения по другите функции резерв)

За 2011 г. разходите по тази функция са предвидени в размер на 742.1 млн. лв., или 2.7% от общо разходите.

Графика: Разходи по функция “Разходи, неклассифицирани в другите функции” за периода 2005-2011 г. (в млн. лв.)

* В програмата за 2010 г. и 2011 г. е включен и резерва за стихийни бедствия, който в отчетните години (2005-2009 г.) е разпределен в съответните функции в зависимост от естеството на разходите.

Средствата за лихви, планирани за 2011 г. в тази функция, са в размер на 661.1 млн. лв., а за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия са разчетени 81.0 млн. лв.

6. Управление на дълга и финансиране

Държавен дълг

Предвижда се максималният размер на държавния дълг към края на 2011 г. да не надвишава 14.3 млрд. лв. или 18.6% от БВП

Към 31 юли 2010 г. номиналният размер на държавния дълг е на обща стойност 9 637.5 млн. лева, в т.ч. външен дълг 6 571.7 млн. лева и вътрешен дълг 3 065.9 млн. лева. В структурно отношение външният дълг заема 68.2%, а вътрешният - 31.8%. Съотношението държавен дълг/БВП към същия период възлиза на 14.2%, като в сравнение с отчета за 2009 г. намалява с 0.1 процентни пункта. В номинално изражение държавният дълг нараства с 193.8 млн. лева в сравнение с отчетената стойност в края на м. декември 2009 г. Нарастването е в резултат основно на валутно курсова разлика, както и на нарастването на вътрешния дълг в резултат на новоемитирани ДЦК.

Към 31 юли 2010 г. външният държавен дълг бележи ръст от 137.4 млн. лева спрямо края на 2009 г. За същия период съотношението към БВП остава на нивата около 9.7%, толкова бе и в края на миналата година. Към края на 2010 г. се очаква стойността на външния държавен дълг да възлезе на около 6.9 млрд. лева, а съотношението външен дълг/БВП да бъде в рамките около 10.0%.

Във валутната структура на външния държавен дълг в края на 2010 г. се очаква запазване на доминиращия дял на дълга в евро, който по отчет към юли 2010 г. възлиза на 69.5%. Делът на дълга в щатски долари за същия период е 26.0%, а в други валути - 4.5%.

В лихвената структура на външния дълг към края на юли 2010 г. относителният дял на дълга с плаващи лихви намалява до 29.5% в сравнение с 30.8% в края на 2009 г., а този с фиксирани лихви се увеличи и достигна до 70.5%. Промяната се дължи основно на

полученото външно финансиране от Европейската инвестиционна банка на стойност 48.9 млн. лв. с фиксиран лихвен купон и на регулярно извършените амортизационни плащания на дълг с плаващ лихвен процент. Нарастването на относителния дял на дълга с фиксирани лихвени проценти в лихвената структура на външния дълг води до намаляване на лихвения риск и улесняване на прогнозируемостта на лихвените разходи за бюджета.

Влияние върху плащанията по външния дълг до края на 2010 г. и през 2011 г. ще оказват както промените на нивата на лихвени проценти, курса на щатския долар и японската йена спрямо еврото, така и размерът на външния дълг, който е в тясна връзка и взаимна зависимост с усвояванията по вече договорени държавни инвестиционни заеми и по нови заеми за подпомагане на правителството при изпълнението на важни инфраструктурни проекти.

Към края на 2010 г. се очаква номиналният размер на вътрешния държавен дълг да нарасне като достигне нивото от около 4.1 млрд. лв., а относителният дял на вътрешния дълг спрямо БВП да регистрира леко повишение.

Емисионната политика на Министерството на финансите през 2010 г. е съобразена както с мерките за постигане устойчивост на икономиката и основните фискални параметри, заложи в Закона за държавния бюджет на Република България за 2010 г., така и със стратегическата цел за управление на държавния дълг за периода 2009-2011 г., насочена към осигуряване на необходимите източници за финансиране на държавния бюджет и рефинансиране на дълга в обръщение, на минимално възможна цена и оптимална степен на риск.

Твърдо заявената позиция на правителството за запазване на валутния борд в страната и ясно изразените намерения за присъединяване към Валутния механизъм II, съпроводени от усилия за стриктно спазване на Маастрихските критерии, предопределят нарастващото значение на емисионната политика като един от основните инструменти за управление на държавния дълг и за подкрепа на провежданата фискална политика. В условията на действащ паричен съвет и глобална икономическа криза усилията на правителството да управлява суверенните си задължения по най-добрия възможен начин е ключово условие за обезпечаване достъпа до пазарно финансиране и повишаване доверието на капиталовия пазар в страната.

При горните ограничения емисионната политика е своеобразна форма и по-тясно проявление на цялостната фискална политика, която е натоварена до голяма степен с отговорността за поддържане на макроикономическата стабилност в страната при стриктно съблюдаване на баланса между целите и ограниченията. Паралелно с това, емисионната политика кореспондира пряко и поддържа, а в случай на необходимост и подпомага, ликвидността във финансовата система. Усилията са концентрирани към използване на целия възможен инструментариум за насърчаване развитието на вътрешния пазар на ДЦК, съпроводено от стремеж за максимално възможно изглаждане на операциите по вливане и изтегляне на ликвидност чрез падежи и емисии на ДЦК в контекста на превенция от възможна волатилност и фрагментация на пазара. Инвестиционният клас рейтинг на страната и макроикономическите ѝ фундаменти обезпечават възможностите ѝ за свободно пазарно-ориентирано финансиране както на местния, така и на международните капиталови пазари.

Към 31 август 2010 г. финансирането на бюджета чрез нови емисии ДЦК възлиза на обща номинална стойност от 755.8 млн. лв. На пазара е предложена емисия ДЦК, деноминирана в евро с матуритет две години и шест месеца, която е отваряна три пъти от началото на годината в общ обем 237.7 млн. лв. Министерство на финансите преотвори 5-годишната емисия средносрочни ДЦК от 2009 г. (с остатъчен матуритет 4 години) в размер на 130.0 млн. лв. Също така бяха пуснати в обращение 7-годишни ДЦК с номинал 100.0 млн. лв., както и дългосрочна емисия със срочност 10 г. и 6 м. и

пласирано количество за периода - 288.1 млн. лв. Реализираната на аукционите доходност кореспондира със засиления инвеститорски интерес и състоянието на местните и международните финансови пазари през периода.

Средната продължителност на емисиите в обращение, изчислена на база матуритетна структура на дълга, емитиран за финансиране на бюджета, достига 8.4 години. Във валутната композиция на вътрешния дълг продължава да доминира левовият компонент, чийто дял към края на м. юли 2010 г. възлиза на 80.6%. Дяловете на ДЦК в щатски долари и в евро достигнаха съответно 4.4% и 15.0%. Тази структура до голяма степен елиминира ефектите от пазарната промяна в нивата на другите валути и е насочена към поддържане дела на дълга, деноминиран в евро и в национална валута в обеми над 75%. Лихвената структура на вътрешния дълг се характеризира със запазване нивото на дела на задълженията с фиксирани лихвени проценти към 31 юли 2010 г. спрямо края на 2009 г. в границите на 90.7%.

Провежданата през тази година емисионна политика с основен акцент развитие на местния пазар на ДЦК ще продължи да бъде от приоритетно значение за дълговата политика и през следващата година. През 2011 г. се предвижда брутно финансиране на вътрешния дългов пазар в размер на около 800 млн. лв., като намеренията са за продължаване на наложилата се практика на предлагане на ДЦК със стандартизиран матуритет от 3, 5 и 10 години, както и преотваряне на дългосрочната емисия в евро. В този смисъл, освен възможността за емитиране на ДЦК на международните капиталови пазари, през останалия период от действащата Стратегия за управление на държавния дълг 2009-2011 с подчертан приоритет ще бъде стимулирано развитието на ефективен и ликвиден вътрешен пазар, като характеристиките (обем, матуритет, лихвени условия и др.) на новоемитираните ДЦК ще се определят в зависимост от текущата пазарна конюнктура.

През 2011 г. обемите на планираните емисии ценни книжа на местния пазар ще бъдат реализирани с цел утвърждаване на стабилен и ликвиден вътрешен пазар, при отчитане интересите на държавата. Регулярното емитиране на нов дълг с фиксирани купони има за цел да привлече по-широка инвеститорска база и е важна предпоставка за увеличаване на относителния дял на дълга, деноминиран в лева и евро.

Увеличаването на вътрешния дълг през 2011 г. ще отчита от една страна актуалната макроикономическата обстановка в страната и от друга - състоянието, динамиката и перспективите на развитие на местния и международните финансови пазари. Рисковете, свързани с обслужването на вътрешния дълг, ще бъдат минимизирани, предвид доминиращия дял на емисиите на ДЦК, деноминирани в лева и плащанията по емисии с фиксирани лихвени купони. Този подход ще доведе и до минимизиране на влиянието на флукуациите на международните лихви и валутните курсове върху плащанията по ДЦК, емитирани във връзка със структурната реформа.

Лихвени разходи

През 2011 г. се предвижда слабо покачване на лихвените разходи по държавния дълг в абсолютна стойност в резултат от увеличаване размера на дълга и възходящо движение на лихвените проценти.

Разходите за лихви по външни заеми се предвижда да бъдат около 500 млн. лв. Основната част от тях ще бъдат по държавни заеми, а около 68 млн. лв. - по държавни инвестиционни заеми /в т.ч. ДИЗ, администрирани по бюджетите на министерствата – 53 млн. лв. и ДИЗ с краен бенефициент търговско дружество – 15 млн. лв./.

През 2011 г. разходите по вътрешния дълг се очаква да бъдат около 165 млн. лв.

Отчитайки структурата на дълга, следва да се има предвид чувствителността на лихвените плащания към промяната в международните лихвени нива и съотношението долар/евро и японска йена/евро, тъй като 23.1% от задълженията са обвързани с променливи лихвени проценти, което прави тази част от плащанията зависима от тяхното движение. Промените на валутните курсове също оказват влияние върху размера на разходите, поради факта, че 19.1% от държавния дълг е в щатски долари, а в други валути само 3.1% от него.

Финансиране

Външното финансиране по централния бюджет през 2011 г. се очаква да бъде положително в размер на около 1 200 млн. евро. Предвидени са усвоявания по Кредитното споразумение за структурен програмен заем България - съфинансиране на фондовете на ЕС 2007-2013 г., между Република България и Европейската инвестиционна банка през 2011 г., възлизаци на около 200 млн. евро и емисия на ДЦК на международните капиталови пазари с номинал около 1 млрд. евро. Усвояванията по държавни инвестиционни заеми /ДИЗ/, администрирани по бюджетите на министерствата, надвишават значително размера на регулярно извършваните погашения в съответствие с договорените амортизационни схеми. В резултат на това се очаква нетното външно финансиране по тях да бъде положително и да достигне размер от около 150 млн. лв. За ДИЗ с краен бенефициент търговско дружество се очаква положително нетно външно финансиране в размер на около 107 млн. лв.

През 2011 г. се очаква да бъде реализирано положително нетно финансиране по централния бюджет от операции с държавни ценни книжа в размер на около 322 млн. лв. Предвижда се да бъдат емитирани държавни ценни книжа с номинална стойност около 800 млн. лв.

Съгласно разработената прогноза на очакваните приватизационни продажби и съответстващите им договорени плащания през 2011 г. са планирани 40 броя приватизационни продажби на стойност 450 млн. лв. Основната част от постъпленията се очакват от финализирането на приватизационните сделки на пакети от акции/дялове от търговските дружества: "Булгартабак-Холдинг" АД, миноритарните пакети от акции от капитала на електроразпределителните дружества, „Монтажи" ЕАД, "Слънчев бряг" АД и др.

7. Оценка на устойчивостта на публичните финанси и фискалните рискове

Потенциален растеж и отклонение от потенциалния БВП

Отклонението от потенциалния БВП за 2009 г. е отрицателно в размер на 2.6% и показва изстиване на българската икономика. Последното твърдение е подкрепено от допълнителни индикатори, като рязко намаляване на инфлация, увеличаване на безработицата, съответно ограничаване на растеж на работните заплати, както и бързо свиване на дефицита по текущата сметка.

През 2010 г. в резултат на ефектите от икономическата и финансова криза върху икономиката на България се очаква потенциалният икономически растеж да се забави до 3.1%. Основните фактори за това намаление са очакванията за спад в инвестициите, вследствие на което се забавя съществено темпът на растеж на капитала в икономиката. От страна на производствените фактори най-голям принос към потенциалния растеж се очаква от страна на общата факторна производителност (1.6 процентни пункта), следван

от капитала (1.1 процентни пункта) и потенциалната заетост (около 0.4 процентни пункта). В резултат на забавяне на инвестиционната активност през 2009 г. и 2010 г. се очаква потенциалният растеж да достигне минималните си стойности през 2011 г. В останалите години на разглеждания период, с излизане на България от икономическата криза, се очаква нарастване и на потенциалния растеж. Това ще дойде както по линия на акумулиране на капитал в икономиката, така и на увеличаване на общата факторна производителност.

При така прогнозираното развитие на икономиката се очаква отклонението от потенциалния БВП през 2010 г. да достигне отрицателна стойност от -4.9%. Макар и през останалите години на разглеждания период да се очаква да протичат активни процеси на възстановяване на българската икономика, те няма да са достатъчни, за да компенсират рязкото охлаждане, отклонението от потенциалния БВП ще намалява, но ще остане отрицателно.

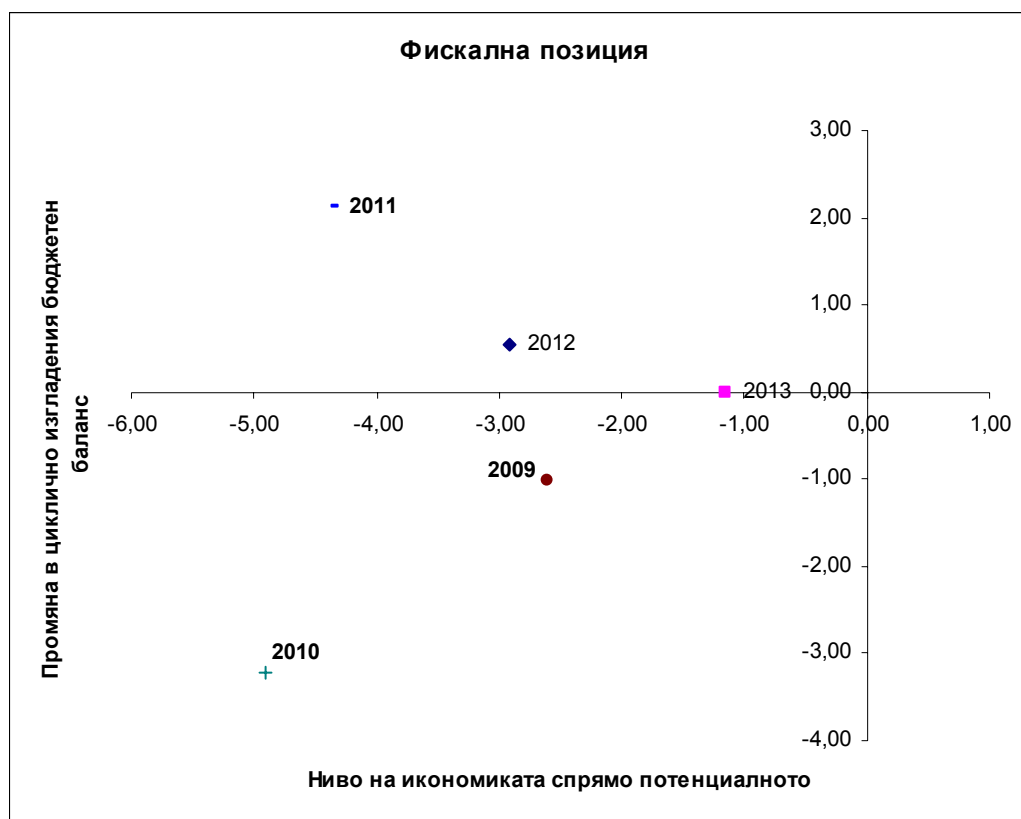
<i>Таблица: Стойности на потенциалния растеж и на отклонението от потенциалния БВП</i>			<i>Таблица: Приноси към потенциалния растеж (процентни пункта)</i>			
Година	Потенциален растеж, %	Отклонение от потенциалния БВП, %	Година	Труд	Капитал	ОФП
2009	3.4	-2.6	2009	0.4	1.3	1.6
2010	3.1	-4.9	2010	0.4	1.1	1.6
2011	3.0	-4.4	2011	0.2	1.1	1.7
2012	3.1	-2.9	2012	0.1	1.3	1.8
2013	3.3	-1.1	2013	0.1	1.4	1.9

Цикличност на фискалната политика

В условията на икономическа криза фискалната политика в страната има антицикличен характер през 2010 г. Това се дължи на продължил спад на икономиката под потенциала за този период, съпроводен с разхлабване на фискалната позиция с цел стимулиране на икономическата дейност. През 2011 г. и 2012 г. икономиката ще се приближи към потенциала, но ще остане на ниво под оптималното (-4.37% за 2011 г. и -2.92% за 2012 г.). В този период се предвижда затягане на бюджетната политика с цел запазване на макроикономическата стабилност, гарантиране на устойчивостта на фискалната позиция и посрещане на предизвикателствата пред публичните финанси в резултат на застаряването на населението. Дефицитът по текущата сметка на платежния баланс, както и необходимостта да се поддържа доверието на инвеститорите във фискалната стабилност на страната, налагат преследването на по-консервативни бюджетни цели. В този смисъл, затягащият характер на фискалната политика през 2011 г. и 2012 г. представлява разумен компромис с изискванията на Пакта за стабилност и растеж. През 2013 г. фискалната политика отново ще има по-скоро антицикличен характер, свързан с леко разхлабване на бюджетната позиция.

Не се предвиждат еднократни или временни мерки с ефект върху бюджетния баланс за плановия период.

Графика: Цикличност на фискалната позиция

Устойчивост на публичните финанси

Оптимизиране структурата на разходите и повишаване тяхната ефективност

Устойчивостта на фискалната позиция се свързва със способността на бюджета да се финансира, като същевременно намалява държавният дълг. Дългосрочната устойчивост на фискалната позиция се влияе значително от настоящите нива на бюджетния баланс и държавния дълг, както и от предвижданото им изменение, вследствие на застаряването на населението. Процесът на застаряване носи значителен риск за публичните финанси, тъй като той ще окаже сериозен натиск в посока увеличаване на бюджетните разходи за пенсии и здравеопазване.

Общоприетият от ЕК подход за оценка на устойчивостта на фискалната позиция е т.нар. индикатор S2, който може да се интерпретира като разликата между текущата (прогнозната) фискална позиция за всяка година напред в бъдещето и тази позиция, която отговаря на условието за устойчивост за неопределен период напред в бъдещето. Той се състои от два компонента – текуща бюджетна позиция и оценка за дисконтираната настояща стойност на ефекта от застаряването на населението в дългосрочен план. Положителна стойност на индикатора съответно означава необходимост от фискална консолидация или структурни реформи, които да намалят тежестта на застаряването върху публичните финанси. Обратното, отрицателна стойност предполага, че началната бюджетна позиция е достатъчно силна да осигури устойчивостта на фискалната политика дори и предвид риска от застаряването на населението.

<i>Програмен сценарий (% от БВП)</i>	
Начална бюджетна позиция 2009 г.	0.48%
Ефект от застаряването на населението	1.32%
<i>S1</i>	<i>-1.08</i>
<i>S2</i>	<i>1.81%</i>

Конкретно за България стойността на индикатора е положителна, което показва, че сегашната фискална позиция не е достатъчно стабилна. Разбивката на индикатора по компоненти показва, че устойчивостта на публичните финанси се влияе негативно най-вече от ефекта от застаряването на населението, който достига 1.32% от БВП. Основна част от този ефект се дължи на нарасналите разходи за пенсии, които се увеличават по-бързо от нарастването на БВП. От друга страна, демографските процеси имат положителен ефект върху разходите за образование, които намаляват, но този спад е повече неутрализиран от нарастване на разходите за здравеопазване в дългосрочен период. От това следва, че за да се запази устойчивостта на бюджетната позиция, е необходимо затягане на фискалната политика през следващите 2 години, въпреки че икономиката ще остане под потенциалното си равнище на производство.

Процесът на застаряване на населението е сериозно предизвикателство за запазване устойчивостта на публичните финанси и прави необходимо и спешно предприемането на реформи в пенсионната система, подобряване на качеството на публичните разходи в системата на здравеопазването и образованието, както и поддържането на консервативна политика по отношение на бюджетния баланс. Реформите, вкл. повишаване на коефициента на икономическа активност и съответно намаляване на дългосрочната безработица, ще позволят поемането на тежестта от застаряващото население в бъдеще, без да се застраши стабилността на публичните финанси.

Правителствените усилия са насочени към подобряването както на разходната, така и на приходната страна на бюджета. Те целят оптимизиране на структурата на разходите и повишаване на тяхната ефективност, както и повишаване събираемостта на задълженията към държавата при запазване в основни линии на съществуващата структура на приходите.

Набелязаните от правителството мерки за постигане целите на бюджетната и фискалната политика в средносрочен план включват извършване на периодичен преглед на ефективността и целесъобразността на правителствените програми, приемане на нова нормативна уредба за планиране и управление на публичните финанси, утвърждаване ролята на програмното и ориентирано към резултатите бюджетирание и провеждане на консервативна политика по отношение поемането на нови правителствени дългове, при запазване на готовността за бързо реагиране в случай на рискове за финансовата стабилност на страната.

Фискални рискове

Консервативна средносрочна макроикономическа прогноза

Международната икономика започна да се възстановява от финансовата и икономическа криза. Този процес и неговата продължителност, обаче, остават несигурни и остават като риск за българската икономика, а оттам и за публичните финанси.

От друга страна, средносрочната макроикономическа прогноза на Министерство на финансите е по-скоро консервативна и съответно, основните рискове пред изпълнението на бюджета в средносрочен план са по-скоро свързани със:

- изместване на структурата на икономическия растеж към по-висок принос на нетния износ и индикациите за по-ниска данъчна събираемост;
- застаряване на населението, водещо до натиск върху пенсионната система;
- повторно влошаване на външната среда поради изтичането на срока на действие на фискалните и монетарни стимули, което да подтисне възстановяването на българската икономика.

Касовото изпълнение по консолидираната фискална програма регистрира дефицит от 1.23 млрд. лв. за първите седем месеца на 2010 г., което е резултат от по-ниските данъчни приходи, съпроводени от нарастващи разходи в резултат на разчистване на стари задължения. Това съответно наложи ревизирането на бюджетните планове за годината в посока допускане на умерен бюджетен дефицит. От приходната страна трудно може да се очаква голям принос за необходимата корекция предвид решението за неувеличаване на данъчната тежест, което налага мерки за сериозно съкращаване на бюджетните разходи. От своя страна, тези мерки се отразяват негативно на възстановяването на икономиката и съответно, довеждат до по-нисък ръст на бюджетните приходи.

Освен бавното възстановяване на икономиката, риск за бюджета представляват и очакванията, че то ще бъде движено главно от износа. В предишните години вътрешното търсене представляваше основен двигател на икономическия растеж, което беше благоприятно за бюджета, създавайки висока данъчна база. Обратното, икономически растеж, генериран от износ, би създал условия за по-нисък растеж на данъчните приходи в сравнение с растежа на БВП, тъй като износът не е облагаем. Като цяло рисковете за изпълнението на приходната страна на бюджета в средносрочен план съществуват, въпреки консервативното планиране. Допълнително е възможно да се проявят и рискове, свързани с разходната част на бюджета, предвид натиска, който икономическият спад и слабото възстановяване ще окажат върху разходите за социални помощи и помощи за безработица. Известна несигурност има и във връзка с данъчната събираемост, която се влоши от началото на икономическата криза през 2009 г., като този процес изглежда продължава и до средата на 2010 г.

В дългосрочен план се прогнозира значително влошаване на демографската структура на населението, което представлява съществен риск за фискалната политика. Увеличаването на дела на възрастните хора се очаква да доведе до забележим натиск в дългосрочен план върху бюджетните разходи за пенсии и здравеопазване. Този процес е сериозно предизвикателство за запазване устойчивостта на публичните финанси и прави необходимо предприемането на реформи в пенсионната система, подобряване на качеството на публичните разходи в системата на здравеопазването и образованието, както и поддържането на консервативна политика по отношение на бюджетния баланс. Тези реформи ще позволят поемането на тежестта от застаряващото население в бъдеще, без да се застраши стабилността на публичните финанси.

V. УПРАВЛЕНИЕ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ФОНДОВЕ И ПРОГРАМИ

Отражение на финансовите взаимоотношения с ЕС върху бюджета

Положителен ефект върху икономиката и бюджета от усвояването на средствата от фондовете на ЕС

Основните приоритети на националния бюджет за 2011 г. са даване на предимство на секторите, стимулиращи икономическия растеж, които намират значителна финансова подкрепа и от Оперативните програми, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фондове 2007–2013 на Европейския съюз, както и от други фондове и програми на

ЕС.

Постигането на оптимален положителен ефект върху икономиката и бюджета от усвояването на средствата от фондовете на ЕС е стратегически приоритет в рамките на общата фискална политика на правителството както в конкретния период, така и в дългосрочен план. Спазва се принципът за допълняемост на финансовите средства, предоставени от бюджета на ЕС – приоритетните цели се реализират с национални ресурси, които се допълват със средства от фондовете на ЕС, без последните да заместват националните средства – държавен бюджет, бюджети на местните власти и др.

Предприсъединителни програми

Очаквания за подобряване усвояването на средствата по предприсъединителните програми в заключителните им етапи

Предприсъединителните програми ФАР, САПАРД и Кохезионен фонд Регламент 1164/94 (програма ИСПА) и временната финансова подкрепа, предвидена в Акта за присъединяване – Преходният финансов инструмент (ПФИ) и Инструментът за улесняване на бюджетните парични потоци и за подпомагане изпълнението на Шенгенското споразумение – са предназначени да помогнат на България в социално-икономическата реформа и в подготовката за усвояването на средствата от Структурните и Кохезионния фондове (СКФ) на ЕС.

По програма САПАРД изплащането на субсидии към крайни бенефициенти приключи на 31.12.2009 г. с изтичането на валидността на Годишното финансово споразумение (ГФС) 2006. През 2011 г. предстои балансовото приключване по програмата между България и Европейската комисия (ЕК).

През 2011 г. програма ИСПА (Кохезионен фонд Регламент 1164/94) остава основен приоритет за страната предвид важните за обществото инфраструктурни проекти в областта на транспорта и околната среда. Имайки предвид, че периодът за изпълнение на част от проектите може да бъде удължен до края на 2011/2012 г., се очаква и подобро усвояване на средствата по тази програма.

Програма ФАР и ПФИ са в заключителен етап от своето изпълнение. В такъв етап е и Инструментът Шенген, за който през 2011 г. ще стартира процедурата по приключване на сметките.

Структурни фондове и Кохезионен фонд - Оперативни програми

Предприети мерки за ускоряване процеса на разплащане с бенефициентите и осигуряване на по-голяма гъвкавост на Управляващите органи

Основен приоритет през 2011 г. е усвояването и ефективното разходване на средствата от ЕС при гарантиране на максимална прозрачност и публичност на процеса на договаряне и ефективни механизми за контрол върху разходването на средствата.

През настоящата година се предприемат конкретни мерки за ускоряване процеса на разплащане с бенефициентите и осигуряване на по-голяма гъвкавост на Управляващите органи

по отношение извършването на плащания със съответната ясна управленска отговорност.

От значение за постигане на поставените цели е и осъществяването на адекватно стратегическо планиране на обявленията за откриване на процедурите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

В резултат на предприетите мерки и натрупания опит се очаква през 2011 г. обемът на плащанията по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фонд на ЕС, както авансови, така и междинни, да бъде увеличен в сравнение със стойностите за 2010 г.

Реализирането на общественозначими инфраструктурни проекти в областта на транспорта и околната среда е сред основните приоритети на правителството

Този приоритет получава значителна финансова подкрепа по оперативни програми „Транспорт” и „Околна среда”, по които се изпълняват проекти с голям мащаб, свързани с изграждане на транспортна система чрез развитие и модернизация на ключовата транспортна инфраструктура за връзки от национално, трансгранично и европейско значение и опазване и развитие на екологичната инфраструктура и подобряване, опазване и възстановяване на природната среда и биоразнообразието.

Полезните ефекти от тяхното реализиране са с дълготрайно въздействие. Реализираните проекти по тези програми имат социално-икономическо и стратегическо значение както в регионален, така и в национален план.

Постигане на високо качество на живот, доходи и социална чувствителност на обществото

ОП „Регионално развитие” 2007–2013 г. е оперативната програма с най-голям дял на ангажирания за 2011 г. финансов ресурс. Основната ѝ цел е подобряване на качеството на живот и работната среда с по-добър достъп до основните услуги и нови възможности за повишена регионална конкурентоспособност и устойчиво развитие.

В рамките на този приоритет, с цел постигане на високо качество на живот, основано на устойчиво социално-икономическо развитие, ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика”, която се прилага в Република България през периода 2007-2013 г. е насочена към подготовката на българските предприятия за Общия европейски пазар и за бързо променящите се условия на международните пазари, както и състоянието на средата, в която те функционират.

Укрепване на административния капацитет с оглед повишаване усвояемостта на средствата от ЕС и развитие на човешките ресурси с цел осигуряване на по-висока заетост, доходи и социална интеграция

Повишаване квалификацията на държавната администрация и качеството на административното обслужване и ефективното функциониране на съдебната система се подкрепя с прилагането на оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския социален фонд през периода 2007-2013 г. Тази оперативна програма е ориентирана към постигане на общи стандарти и правила за реформа на държавната администрация на всички нива – централно, областно и общинско; развитие на професионална администрация, насочена към потребностите на обществото и намаляване разходите и бюрократичните процедури в нейната дейност. Чрез програмата ще се въведат работещи механизми за вътрешен и външен контрол за по-добра отчетност и прозрачност. Тази програма адресира и реформата в съдебната система.

Развитие на човешките ресурси с цел осигуряване на по-висока заетост, доходи и социална интеграция

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” през периода 2007–2013 г. е фокусирана върху инвестирането в придобиване на нови знания и умения; утвърждаване на практиката за учене през целия живот, подобряване качеството на образованието и обучението в съответствие с потребностите на пазара на труда за изграждане на икономика, основана на знанието; насърчаване на икономическата активност; повишаване ефективността на институциите на пазара на труда, социалните и здравните услуги.

В контекста на повишаване усвояемостта на средствата от ЕС в България се прилага и оперативна програма „Техническа помощ”, насочена към укрепване на необходимия капацитет и функциониране на структурите на централната и местни администрации, участващи в усвояването на СКФ, както и подобряване на информираността и осведомеността на обществото за ефективното и ефикасно използване на СКФ.

Други европейски проекти и програми

През 2011 г. се очаква да стартират първите проекти по двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външни граници на Европейския съюз. Ролята на тези програми е от съществено значение за сближаване на хората, общностите и икономиките в граничните региони за участие.

През 2011 г. продължава изпълнението на проекти в областта на защита на околната среда, развитие на човешките ресурси, укрепване на капацитета на местните власти и техните администрации в сферата на административните и публични услуги, здравеопазване и грижа за децата, опазване на европейското културно наследство, подкрепени по линията на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство.

По линия на Рамково споразумение с Конфедерация Швейцария относно изпълнение на програмата за сътрудничество между България и Швейцария през 2011 г. Република България ще има възможност да получи финансова подкрепа в областта на сигурността, стабилност и подкрепа за реформите, околна среда и инфраструктура, насърчаване на частния сектор и развитие на човешките ресурси и социални дейности.

В бюджета е предвидено национално съфинансиране за Норвежката програма за сътрудничество за икономически растеж и устойчиво развитие, Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство, Програмата за сътрудничество “България–Швейцария”, Програма за сътрудничество в развитието между правителството на Република България и Република Гърция и програми за транс-гранично сътрудничество. Донори по програмите са Кралство Норвегия, Исландия и Лихтенщайн, Конфедерация Швейцария, Република Гърция, ЕС. Програмите допринасят за намаляване на различията между регионите в ЕС чрез осъществяване на проекти за опазване на околната среда, възобновяеми енергийни източници, здравеопазване, културно наследство, образование, подобряване на институционалния капацитет на администрацията и неправителствения сектор, подобряване на условията за живот и междурегионалните връзки в транс-граничните райони, укрепване сигурността на външните граници на Република България.

Обща селскостопанска политика и Обща рибарска политика

Обща селскостопанска политика (ОСП) на ЕС

Целта на ОСП е да осигури приемлив стандарт на живот на фермерите, качествени храни за потребителите на разумни цени, както и да запази европейското наследство в селските райони и да спомогне за опазването на околната среда.

Основните инструменти на ОСП са директните плащания и пазарната подкрепа на земеделските производители (1-ви стълб на ОСП) и политиката за развитие на селските райони (2-ри стълб на ОСП).

Първи стълб на ОСП:

Чрез Европейския земеделски фонд за гарантиране от ЕС постъпват средства за подпомагане на земеделските производители по схеми за директни плащания и за пазарна подкрепа.

По схемата за единно плащане на площ (СЕПП) през 2011 г. се предвижда да бъдат разходвани 1 060.8 млн. лв., в т.ч. 767.4 млн. лв. за директни плащания и 293.4 млн. лв. за национални доплащания. Очаква се за директни плащания от ЕС да бъдат възстановени средства в размер на 627.8 млн. лв.

Заложени са средства и за национални доплащания по схемите за животни в размер на 53 млн. лв.

Средствата за пазарна подкрепа, предвидени за България, не са изрично посочени в Договора за присъединяване на България към ЕС, тъй като те се формират на база на конкретно реализираните през годината пазарни мерки.

В тези сектори средствата за пазарна подкрепа се отпускат в зависимост от пазарната ситуация и след решение от страна на Европейската комисия, като необходимите средства се осигуряват от националния бюджет и същите следва да се възстановят от бюджета на ЕС.

Предвидените средства за пазарни мерки през 2011 г. са в размер на 98.1 млн. лв., като се предвижда изразходваните средства да бъдат възстановени от ЕС в рамките на годината.

Втори стълб на ОСП:

От Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) се финансира развитието на селските райони.

Съгласно чл. 5 на Регламент 1290/2005 от ЕЗФРСР могат да се финансират мерките за подготовка, мониторинг, административна и техническа помощ, оценка, одит и контрол, необходими за провеждането на ОСП.

Общо предвидените средства по ПРСР за 2011 г. възлизат на 611.9 млн. лв., от които 466.9 млн. лв. европейски средства и 145.0 млн. лв. национални средства.

За финансиране на разходите за данък върху добавената стойност на общините по одобрени за подпомагане проекти по Програмата за развитие на селските райони за периода 2007-2013 г. в план-сметката на ДФ „Земеделие” за 2011 г. са заложени 32 млн. лв.

Обща рибарска политика на Европейския съюз

Общата политика по рибарство на ЕС има за цел осигуряване устойчиво развитие на сектора чрез отговорен риболов и опазване на рибните ресурси, дългосрочно обезпечаване на пазара и преработвателната промишленост с качествена риба и рибни

продукти на приемливи за потребителите цени и осигуряване на добър стандарт на живот на лицата, заети с риболовни дейности.

През 2011 г. средствата, които страната ни предвижда да разходва за прилагане на ОРП, са в размер на 10 млн. лв., в т.ч. 2.5 млн. лв. национално съфинансиране.

Национални програми в областта на земеделието

Освен средствата, които Държавен фонд „Земеделие” в ролята си на Разплащателна агенция ще усвои по програмите на ЕЗФРСР, ЕФГЗ и ЕФР, се предвижда да се запазят функциите и финансиранятия на ДФ „Земеделие”, свързани с изпълнението на национални програми.

В тази връзка в държавния бюджет за 2011 г. са предвидени средства в размер на 30 млн. лв. за изплащане на държавни помощи.

Запазват се параметрите за предоставяне на инвестиционни кредити на земеделските производители в размер до 80 млн. лв. и на временна финансова помощ до 20 млн. лв.

По план-сметката на ДФ „Земеделие” за 2011 г. не са заложили суми за реструктуриране, тъй като за България Програмата за реструктуриране на захарната индустрия вече е приключила.

След изтичане на крайния срок за извършване на плащания с европейски средства по Програма САПАРД – 31.12.2009 г. всички евентуални плащания към бенефициенти следва да се извършват със средства от държавния бюджет.

Вноска на България в Общия бюджет на Европейския съюз

Размерът на вноската на България в общия бюджет на ЕС за 2011 г. се предвижда да е 811.5 млн. лв. Тази сума е прогнозна и е своеобразна гаранция за изплащане на националната вноска в бюджета на ЕС. Нейната условност произтича от: възможността за възникване през годината на изпълнение на допълнителни потребности и/или непредвидени ситуации, които следва да бъдат финансирани от бюджета на ЕС; периодичните актуализации на данните за ресурса на база на ДДС, за ресурса на база на БНД и корекцията на Обединеното кралство във връзка с последната налична информация с оглед постигане на пълна точност; както и следва да се има предвид, че независимо от прогнозните данни за приходите от мита и такси върху производството на захар, държавите-членки превеждат в бюджета на ЕС реално събраните суми за традиционни собствени ресурси.

VI. КАЧЕСТВО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ И НАСОКИ ЗА РЕФОРМИ

1. Оптимизиране на публичния сектор

Административната реформа започна със закриването на Министерството на държавната администрация и административната реформа и Министерството на извънредните ситуации. Впоследствие бяха закрити още 12 администрации, с което общо закритите структури към месец юли 2010 г. са 14:

1. Министерството на държавната администрация и административната реформа;
2. Министерството на извънредните ситуации;
3. Агенцията за държавни вземания;

4. Държавната агенция по туризъм;
5. Държавната агенция за информационни технологии и съобщения;
6. Държавната агенция за младежта и спорта;
7. Центърът за преводи и редакции;
8. Редакция “Нормативни актове”;
9. Социалноинвестиционният фонд;
10. Висшата атестационна комисия;
11. Агенцията за следприватизационен контрол;
12. Агенцията за приватизация;
13. Изпълнителната агенция по хидромелиорации;
14. Агенцията за икономически анализи и прогнози.

Бяха създадени и пет нови структури: Министерство на физическото възпитание и спорта; Изпълнителна агенция “Електронни съобщителни мрежи и информационни системи”; Център “Фонд за трансплантация”; Агенция за приватизация и следприватизационен контрол; “Комендантство – МО.”

Броят на административните структури в централната администрация е намалял от 115 на 106, което представлява 7.8% от общия брой на всички структури и най-ниското ниво от 2005 г. насам.

Наред със закриването на структури за периода юли 2009 г. – юли 2010 г. беше извършено и реструктуриране на следните администрации:

- Държавната агенция по горите към Министерския съвет е преобразувана в Изпълнителна агенция по горите към министъра на земеделието и храните.
- Националната агенция “Пътна инфраструктура” към Министерски съвет беше трансформирана в Агенция “Пътна инфраструктура” към министъра на регионалното развитие и благоустройството.
- Изпълнителна агенция “Социални дейности на МО” беше преобразувана в Изпълнителна агенция “Военни клубове и военно-почивно дело” към министъра на отбраната.
- Националният институт за опазване на недвижимите културни ценности беше трансформиран в Национален институт за недвижимо културно наследство.

През месец юли 2009 г. в държавната администрация са работили 94 373 служители, от които 71 676 в централната администрация.

Към 1 юли 2010 г. в администрацията работят 87 113 души, от които 63 816 са заетите в централната администрация и 23 297 в общините. За първата година от управлението числеността на централната администрация е намалена със 7 860 щатни бройки, което представлява намаление с 10.90%.

Числеността на МВР вече е публична и беше намалена с 3 000 щатни бройки: от 61 170 в системата на МВР вече работят 58 170 служители. Така само за първата година на управлението числеността в държавната администрация и МВР е намаляла общо с 10 860 щатни бройки.

На 30 юни 2010 г. завърши инициативата за оптимизация на държавната администрация. Прегледът се проведе в три направления:

1. Преглед на функциите и дейностите и реструктуриране на организационните

звена чрез елиминиране на дублиращи се функции, децентрализация, аутсорсинг и реорганизация на териториалните звена на централната власт.

2. Преглед на организационните процеси и регулаторните режими, намаляване на бюрокрацията, времето и цената на услугите.
3. Преглед на ефективността и ефикасността на всяка една структура в системите на министерствата.

Одобрените от Съвета за административната реформа доклади съдържат предложения за:

- закриване на 22 структури;
- реструктуриране или преобразуване на 56 структури;
- намаляване на щатната численост в администрацията с минимум 2 500 щ. бр.

През месец юни 2010 г. Министерският съвет одобри концепцията за новия модел на заплащане в държавната администрация. Целите на новия модел на заплащане в държавната администрация са: привличане на висококвалифицирани и образовани служители, които да изпълняват ефикасно функциите на администрацията и да допринесат за постигане на нейните цели; обвързване на заплащането с постигнатите резултати; задържане на онези служители, които притежават необходимите знания и компетентност за изпълнение на функциите и добросъвестно изпълняват своите задължения.

2. Финансова децентрализация

С Решение № 454 от 02.07.2010 г. на Министерския съвет е приета Актуализирана Стратегия за децентрализация и Програма за изпълнение на Стратегията за децентрализация за периода 2010-2013 година.

Стратегията за децентрализация определя насоките за разпределение на правомощия и финансови ресурси между централното, регионалното, областното и общинското равнище на управление, целящи предоставяне на по-ефективни и качествени услуги.

Стратегията се основава на приоритетите на европейските политики за децентрализация и устойчиво и балансирано развитие на регионите и създава предпоставки за прилагане на принципите на Лисабонската стратегия в регионалната политика на България. Тя е съобразена и с Европейската харта за местното самоуправление и общоевропейския стремеж за повече демокрация и по-голямо гражданско участие.

Стратегията отразява заложените в Програмата на Правителството на европейското развитие на България ангажименти за задълбочаване на процеса на децентрализация, увеличаване на собствените приходи на общините, подобряване качеството на услугите и повишаване на стандарта на живот на гражданите.

Целта на реформата към финансова децентрализация е предоставяне на публични услуги по количество, качество и цени, съответстващи на потребностите и съобразени с възможностите на гражданите, на основата на устойчиво и дългосрочно балансиране на разходните отговорности на общините със стабилни приходоизточници и ефективен граждански контрол. За постигането на тази цел националната политика към финансова децентрализация следва да бъде подкрепена от провеждането на отговорна и ефективна политика от общините при спазване на финансова дисциплина.

Усилията на централната власт са насочени към подобряване на финансовото състояние на общините. В този аспект държавните трансфери към общините са по-прозрачни, по-обективни и предвидими. Общините насочват все повече средства за инвестиции, като по този начин се създават условия за повишаване на благосъстоянието, икономически ръст

и трудова заетост. Като цяло степента на финансовата децентрализация в България постепенно се повишава, но остава по-ниска от средната в европейските страни.

Целите на фискалната политика и през 2011 г. ще са насочени към създаването на предпоставки за ускорено и устойчиво социално-икономическо развитие. Това включва поддържането на висок икономически растеж и провеждането на ефективни публични политики. Определените с проекта на Закона за държавния бюджет на Република България за 2011 г. средства създават условия за развитие на положителни тенденции в процеса на финансовата децентрализация.

3. Финансова и бюджетна дисциплина

През последните години всички международни финансови институции отчитат постигнатия от страната напредък по отношение на провежданата фискална и бюджетна дисциплина. Потвърждение за това са не само фискалните резултати, постигнати непосредствено в годините преди настъпилата криза, но и тези от последните две години. Достатъчно е да се сравнят данните за основни фискални параметри на страните-членки на ЕС, за да се види, че България стои добре и консолидационното усилие, което следва да бъде направено, може да бъде постигнато в рамките на кратък период и с по-малки стъпки за приближаване към балансиран бюджет. Принос за това имат извършваните през годините реформи в областта на бюджета и управлението на публичните финанси, които ще продължат и през следващата година.

В проектозакона е предвидено усъвършенстване на процесите и процедурите, касаещи касовото управление на бюджета и на дълга. Успоредно с това ще продължат усилията за подобряване на качеството на правилата и процедурите във фазата на бюджетното планиране с цел повишаване ефективността на предоставяните продукти/услуги, на отговорността при поемане на ангажименти, както и при приоритизиране на разходите в рамките на одобрените от Министерския съвет фискални цели и разходни тавани по ПРБК.

За наложената фискална и бюджетна дисциплина основна роля имат прилаганите през годините фискални правила по отношение на нивата на баланса, разходите и дълга като процент от БВП. Проектобюджетът за 2011 г. е разработен при спазване на одобрените от Министерския съвет цели на фискалната политика, в т.ч. за фискална консолидация, която ще бъде постигната през разходната част на бюджета чрез залагане на целеви стойности по отношение на дефицита по КФП. По този начин правилото от предходната СФР за поддържане на балансиран национален бюджет за периода до 2013 г., в който не са включени средствата от европейските фондове и програми, се трансформира в постепенно намаляване на дефицита под 3-процентния праг на критерия за бюджетен дефицит от Пакта за стабилност и растеж на ЕС.

Що се касае до консолидираните разходи, общият им обем намалява до нива в диапазона 35-38% от БВП. Правителството спазва поетия в началото на мандата ангажимент за постигане на оптимален размер на публичните разходи с тенденция към постепенно намаляване размера на публичния сектор след осъществяване на структурни реформи и повишаване ефективността и продуктивността на администрацията. По отношение на фискалното правило за размера на дълга в стратегията за управление на държавния дълг за периода и в частност в проектобюджета за 2011 г. не се предвиждат промени.

Оценките за бюджетния дефицит на България за 2009 г. по методологията на начислена основа (Европейска система от сметки 95 /ESA95/), прилагана от Евростат и задължителна за всички страни-членки, поставиха акцент върху необходимостта от засилване на финансовата дисциплина в публичния сектор. През 2009 г. бе отчетен значителен за последните години ръст в начислените задължения по поети ангажименти, необезпечени с финансов ресурс. Те автоматично водят до увеличение на дефицита на

консолидирано ниво на начислена основа. Именно този показател е основен елемент от оценките, които ЕК изготвя за Конвергентната програма на всяка страна-членка.

В тази връзка усилията са насочени към цялостното подобряване на управлението на бюджетния ресурс в първостепенните разпоредители с бюджетни кредити в контекста на осъществяване на управленската отговорност в съответствие със заложените принципи в Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор.

С цел осигуряване на условия за осъществяване на контрол при поемането на ангажименти е предложена разпоредба в законопроекта за държавния бюджет за 2011 г., с която се дава възможност Министерският съвет да определя и актуализира лимити на държавните органи, министерствата и ведомствата за сключване на договори. В допълнение е предложено да бъдат утвърдени допустими максимални размери на задълженията към доставчици към края на 2011 г. на разпоредителите с бюджетни кредити с цел да се намалят рисковете от влошаване на бюджетното салдо за 2011 г., което се очаква да бъде отчетено на начислена основа в съответствие с изискванията на ESA 95.

Сериозен аспект в работата през следващата година се очаква да бъде подготовката и участието на страната в инициативата “Европейски семестър”, която е част от усилията за засилване и укрепване на икономическото управление и координацията на икономическите политики. Предвижда се това да стане чрез задълбочаване и разширяване обхвата на процедурите за наблюдение и по-специално по отношение на предварителния преглед на основни бюджетни параметри, оценка на рисковете от макроикономически дисбаланси и техния ефект върху функционирането на Икономическия и валутен съюз.

С оглед постигане на по-интегрирано наблюдение и координация на икономическите политики в рамките на Европейския семестър процесите и инструментите в рамките на Пакта за стабилност и растеж и стратегията „Европа 2020” са синхронизирани, но остават независими един от друг, като целта е да бъде постигната по-голяма обвързаност между фискалните политики и микроикономическите, структурни политики. Стратегията за подобрена координация на икономическите политики включва три интегрирани основни елемента - макроикономическо наблюдение, наблюдение на реформите, насърчаващи растежа с фокус върху структурните реформи и фискално наблюдение в рамките на Пакта за стабилност и растеж. Именно последният елемент ще бъде във фокуса от самото начало на процеса с оглед постигането на по-бърза фискална консолидация и устойчивост на публичните финанси.

В рамките на инициативата за засилена координация на икономическите политики от държавите-членки ще бъде изисквано предоставянето на предварителна информация за бюджетното развитие през настоящата година и очакваното развитие през следващата година. На базата на този предварителен преглед ЕК ще предлага препоръки, впоследствие одобрявани от секторните съвети и Европейския съвет, които държавите-членки ще трябва да отразят в своите бюджети, както и в изготвянето на Националните програми за реформи (НПР), в рамките на стратегията „Европа 2020” и Програмите за стабилност и Конвергентните програми (ПСКП) съгласно Пакта за стабилност и растеж. Именно изготвянето на НПР и ПСКП и предоставянето им на Европейската комисия по едно и също време ще бъде основният ангажимент на държавите-членки в изпълнение на инициативата за подобрена координация на икономическите политики.

Основен елемент в рамките на засилената координация на икономическите политики ще бъде Годишен преглед на растежа, който ще бъде представян през януари на всяка година и ще бъде основата за дискусиите на Пролетния европейски съвет.

На базата на Годишния преглед на растежа на пролетния Европейски съвет, както и на разработените ПСКП и НПР, ЕК ще оценява дали държавите-членки адресират

идентифицираните тесни места пред растежа и дали напредват към постигането на националните цели в изпълнението на петте водещи цели по стратегията “Европа 2020”.

В случай на недостатъчен напредък, ще бъдат отправяни специфични препоръки. В случай, че планираните политики не са консистентни с Интегрираните насоки или когато те създават рискове за функционирането на Икономическия и валутен съюз, ЕК директно ще отправя предупреждения към държавите-членки.

В унисон с горната инициатива през следващата година основните задачи, свързани с повишаване качеството на публичните финанси, ще бъдат насочени към усъвършенстване на принципите и нормите за спазване на бюджетната дисциплина във всички фази на бюджетния процес, в т.ч. разширяване на правилата и нормите за поемане на разходни ангажименти и подобряване на финансовото управление и контрол.

Поддържането на валутен борд и дисциплинирана фискална политика, както и на стабилна банкова система остават най-адекватните инструменти за възстановяване на икономиката.

4. Отчетност и прозрачност

Заложените от правителството мерки за оптимизирането на държавната администрация през 2011 г. ще рефлектират върху ефективността на публичните разходи след усъвършенстване на междуведомствената функционална координация и повишаване на качеството на предоставяните продукти и услуги. Друга основна цел е свързана с концентрация на функциите по разработване на политиките в министерствата и подобряване на хоризонталната и междусекторна координация на всички нива на управление.

Реформите в областта на планирането и управлението на човешките ресурси ще даде възможност за кариерно развитие и заплащане, обвързано с качеството на предоставяните услуги и постигнатите резултати.

Целите за повишаването на ефективността на институциите от публичния сектор са свързани с напредъка на бюджетната реформа и с очакваните резултати от прилагането на програмното и ориентирано към резултатите бюджетирание. В краткосрочен план усилията ще бъдат насочени към разработването критерии за оценка на бюджетните програми и последващ преглед на тяхната ефективност и ефикасност.

Правителството ще продължи да участва активно в социалния диалог на всички нива, включително чрез Националния съвет за тристранно сътрудничество (НСТС) и постоянните комисии към него, отрасловите, браншовите и областните съвети за сътрудничество чрез диалог в рамките на Комисията по труда и социалната политика към Народното събрание и диалог в Икономическия и социален съвет.

По отношение на бюджетната прозрачност и публичност ще продължат усилията на правителството за разширяване на обхвата на информацията и на бюджетните документи. Като една от 85-те страни, попадащи в инициативата „Open Budget Survey”, България ще продължи процеса на увеличаване на достъпа до бюджетна информация, както и за разширяване на възможностите за участие на обществеността в бюджетния процес.

VII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

При разработването на Бюджет 2011 са отразени целите на фискалната политика и на основните хоризонтални политики, като са взети предвид прогнозите за макроикономическата външна и вътрешна среда. Полагането на съществени усилия на всички нива в институциите за изпълнението на целите на политиките е от

първостепенно значение за посрещане на предизвикателствата, пред които е изправена националната икономика в средносрочен план.

Постигането на успешна бюджетна консолидация, подкрепяна от подобреното управление на бюджета и повишената ефективност, е основа за запазване на валутния борд. Наличието на стабилна фискална позиция е гаранция за капацитета на фискалната политика за приспособяване, предвид необходимостта тя да понесе основното бреме при предприемане на действия в случай на шокове от страна на търсенето в условията на валутен борд.

Ще продължават усилията за усъвършенстване на процесите и повишаване качеството на публичните финанси чрез реалното прилагане на програмно бюджетирание и въвеждане на секторен подход при финансиране на публичния сектор. Разширяването на практиката на използване на индикатори за оценка на ефектите и на системни оценки на разходите и ползите от правителствените програми и политики е база за вземане на политически и управленски решения, както и ангажимент за повишаване на информираността и участието на обществото в управлението.

С проектобюджета за 2011 г. правителството потвърждава поетите ангажименти пред международната финансова общност, че публичните финанси на страната ни ще продължат да бъдат стабилни, особено в съпоставка с тези на страните от региона и спрямо останалите държави-членки на ЕС. В подкрепа на това са и последните оценки на рейтинговите агенции Moody's и Fitch, които след оценката на Standart and Poors, са ново потвърждение за положителната перспектива. Анализът на агенция Fitch сочи, че перспективите на страната ни остават стабилни. Основен принос за това има стабилността на българските публични финанси. Рейтингът на България се подкрепя и от сравнително доброто равнище на развитие на човешкия капитал, бизнес климата и политическата стабилност, резултат и от членството в ЕС. Това е силен сигнал към чуждестранните инвеститори и показва, че правителствената политика за придържане към строга фискална дисциплина, запазване на данъчната тежест и подобряване на бизнес средата е в правилната посока.

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

1. Приложение № 1 – Бюджет 2011 по отговорности
2. Приложение № 2а - Консолидирана фискална програма по икономически елементи
3. Приложение № 2б - Консолидирана фискална програма – разходи по функции

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

/БОЙКО БОРИСОВ/